UCHWAŁA NR XX/150/2020
RADY MIEJSKIEJ W ULANOWIE

z dnia 29 grudnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020-2024 z perspektywą do 2029 roku" wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko do Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020-2024 z perspektywą do 2029 roku"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.) w związku z art. 18 ust. 1, art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 - prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.) uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020-2024 z perspektywą do roku 2029" stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko do Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020-2024 z perspektywą do 2029 roku" stanowiącą załącznik nr 2 do niniejszej uchwały

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Ulanów

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Ulanowie

mgr Wacław Piędel

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA ULANÓW

NA LATA 2020–2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2029

Ulanów, 2020

opracowania z zakresu ochrony środowiska: karty informacyjne przedsięwzięć * raporty oddziaływania na środowisko * programy ochrony środowiska * opracowania ekofizjograficzne * prognozy oddziaływania na środowisko
planowanie przestrzenne: miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego * studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

ZLECENIODAWCA

Gmina i Miasto Ulanów

ZESPÓŁ AUTORSKI

mgr inż. Patrycja Kosyło

inż. Joanna Jamróz

…….

podpis kierownika zespołu autorskiego

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP ... 8

1.1. PODSTAWA PRAWNA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA ... 8
1.2. METODYKA SPORZĄDZANIA PROGRAMU I JEGO STRUKTURA ... 8

2. STRESZCZENIE ... 10

3. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE PROGRAMU ... 14

3.1. NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE ... 14
3.2. NADRZĘDNE DOKUMENTY SEKTOROWE ... 19
3.3. DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM I WDROŻENIOWYM ... 21

4. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY I MIASTA ULANÓW ... 24

4.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I ADMINISTRACYJNE ... 24
4.2. DEMOGRAFIA I PROCESY SPOŁECZNE ... 25
4.3. STRUKTURA ROZWOJU GOSPODARCZEGO ... 26

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA ... 26

5.1. SYSTEM TRANSPORTU I KOMUNIKACJI ... 26
5.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA ... 28
5.2.1. Sieć wodociągowa ... 28
5.2.2. Sieć kanalizacyjna ... 28
5.3. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, CIEPLNĄ, GAZ ZIEMNY ... 28
5.4. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII ... 30

6. DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA I OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH ... 31

6.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA ... 31
6.2. GOSPODAROWANIE WODAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA ... 33
6.2.1. Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych ... 35
6.2.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi ... 35
6.3. ZASOBY GEOLOGICZNE I GLEBY ... 37
6.4. GOSPODARKA ODPADAMI ... 38
6.4.1. Systemy gospodarki odpadami ... 38
6.4.2. Rodzaje, źródła powstawania, ilość i jakość wytworzonych odpadów ... 39
6.5. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE ... 40
6.6. ZAGROŻENIA HAŁASEM ... 41
6.7. ZASOBY PRZYRODNICZE ... 42
6.7.1. Sieć ekologiczna ... 42
6.7.2. Ochrona przyrody ... 43
6.7.3. Tereny zieleni ... 47
6.7.4. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów ... 48
6.8. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI ... 49
6.9. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE ... 49
6.9.1. Adaptacja do zmian klimatu ... 49
6.9.2. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska ... 50
6.9.3. Działania edukacyjne ... 50
6.9.4. Monitoring środowiska ... 51
6.10. UWARUNKOWANIA MAJĄCE WPŁYW NA STAN ŚRODOWISKA ... 51
6.11. PROGNOZA STANU ŚRODOWISKA NA NAJBLIŻSZE LATA ... 54

7. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE ... 55

7.1. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA ... 55
7.2. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA WODAMI ... 56
7.3. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ ... 56
7.4. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI ... 56
7.5. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI W ZAKRESIE OCHRONY GLEB ... 56
7.6. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH ... 57
7.7. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU OCHRONY PRZED HAŁASEM ... 57

7.8. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIA ODPADÓW 57
7.9. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH W TYM TAKŻE LEŚNYCH 58
7.10. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU ZAGROŻEŃ POWAŻNYMI AWARIAMI..... 58
7.11. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU EDUKACJI EKOLOGICZNEJ 58

8. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU 59

9. REALIZACJA I MONITORING PROGRAMU 69

9.1. INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA 69
9.2. STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA 69
9.3. MONITOROWANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA 70
9.3.1. Zasady monitoringu 70
9.3.2. Monitorowanie założonych efektów ekologicznych 71

10. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH W PROGRAMIE 72

11. SPIS TABEL 76

12. SPIS WYKRESÓW 76

13. SPIS RYCIN 77

Wykaz skrótów występujących w opracowaniu:

GPZ – Główna Stacja Zasilająca
GUS – Główny Urząd Statystyczny
GZWP – Główne zbiorniki wód podziemnych w Polsce
JCW – Jednolite części wód
JCWP – Jednolite części wód powierzchniowych
JCWPd – Jednolite części wód podziemnych
JST – Jednostka/i samorządu terytorialnego
KPOP – Krajowego Programu Ochrony Powietrza
MPZP – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW – Narowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OZE – Odnawialne Źródła Energii
PGN – Program Gospodarki Niskoemisyjnej
PMŚ – Państwowego Monitoringu Środowiska
POŚ – porgram/y ochrony środowiska
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska

1. Wstęp

1.1. Podstawa prawna, cel i zakres opracowania

Opracowanie Programu Ochrony Środowiska, wynika z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1219). Potrzebę wykonania oraz zasady sporządzania dokumentu określa Dział III ustawy „Polityka ochrony środowiska oraz programy ochrony środowiska". Obowiązek realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska, a także odpowiedzialność za jakość życia mieszkańców spoczywa na władzach publicznych. Efektywność realizacji działań zależy od przyjętych rozwiązań, ale też od pozyskania zainteresowania i wsparcia ze strony lokalnej społeczności.

Program ochrony środowiska stanowi podstawę realizacji polityki ochrony środowiska Gminy i Miasta Ulanów. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska politykę ochrony środowiska określa się jako „zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju". Opiera się ona na założeniu, że rozwój w dziedzinach: ekonomicznej i społecznej, powinien uwzględniać potrzeby obecnego pokolenia, bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie (Deklaracja Sztokholmska 1972). Zasada ta wpisana jest do Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 5 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu ochrony środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska, zgodnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Dokument stanowi więc główny instrument strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska, podstawę tworzenia dokumentów strategicznych gminy, zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podstawę do ubiegania się o fundusze celowe. Jako fundament funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem, Program spaja wszystkie działania dotyczące ochrony środowiska i przyrody na terenie gminy Ulanów.

Przedmiotem opracowania jest ocena aktualnego stanu środowiska gminy, analiza szans i zagrożeń w systemie zarządzania środowiskiem, wyznaczenie celów, dzięki którym ulegnie poprawie jakość życia mieszkańców oraz funkcjonowanie i zasoby środowiska przyrodniczego. Program ochrony środowiska zawiera też charakterystykę uwarunkowań realizacyjnych dotyczących rozwiązań prawno-instytucjonalnych i źródeł finansowania.

1.2. Metodyka sporządzania Programu i jego struktura

„Program ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020–2024 z perspektywą do roku 2029" został opracowany w oparciu o „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska". „Wytyczne" zostały przygotowane przez Ministerstwo Środowiska w 2015 roku, w związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy – Prawo ochrony środowiska, na skutek zmiany sposobu realizacji krajowej polityki ochrony środowiska oraz załącznikiem do wytycznych z 2020 roku. Oś dokumentu stanowią: ocena stanu środowiska, cele Programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie oraz system realizacji Programu ochrony środowiska.

Oceny stanu środowiska dokonano z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenia poważnymi awariami.

Uwzględniono również zagadnienia horyzontalne – adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska. Ocena stanu środowiska została uzupełniona o prognozę stanu środowiska na lata obowiązywania Programu ochrony środowiska.

W części dotyczącej celów i zadań Programu ochrony środowiska uwzględniono cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska oraz harmonogram rzeczowo-finansowy. Cele, kierunki interwencji i zadania określono na podstawie analizy aktualnej sytuacji i oczekiwanych zmian w ochronie środowiska. Przy ich formułowaniu uwzględniono obowiązujące przepisy prawa polskiego i unijnego, aktualne krajowe i regionalne strategie, koncepcje i dokumenty planistyczne, w tym także sektorowe.

W dziale dotyczącym systemu realizacji programu ochrony środowiska opisano system instytucji zaangażowanych w realizację Programu Ochrony Środowiska oraz wykaz współpracujących lub konsultowanych interesariuszy.

Źródłami informacji dla Programu ochrony środowiska były materiały uzyskane z Urzędu Gminy i Miasta Ulanów, Głównego Urzędu Statystycznego, a także prace instytutów i placówek naukowo-badawczych z zakresu ochrony środowiska, jak również dostępna literatura fachowa. Jako punkt odniesienia dla programu ochrony środowiska przyjęto aktualny stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2019.

Program oparty jest na zapisach następujących dokumentów na szczeblu krajowym:

1. Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku. Definiuje ogólne zasady i tryb sporządzania programu ochrony środowiska dla potrzeb województw, powiatów i gmin;
2. „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska" Ministerstwo Środowiska, 2015r wraz z załącznikiem z 2020 r. Określa wymogi stawiane opracowaniom w zakresie struktury, zakresu i szczegółowości;
3. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności;
4. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
5. Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;
6. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.";
7. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020";
8. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku;
9. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030;
10. Strategia „Sprawne Państwo 2020";
11. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022;
12. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
13. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020;

14. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020;
15. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku;
16. Krajowy plan gospodarki odpadami 2022;
17. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020;
18. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
19. Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju;
20. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły przyjęty rozporządzeniem Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;
21. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1911);
22. Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej;

oraz na szczeblu regionalnym i lokalnym:

1. Regionalny Program Województwa Podkarpackiego 2014-2020;
2. Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych;
3. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023r.;
4. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022;
5. Strategia Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2016-2023;
6. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Niżańskiego na lata 2014-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2021;
7. Plan Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019-2023;
8. Strategia Rozwoju Gminy Ulanów na lata 2016 – 2020 (Uchwała Nr XII/96/2016 Rady Miejskiej w Ulanowie z dnia 27 stycznia 2016 r.);
9. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Ulanów, 2015 r.;
10. Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ulanów, 2012r.;

W powyższych dokumentach określono długoterminową politykę ochrony środowiska odpowiednio dla województwa podkarpackiego oraz Gminy i Miasta Ulanów, przedstawiono cele krótkoterminowe i sposób ich realizacji, określono sposoby zarządzania środowiskiem i aspekty finansowe realizacji programu.

2. Streszczenie

Program ochrony środowiska sporządza się obowiązkowo dla każdej jednostki samorządu terytorialnego, co wynika bezpośrednio z wymogów art. 14 – 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. 2020 poz. 1219). Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia dokumentu jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zgodnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych

i programowych. „Program ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020 – 2024 z perspektywą do roku 2029" został opracowany w oparciu o „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska" (Ministerstwo Środowiska 2015 r.).

Program ochrony środowiska wymaga analizy pod kątem zgodności określonych celów i zadań z dokumentami strategicznymi ustanowionymi na szczeblu krajowym. W celu zapewnienia adekwatności i komplementarności Programu, przeanalizowano jego spójność z dokumentami sektorowymi. Przeprowadzono analizę zgodności określonych w „Programie…" celów i zadań z dokumentami podjętymi na szczeblu regionalnym.

Gmina Ulanów zlokalizowana jest w powiecie niżańskim, województwie podkarpackim. Zgodnie z danymi GUS za 2018 rok zajmuje powierzchnię 119,6 km² oraz dzieli się na 13 sołectw. Gminę zamieszkuje 8 255 osób. Według danych GUS w gminie na koniec 2019 roku działały 460 podmioty gospodarcze, z czego 443 w sektorze prywatnym. Ponadto funkcjonowały 32 stowarzyszenia i inne organizacje społeczne. Prywatne placówki handlowe charakteryzują się niewielką powierzchnią użytkową (przeważnie do 50 m^2) oraz zatrudniają od 1 do kilku osób. W sektorze rolniczym dominują gospodarstwa małoobszarowe o powierzchni do 5 ha, które cechuje znaczne rozdrobnienie na obszarze całej gminy. Dobrze rozbudowana sieć komunikacyjna zapewnia dogodne połączenia z ośrodkami miejskimi: Niskiem, Tarnobrzegiem, Stalową Wolą czy Rzeszowem. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 19 relacji Granica państwa – Rzeszów oraz droga wojewódzka nr 858 relacji Zarzecze – Biłgoraj – Zwierzyniec – Szczebrzeszyn.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy w 2018 r. wyniosła 127,1 km. Z kanalizacji w tym roku korzystało 71,6% ludności, jednak w ostatnim czasie zrealizowane zostały nowe odcinki, dzięki którym gmina skanalizowana jest w ok. 90%. Za dystrybucję energii elektrycznej na terenie Gminy Ulanów odpowiada PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów, Rejon Energetyczny Stalowa Wola. Zaopatrywanie odbiorców w energię elektryczną w centrum miasta Ulanów odbywa się liniami kablowymi SN 15kV, pozostałe tereny gminy zasilane są liniami napowietrznymi SN 15kV. Główne Punkty Zasilania gminy zlokalizowane są w Nisku i Rudniku nad Sanem. Głównym źródłem ogrzewania budynków są instalacje na paliwa stałe (węgiel i drewno), które sumarycznie stanowią 96% wykorzystywanych nośników energii na terenie gminy. Gaz w celach grzewczych wykorzystywany jest jedynie w ok. 3% funkcjonujących gospodarstw. Sumarycznie z sieci gazowej korzysta 3 650 osób, czyli 43,9% ogólnej liczby ludności gminy. Gmina Ulanów posiada zorganizowany system selektywnej zbiórki odpadów.

Obecnie na terenie gminy eksploatuje się nieliczne instalacje solarne stanowiące własność prywatnych inwestorów. Analizowany teren nie posiada sprzyjających uwarunkowań do produkcji energii z biogazu lub biomasy, z uwagi na małe zasoby dostępnych surowców. Gmina Ulanów leży w strefie mało korzystnej pod względem lokalizacji farm wiatrowych. Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego powiat niżański, na terenie którego mieści się gmina Ulanów, należy do jednostek o najniższym potencjale energetyki geotermalnej w województwie (poniżej 1 MW).

Do głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza w gminie zalicza się emisję z indywidualnych i zbiorowych kotłów węglowych i drzewnych oraz transport drogowy. Emisja zanieczyszczeń z pojazdów najbardziej odczuwalna jest w pobliżu drogi krajowej oraz wojewódzkiej, których odcinki przebiegają przez obszar gminy. Wody podziemne na terenie opracowania są zaklasyfikowane do jednolitej części wód podziemnych nr 119 (JCWPd PLGW2000119), 120 (JCWPd PLGW2000120) oraz 136 (JCWPd PLGW2000136), dla których stwierdzono dobry stan chemiczny i ilościowy oraz brak ryzyka nieosiągnięcia celów

środowiskowych. Gmina Ulanów zlokalizowana jest również w zasięgu jedenastu jednolitych części wód powierzchniowych, spośród których pięć posiada zły stan wód, a osiągniecie przez nie celów środowiskowych wyznaczone w Planie gospodarki wodami dorzecza Wisły jest zagrożone.

Na terenie Gminy Ulanów występuje jedno udokumentowane złoże surowców naturalnych – glin ceramiki budowlanej i pokrewnych: Bieliny-Mokradło, którego eksploatacja została zaniechana. Jakość gleb na terenie gminy nie była badana. Przeważają gleby klas IV–VI. Na utworach aluwialnych w rejonie Doliny Sanu występują mady II i III klasy bonitacyjnej. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego na obszarze analizy są napowietrzne linie elektroenergetyczne oraz urządzenia nadawczo-odbiorcze (maszty telekomunikacyjne). Wyniki pomiarów w powiecie niżańskim wskazują, iż w gminie nie występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, co więcej, kształtują się one znacznie poniżej dopuszczalnej normy.

Gmina częściowo położona jest w granicach otuliny Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie. Na jej terenie zlokalizowane są także dwa obszary Natura 2000: Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnej Tanwi (PLH060097) oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnego Sanu (PLH180020). W obszarze opracowania znajduje się także 12 pomników przyrody oraz 3 użytki ekologiczne. Lasy i grunty leśne na terenie Miasta i Gminy Ulanów zajmują ok. 41 %. Wskaźnik lesistości gminy jest znacznie wyższy niż średnia krajowa.

Na terenie opracowania nie ma ani nie planuje się lokalizacji zakładów zaliczanych do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lub zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Działania mające na celu adaptację do zmian klimatycznych na terenie gminy obejmują przede wszystkim budowę instalacji OZE (fotowoltaicznych). Ponadto ważna jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej, gazyfikacja wybranych miejscowości, wykorzystywanie nowoczesnych technologii przyczyniających się do ograniczenia zużycia energii oraz wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach narażonych na osuwanie się mas ziemnych i zagrożonych powodziami.

W gminie promuje się zastosowanie indywidualnych rozwiązań z zakresu odnawialnych źródeł energii oraz wymianę starych pieców węglowych na nowoczesne urządzenia ograniczające niską emisję.

Monitoring środowiska na terenie Gminy Ulanów prowadzą instytucje działające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Wyniki badań publikowane są przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w corocznych ogólnodostępnych raportach o stanie środowiska.

W celu określenia uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych mających wpływ na stan środowiska przeprowadzono analizę SWOT. Stanowi ona efektywną metodę identyfikacji słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska oraz badania szans i zagrożeń jakie stwarza dla nich otoczenie. Przedstawiono także przewidywany stan środowiska na najbliższe lata. Zmiany będą dotyczyć przede wszystkim klimatu i krajobrazu.

Cele Programu ochrony środowiska opracowano dla każdego obszaru interwencji. Określono kierunki działania oraz zadania do realizacji w ramach wyznaczonych celów. Cele, kierunki interwencji oraz zadania wynikają też ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji (analiza SWOT).

Program ochrony środowiska dla Gminy Ulanów jest dokumentem, który określa zadania do realizacji w poszczególnych obszarach interwencji: ochrona klimatu i jakość powietrza, zagrożenie hałasem, oddziaływanie pól elektromagnetycznych, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami oraz edukacja

ekologiczna. Podstawę do sformułowania założeń Programu stanowi aktualny stan środowiska, uwarunkowania społeczne, gospodarcze i geograficzne, a także możliwości finansowania zewnętrznego. Realizacja określonych w Programie zadań ma na celu rozwój społeczno-gospodarczy gminy w sposób zapewniający poprawę jakości i stanu środowiska.

W Programie wskazano zadania bezinwestycyjne oraz inwestycyjne, określone w Harmonogramach rzeczowo-finansowych. Wyznaczone w dokumencie przedsięwzięcia będą przede wszystkim dotyczyć:

- ograniczania niskiej emisji – budowa instalacji OZE w budownictwie mieszkaniowym w zakresie instalacji fotowoltaicznej, termomodernizacja budynków; modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy, w tym zakup systemu smart lighting; wdrożenie w procedurach przetargowych zielonych i efektywnych energetycznie zamówień; gazyfikacja miejscowości Borki oraz Dąbrowica;
- ograniczania oddziaływań akustycznych wzdłuż drogi krajowej nr 19, wojewódzkiej nr 858 i innych dróg na terenie gminy, poprzez prowadzenie monitoringu i zastosowanie środków minimalizujących nadmierną uciążliwość hałasu (np. remonty nawierzchni) na terenach podlegających ochronie akustycznej;
- ograniczenie oddziaływanie pól elektromagnetycznych – nadzór nad rozmieszczeniem nowych instalacji (stacji bazowych telefonii komórkowych, linii elektroenergetycznych i innych) zgodnie z wymaganymi strefami ochronnymi;
- ograniczanie źródeł zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych – rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy – prawie wszyscy mieszkańcy korzystają ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej (ok. 90%), dlatego przedsięwzięcia z zakresu rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej będą miały niewielki zasięg; budowa oczyszczalni przydomowych;
- ograniczanie ryzyka wystąpienia naturalnych katastrof – w zakresie zagrożenia powodziowego: budowa i rozbudowa zbiorników wodnych w gminie (zadanie wskazane w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Niżańskiego); bieżąca konserwacja cieków;
- ograniczanie powstawania odpadów – utrzymanie systemu segregacji i zagospodarowania odpadów komunalnych; odbiór i transport do miejsca składowania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych z terenu gminy, kontynuacja usuwania i unieszkodliwiania materiałów zawierających azbest z terenu gminy;
- poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów – uruchomienie Punktu Informacji o PGN na terenie Gminy i Miasta Ulanów.

Dokument nie wyznacza ram dla działań klasyfikujących się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Ewentualne inwestycje w zakresie rozbudowy infrastruktury (sieć wodno-kanalizacyjna, drogi czy gazyfikacja miejscowości), które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, będą podlegały procedurze oceny oddziaływania na środowisko przed przystąpieniem do ich realizacji.

W ramach Programu zaplanowano również szereg działań nie inwestycyjnych – organizacyjnych tj. wdrożenie w procedurach przetargowych zielonych i efektywnych energetycznie zamówień czy uruchomienie Punktu Informacji o PGN na terenie gminy i miasta Ulanów.

Część zadań z zakresu ochrony środowiska będzie leżała w kompetencjach Gminy Ulanów. W Programie są zamieszczone również działania ekologiczne realizowane przez inne podmioty, monitorowane przez gminę. Nadzór nad realizacją Programu sprawować będzie Referat ds. ochrony środowiska, gospodarki komunalnej, drogownictwa, kultury, kultury fizycznej urzędu Gminy Ulanów.

Obowiązujące przepisy prawne pozwalają na skuteczne zarządzanie środowiskiem i realizację celów ekologicznych określonych w Programie przy użyciu instrumentów wynikających z obowiązujących przepisów. Są to instrumenty: prawne, finansowe, społeczne, polityczne i strukturalne.

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, organ wykonawczy gminy jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z realizacji programu ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie gminy i przekazuje organowi wykonawczemu powiatu. Stopień realizacji założeń Programu może być mierzony przy użyciu zaproponowanych wskaźników:

- wskaźniki presji na środowisko, wskazujące główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych (np. liczba źródeł niskiej emisji),
- wskaźniki stanu środowiska, odnoszące się do jakości środowiska i jakości jego zasobów (np. stan wód powierzchniowych i podziemnych) – na podstawie wyników badań i pomiarów uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS),
- wskaźniki reakcji działań zapobiegawczych, pokazujące działania podejmowane w celu utrzymania dobrego stanu środowiska, poprawy jakości poszczególnych komponentów lub złagodzenia presji antropogenicznej na środowisko (np. procent mieszkańców korzystających ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej, udział powierzchni objętych formami ochrony przyrody).

Realizacja Programu może być finansowana ze środków:

- publicznych:
  - krajowych (budżet gminy, powiatu, województwa, państwa, pozabudżetowe instytucje publiczne)
  - zagranicznych (np. Fundusz Spójności, fundusze strukturalne, Inicjatywy Wspólnot i inne)
- niepublicznych (przedsiębiorcy, inwestorzy, banki komercyjne, fundusze inwestycyjne i inne, fundacje).

3. Uwarunkowania zewnętrzne programu

W celu zapewnienia adekwatności i komplementarności poszczególnych POŚ, należy zadbać o ich spójność z dokumentami strategicznymi, sektorowymi oraz dokumentami o charakterze programowym i wdrożeniowym.

3.1. Nadrzędne dokumenty strategiczne

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Program ochrony środowiska realizuje kierunki interwencji wskazane w:

Celu 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu Środowiska:

- Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- Zwiększenie poziomu ochrony środowiska;

Celu 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

- Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,

- Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
- Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,

Celu 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski

- Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

W „Programie…" wskazuje się na realizację zadań z zakresu Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka. W obszarze tym wyznaczono Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. Wśród wymienionych tu priorytetowych kierunków interwencji należy wymienić:

- II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami;
- II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej;
- II.6.4. Poprawa stanu środowiska;
- II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu.

Zadania wskazane do realizacji na terenie Gminy Ulanów nawiązują też do Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna. W szczególności realizowane będą tu priorytetowe kierunki interwencji z zakresu Celu III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych:

- III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach;
- III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia określa cele szczegółowe i kierunki interwencji na szczeblu krajowym:

Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

- Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny

Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Kierunek interwencji – Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych

- Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta
- Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich

Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Transport

- Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce
- Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności

Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia

- Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju
- Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej
- Kierunek interwencji – Rozwój techniki

Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko

- Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód
- Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania
- Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego
- Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją
- Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi
- Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami
- Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych

Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020

„Program…" realizuje w szczególności kierunki interwencji określone w Celu szczegółowym 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej:

- Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich:
    - Kierunek interwencji 2.1.1. Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
    - Kierunek interwencji 2.1.2. Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
    - Kierunek interwencji 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
    - Kierunek interwencji 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
    - Kierunek interwencji 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
    - Kierunek interwencji 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego

oraz kierunki interwencji wyszczególnione w Celu szczegółowym 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
    - Kierunek interwencji 5.1.1. Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
    - Kierunek interwencji 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
    - Kierunek interwencji 5.1.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
    - Kierunek interwencji 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Zgodnie z założeniami Polityki, Program realizuje cele z zakresu środowiska i gospodarki wodnej:
Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I)

- Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1)
- Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2)
- Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3)
- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4)

Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II)

- Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1)
- Kierunek interwencji: Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2)
- Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3)
- Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4)
- Kierunek interwencji: Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5)

Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III)

- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1)
- Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2)

Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV)

- Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1)

Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V)

- Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1)

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Wskazuje się na realizację kierunków interwencji wymienionych w Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:

- 1.1 Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,

w Celu 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:

- 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
- 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne

oraz Celu 3. Poprawa stanu środowiska:

- 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020"

Wskazuje się na realizację w „Programie…" kierunków działań wymienionych w Celu 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej Gospodarki:

- 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych.

W wyznaczonym w „Strategii…" Celu 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, wskazuje się na realizację działania z zakresu kierunku:

- 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę", zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki, a w szczególności:
  - Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu.
- 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia:
  - Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
  - Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

„Program…" realizuje głównie cele „Polityki" poprzez realizację zadań z zakresu odnawialnych źródeł energii oraz poprawę jakości powietrza ze względu na przekroczenie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w powietrzu:

1. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw:

- Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym

biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
- Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,

2. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko:
- Cel główny – ograniczenie emisji CO2 do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- Cel główny – ograniczenie emisji SO2 i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Program ochrony środowiska uwzględnia cele ustanowione w nadrzędnych dokumentach strategicznych, które odnoszą się do rozwoju obszarów wiejskich w oparciu o zasoby endogeniczne oraz wzmacnianie potencjału gminy poprzez poprawę jakości i stanu środowiska przyrodniczego.

3.2. Nadrzędne dokumenty sektorowe

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)

Głównym celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości powietrza na terenie kraju, a w szczególności na obszarach, gdzie stwierdzone zostały przekroczenia standardów jakości. Zgodnie z założeniami KPOP ma to nastąpić poprzez osiągnięcie, w możliwie krótkim czasie, dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych substancji szkodliwych w powietrzu, wymaganych przepisami prawa unijnego transponowanych do prawa polskiego, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia. „Program …" zakłada realizację zadań w zakresie poprawy stanu i jakości powietrza, tak by osiągnąć dopuszczalne poziomy pyłu zawieszonego i innych substancji szkodliwych w powietrzu w jak najkrótszym czasie.

Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

KPOŚK stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. Do chwili obecnej przeprowadzono pięć jego aktualizacji w latach: 2005, 2009, 2010, 2015 i 2017. Rada Ministrów przyjęła piątą aktualizację KPOŚK 31 lipca 2017 r. Obecnie procedowana jest VI zmiana ww. dokumentu. Przyjęta przez rząd V aktualizacja zawiera listę zadań zaplanowanych przez samorządy do realizacji w latach 2016-2021. AKPOŚK 2017 dotyczy 1587 aglomeracji o równorzędnej liczbie mieszkańców 38,8 mln), w których zlokalizowanych jest 1769 oczyszczalni ścieków komunalnych. W wykazie aglomeracji oraz przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK znajduje się Gmina Ulanów, jako samodzielna aglomeracja Ulanów. W dokumencie wskazano między innymi rozbudowę i budowę

sieci kanalizacji sanitarnej, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w Ulanowie. Termin zakończenia wymienionych inwestycji wyznaczono na 2021 r., jednak część z nich została już zrealizowana (np. rozbudowa i modernizacja oczyszczalni).

Krajowy plan gospodarki odpadami 2022

Krajowy plan gospodarki odpadami 2022 (Kpgo) został podjęty Uchwałą Nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 i będzie obowiązywał do 2022 r. Dokument obejmuje zakres działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju. W Kpgo, oprócz kontynuacji dotychczasowych zadań, ujęto nowe cele i zadania, które dotyczą kolejnych lat, a perspektywicznie okresu do 2030 r. Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami Kpgo, przede wszystkim należy zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami – a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele. „Program ochrony środowiska …" przewiduje zadania z zakresu dalszego odbioru i transportu do miejsc składowania odpadów w ramach selektywnej zbiórki, a także unieszkodliwienie i usuwanie materiałów i odpadów zawierających azbest.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030" (SPA 2020) określa warunki stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą ze sobą zmiany klimatyczne. SPA 2020 jest elementem szerszego projektu badawczego o nazwie KLIMADA, obejmującego okres do 2070 roku. Strategia wpisuje się w działania unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, której celem jest poprawa „odporności" państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem lepszego przygotowania do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcji kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. W dokumencie uwzględniono i przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030. Przedmiotowy „Program…" realizuje w szczególności Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich poprzez realizację na polu obu kierunków: Kierunek działań 2.1 – stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami oraz Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły został przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1911). Wody podziemne na terenie Gminy Ulanów są zaklasyfikowane do jednolitych części wód podziemnych nr 119 (północna oraz środkowo-wschodnia część gminy), nr 120 (środkowa oraz wschodnia część gminy) oraz nr 136 (południowa

część gminy). Dla wszystkich stwierdzono dobry stan chemiczny i ilościowy oraz brak ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych.
Gmina Ulanów zlokalizowana jest również w zasięgu 11 jednolitych części wód powierzchniowych: Dopływ spod Bielin (RW20001722792) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; San od Rudni do ujścia (RW20002122999) – część naturalna monitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Gilówka (RW200017229489) – część naturalna niemonitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; San od Złotej do Rudni (RW20002122779) – część naturalna monitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Potok Strug (RW20001722794) – część naturalna niemonitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Tanew od Łady do ujścia (RW20001922899) – część naturalna monitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Kurzynka (RW20001722889) – część sztuczna, niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Dopł. spod Dyjaków (RW20001722892) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Borowina (RW200017228769) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Chodcza (RW200017229169) – część sztuczna niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Pyszenka (RW200017229329) – część sztuczna niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

„Program ochrony środowiska …" zakłada rozwój zrównoważony gminy oparty o zasoby endogeniczne. Cele określone w „Programie…" są spójne z celami ustanowionymi w nadrzędnych dokumentach sektorowych.

3.3. Dokumenty o charakterze programowym i wdrożeniowym

Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego

Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r. stanowi załącznik Uchwały z dnia 27.11.2017 r. Nr XLVI/781/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego i został ustanowiony w celu realizacji polityki ochrony środowiska na poziomie regionalnym. Program zakłada realizację działań w obszarze dziesięciu celów interwencji, dla których opracowano odpowiadające im kierunki i typy zadań. Niniejszy „Program ochrony środowiska …" jest spójny z Programem Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego w zakresie celów w brzmieniu:

1. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego;
2. Osiągniecie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjnoturystycznych;
3. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych;
4. Poprawa klimatu akustycznego;

5. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów;
6. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
7. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków;
8. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;
9. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych;
10. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

RPO Woj. Podkarpackiego na lata 2014-2020 został podjęty Uchwałą Nr 33/629/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 3 marca 2015 roku. Założenia niniejszego dokumentu nawiązują do osi priorytetowej III Czysta energia. Celem głównym tej osi jest przyczynienie się do osiągnięcia jak największej efektywności energetycznej oraz jak najmniejszej emisji CO2 i innych zanieczyszczeń powietrza. Celami tematycznymi osi są: wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach oraz zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami. W ramach nich wyznacza się priorytety inwestycyjne, takie jak:

- „Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych”,
- „Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach, i w sektorze mieszkaniowym”.
- „Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące zmiany klimatu”.
- „Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów poprzemysłowych (w tym terenów powojskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu”.

Oś Priorytetowa IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego ma na celu ochronę środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla zwiększenia atrakcyjności regionu. W ramach osi przewiduje się cele tematyczne spójne z założeniami niniejszego dokumentu: Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem oraz Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami. W ramach tych celów przewidziano następujące priorytety inwestycyjne:

- „Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami".
- „Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie."
- „Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie."
- „Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego."
- „Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000" i zieloną infrastrukturę."

Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej

Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych" została przyjęta Uchwałą Nr XXX/544/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2016 r. Celem programu jest zapewnienie mieszkańcom możliwości życia w zdrowym środowisku i oddychania czystym powietrzem. W Programie opracowano działania naprawcze, które skupiają się na:

- likwidacji pieców opalanych paliwem stałym do celów grzewczych w gospodarstwach domowych i zastępowaniem tego rodzaju ogrzewania podłączaniem do sieci ciepłowniczych;
- wymianie niskosprawnych urządzeń na nowoczesne przy zastosowaniu paliwa gazowego;
- użytkowaniu nowoczesnych, automatycznych urządzeń opalanych paliwami stałymi spełniających wysokie normy emisji spalin.

Zaplanowano także zadania związane z:

- poprawą efektywności energetycznej (termomodernizacja budynków);
- ograniczeniem emisji z dróg (czyszczenie dróg na mokro pozwala uniknąć ponownej emisji pyłu znajdującego się na jezdni);
- ograniczeniem emisji niezorganizowanej (stosowanie szeregu rozwiązań technicznych jak np. osłanianie taśmociągów);
- mających charakter organizacyjny przyczyniających się pośrednio do poprawy jakości powietrza w strefie (prowadzenie kampanii edukacyjnych uświadamiających kwestie związane z ochroną powietrza oraz usprawnienie systemu informowania mieszkańców o jakości powietrza).

W gminie Ulanów planowane są działania realizujące powyższe zadania, głównie poprzez budowę instalacji OZE, termomodernizacje budynków, gazyfikacje miejscowości Borki i Dąbrowica czy uruchomienie Punktu Informacji o Programie Gospodarki Niskoemisyjnej.

Plan gospodarki odpadami województwa podkarpackiego 2022

Plan podjęto Uchwałą Nr XXXI/551/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 5 stycznia 2017 r. Dokument zawiera obowiązkowy plan inwestycyjny, którego celem jest wskazanie

infrastruktury niezbędnej do osiągnięcia zgodności z unijnymi dyrektywami w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym wdrożenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami, osiągnięcia wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. W planie inwestycyjnym nie wskazano przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na terenie gminy Ulanów. Zgodnie z jego treścią, na jej terenie znajduje się jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

4. Ogólna charakterystyka Gminy i Miasta Ulanów

4.1. Położenie geograficzne i administracyjne

Ulanów to gmina miejsko-wiejska położona w województwie podkarpackim, powiecie niżańskim. Zajmuje powierzchnię ok. 119,6 km². Dzieli się na 13 sołectw (Bieliniec, Bieliny, Borki, Bukowina, Dąbrowica, Dąbrówka, Glinianka, Huta Deręgowska, Kurzyna Mała, Kurzyna Średnia, Kurzyna Wielka, Wólka Bielińska, Wólka Tanewska) oraz miasto Ulanów. Graniczy z gminami Harasiuki, Jarocin, Krzeszów, Nisko, Pysznica, Rudnik nad Sanem.

Ryc. 1 Lokalizacja gminy Ulanów na tle gmin powiatu niżańskiego

Ryc. 2 Podział administracyjny Miasta i Gminy Ulanów na tle mapy topograficznej

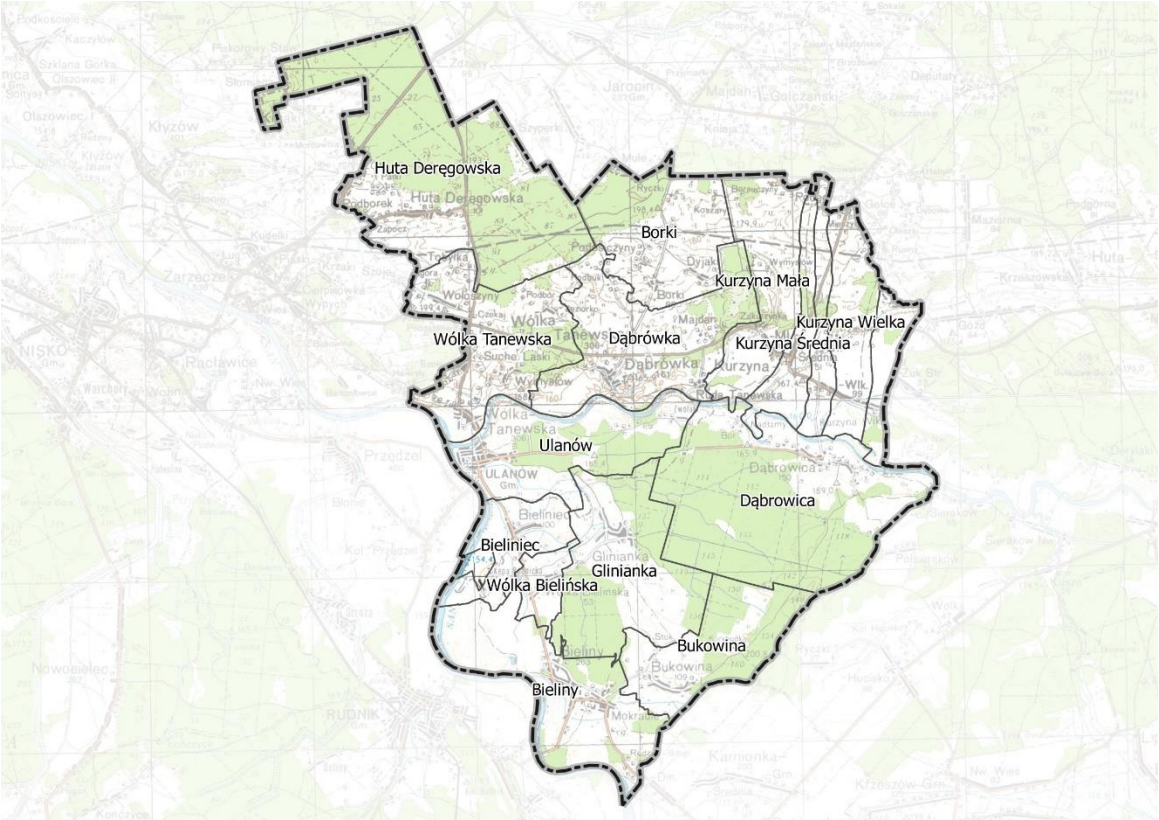

Pod względem fizycznogeograficznym obszar opracowania położony jest na pograniczu trzech mezoregionów – Doliny Dolnego Sanu, Płaskowyżu Tarnogrodzkiego oraz Równiny Biłgorajskiej. Wzdłuż zachodniej granicy gminy przepływa rzeka San. Lasy zajmują tu ok. 41%, a użytki rolne ok. 52%.

4.2. Demografia i procesy społeczne

Gminę Ulanów zamieszkuje 8 255 osób, w tym 4 168 kobiet oraz 4 087 mężczyzn (dane GUS za 2019 rok). Od 2013 roku liczba mieszkańców Ulanowa systematycznie spada. W ciągu ostatnich sześciu lat zmniejszyła się o 405 osób. Powyższe zmiany na przestrzeni 10 lat prezentuje wykres nr 1. Gęstość zaludnienia obszaru kształtuje się na poziomie ok. 70 os/km^2 i utrzymuje się od kilku lat na niezmiennym poziomie. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi około 52% ogółu mieszkańców w mieście, natomiast w części wiejskiej gminy około 54%.

Pod względem struktury zamieszkania, najliczniejszą miejscowością jest miasto Ulanów, gdzie obserwuje się największy wzrost liczby zameldowanej ludności. Drugą miejscowością pod względem liczby mieszkańców jest Wólka Tanewska, a kolejną Bieliny.

Liczba osób zamieszkujących dany obszar uzależniona jest od wielu czynników, takich jak np. jakość środowiska, bezpieczeństwo społeczne, koszty utrzymania, dostępność do infrastruktury, a także mocne więzi rodzinne. Obecnie na poziom migracji największy wpływ ma jednak możliwość posiadania stałej pracy. Migracje z obszaru gminy spowodowane względami zarobkowymi, dotyczą najczęściej kierunku wieś-miasto, a w mniejszym stopniu wieś-zagranica.

Wykres nr 1. Liczba ludności w gminie Ulanów w okresie od 2009 do 2019 roku (źródło: https://bdl.stat.gov.pl/)

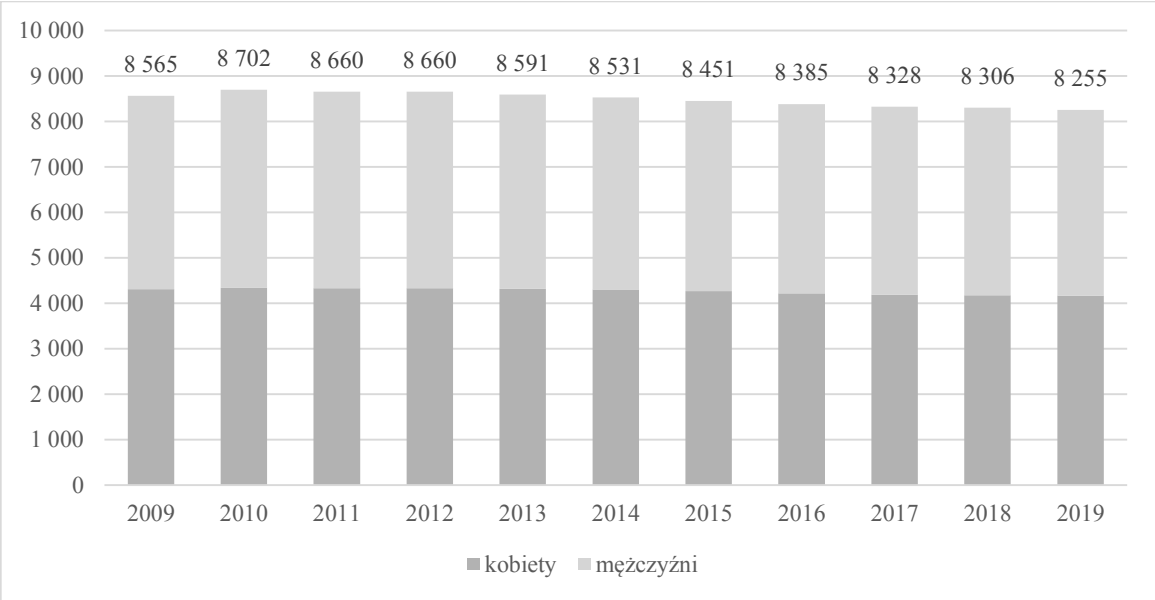

4.3. Struktura rozwoju gospodarczego

Ulanów jest gminą o charakterze rolniczym. Dominującą dziedziną gospodarki jest więc rolnictwo, jednak działalność gospodarczą prowadzi wiele firm handlowych, usługowych, produkcyjnych oraz instytucji użyteczności publicznej. W Gminie dominują małe, prywatne podmioty gospodarcze, w przeważającej części handlowo-usługowe.

Według danych GUS w gminie na koniec 2019 roku działały 460 podmioty gospodarcze, z czego 443 w sektorze prywatnym. Ponadto funkcjonowały 32 stowarzyszenia i inne organizacje społeczne.

Na terenie gminy nie występują duże przedsiębiorstwa przemysłowe. Placówki handlowe (branż: spożywczych, spożywczo-przemysłowych oraz przemysłowych) funkcjonują we wszystkich sołectwach i stanowią własność prywatną. Charakteryzują się niewielką, przeważnie nie przekraczającą 50 m^2 powierzchnią użytkową, zatrudniając od 1 do kilku osób.

Na obszarze Gminy Ulanów ma miejsce duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Największą grupę stanowią gospodarstwa małoobszarowe, o powierzchni do 5 ha.

5. Infrastruktura techniczna

5.1. System transportu i komunikacji

System transportu i komunikacji opiera się głównie na istniejącej sieci drogowej. W obrębie gminy wyróżnia się drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne:

- DROGI KRAJOWE:
  Droga krajowa nr 19 relacji Granica państwa – Budzisko – Suwałki – Augustów – Korycin – Białystok – Bielsk Podlaski – Siemiatycze – Międzyrzec Podlaski – Kock – Lubartów – Lublin – Kraśnik – Janów Lubelski – Nisko – Sokołów Małopolski – Rzeszów (przebiegająca przez miejscowość leżącą w północnej części gminy – Hutę Deręgowską) z południowego zachodu na północny wschód. Na terenie gminy odcinek drogi wynosi ok. 3,3 km. W strefie przyległej

do drogi występują zwarte kompleksy leśne (w większości) oraz fragment otwartych terenów rolnych.

- DROGI WOJEWÓDZKIE:
  Droga wojewódzka nr 858 relacji Zarzecze – Biłgoraj – Zwierzyniec – Szczebrzeszyn począwszy od drogi krajowej 19 biegnie w kierunku południowo-wschodnim przez Wólkę Tanewską do centrum miasta Ulanów, a następnie równoleżnikowo przecina obszar gminy w kierunku wschodnim przez Ulanów oraz Dąbrowicę. Jej długość w granicach obszaru opracowania wynosi ok. 15 km. W mieście przebieg drogi wyznaczony został ulicami: Zamojskiego, Świętej Trójcy, Piłsudskiego, Rynek i 3–go Maja.

- DROGI POWIATOWE:
  - 1044R relacji Golce – Kurzyna Średnia, 3,467 km;
  - 1048R relacji Wołoszyny – Dąbrówka – Kurzyna Średnia – Kurzyna Wielka – Huta Nowa – do dr wojewódzkiej Nr 858, 16,063 km;
  - 1060R relacji Ulanów – Kolonia Przędzel – Rudnik, 0,264 km;
  - 1062R relacji Ulanów – Bieliny – Kamionka Dolna – Podolszyna Ordynacka, 7,187 km;
  - 1070R relacji Bieliny – Bukownia – Ryczki – Hucisko, 2,938 km;
  - 1063R relacji Ulanów – Glinianka – Wólka Bielińska, 3,890 km;
  - 1039R relacji Jarocin – Dąbrówka – Ulanów, 5,860 km;
  - 1042R relacji Mule – Golce, 2,753 km;
  - 1049R od drogi krajowej Nr 19 – Huta Deręgowska, 2,282 km;
  - 1064R relacji Kurzyna Średnia – Dąbrowica, 1,643 km;
  - 1076R relacji Bieliny – Rudnik, 2,725 km.

  Łącznie ich długość wynosi ok. 49,1 km. Drogi te w przeważającej długości znajdują się w dostatecznym stanie.

- DROGI GMINNE:
  Uzupełnieniem systemu komunikacyjnego są drogi gminne obsługujące wsie i większe skupiska zabudowy oraz drogi dojazdowe obsługujące niewielkie zespoły zabudowy oraz pojedyncze obiekty – o łącznej długości ok. 76,2 km.

Stan dróg w gminie corocznie ulega stopniowej poprawie. W większości są one zbudowane z nawierzchni z mas mineralno- asfaltowych (70%). Przeprowadzane remonty oraz inwestycje są możliwe dzięki środkom finansowym pozyskiwanym z zewnątrz oraz tym z budżetu gminy.

Dobrze rozbudowana sieć komunikacyjna zapewnia dogodne połączenia z ośrodkami miejskimi w regionie. Odległość z Ulanowa do Niska – stolicy powiatu wynosi ok. 12 km, do Rudnika, miejsca najbliższej stacji kolejowej – 6 km, do Tarnobrzega 51 km, do Stalowej Woli 23 km. Obsługą komunikacji zbiorowej zajmuje się Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w Stalowej Woli oraz prywatni przewoźnicy.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa szerokotorowa LHS relacji: Hrubieszów – Katowice z mijanką w miejscowości Huta Deręgowska. Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w Rudniku w odległości 6 km od Ulanowa.

Gmina posiada dogodne warunki do uprawiania tradycyjnej turystyki pieszej i rowerowej po drogach powiatowych i gminnych oraz oznakowanych trasach turystycznych. Na omawianym obszarze nie ma jednak gęstej sieci ścieżek turystycznych i brak jest oznakowanych tras rowerowych.

5.2. Gospodarka wodno-ściekowa

5.2.1. Sieć wodociągowa

Długość sieci wodociągowej w gminie Ulanów wynosi 113,6 km, obejmuje ona 2 345 gospodarstw domowych i korzysta z niej 96% ludności (dane za 2018 rok). Pozostałe gospodarstwa korzystają ze studni kopanych. Mieszkańcy Ulanowa, Wólki Tanewskiej, Huty Deręgowskiej, Borek, Dąbrówki, Kurzyny Małej, Kurzyny Średniej, Kurzyny Wielkiej, Glinianki, Dąbrowicy, Bielińca, Wólki Bielińskiej, Bielin, Bukowiny oraz przysiółków Hawryły i Szoje zaopatrywani są w wodę z sieci wodociągowej w Bielińcu. Jest ona wyposażona w jedną stację uzdatniania wody wybudowaną w 1994 roku, która w 2012 r. przeszła gruntowny remont. Od tego czasu wykorzystywana jest nowoczesna technologia uzdatniania wody oparta na dwustopniowej filtracji. Obecnie wydajność stacji wzrosła do 2400 m^3 na dobę, co aż pięciokrotnie przewyższa zapotrzebowanie obsługiwanych gospodarstw.

5.2.2. Sieć kanalizacyjna

W 2018 r. długość sieci kanalizacyjnej w gminie Ulanów wynosiła 127,1 km i obsługiwała ona 1 807 budynków mieszkalnych (71,6% mieszkańców korzystających z instalacji). W 2019 roku oddano do użytkowania zmodernizowaną biologiczno-mechaniczną oczyszczalnię ścieków w Ulanowie (w pobliżu rzeki San). W ramach prac została ona wyposażona między innymi w automatyczną stację zlewną, nową przepompownię, urządzenie do mechanicznego oczyszczania ścieków, cztery ciągi technologiczne oczyszczania, cztery osadniki, komorę stabilizacji tlenowej osadu oraz stację odwadniania, higienizacji i granulacji osadu. Dzięki nowym możliwościom osad może zostać przerobiony na nawóz, który nadaje się do ulepszania gleby, więc ma zastosowanie w rolnictwie. Obecnie oczyszczalnia posiada przepustowość rzędu 1400 m^3 na dobę. Dodatkowo w ostatnich latach w gminie powstał nowy odcinek sieci kanalizacji sanitarnej (ok. 25 km) w takich miejscowościach (przysiółkach), jak: Borki, Podbuk, Dyjaki, Jeziorko i Majdan Dąbrówczański. Obecnie gmina jest więc skanalizowana w ok. 90%, a przepustowość oczyszczalni pozostawia bezpieczną rezerwę (może obsłużyć do 10 000 tyś. mieszkańców).

Zarówno w przypadku sieci wodociągowej, jak i kanalizacyjnej największym problemem są pojedyncze gospodarstwa położone z dala od głównych tras sieci. Gmina prowadzi jednak działania mające na celu pozyskanie funduszy unijnych na dalszą rozbudowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz wyposażanie domów w przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Gmina Ulanów nie posiada w pełni uregulowanego systemu kanalizacji deszczowej. Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych.

W 2018 roku odnotowano 2 awarie sieci wodociągowej oraz 2 kanalizacyjnej.

5.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną, cieplną, gaz ziemny

Energia elektryczna na terenie Gminy i Miasta Ulanów pochodzi z krajowego systemu elektroenergetycznego i jest dostarczana za pośrednictwem linii przesyłowych wysokiego napięcia

WN 110kV. Powyższe linie należą do spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Wschód S.A. Główne Punkty Zasilania gminy zlokalizowane są w Nisku i Rudniku nad Sanem.

Energia elektryczna przesyłana jest trzema liniami SN 15kV:

- Nisko – Wólka Tanewska (GPZ Nisko) zasila północno – zachodni obszar Gminy,
- Rudnik – Ulanów – Mostki (GPZ Rudnik nad Sanem) zasila północne i południowe obszary Gminy,
- Biłgoraj – Harasiuki – Rudnik (GPZ Rudnik nad Sanem) zasila południowy i środkowy obszar Gminy.

Za dystrybucję energii elektrycznej na terenie Gminy Ulanów odpowiada PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów, Rejon Energetyczny Stalowa Wola. Zaopatrywanie odbiorców w energię elektryczną w centrum miasta Ulanów odbywa się liniami kablowymi SN 15kV, pozostałe tereny gminy zasilane są liniami napowietrznymi SN 15kV. Magistralne linie SN funkcjonują w systemie pierścieniowym, natomiast linie niższego rzędu (zasilające stacje transformatorowe) – promieniowym. Nowopowstające oraz modernizowane stacje transformatorowe w granicach gminy w większości zasilane są kablowo od linii magistralnych. Dystrybucja energii elektrycznej od stacji transformatorowych odbywa się za pomocą linii odbiorczych nN kablowych i napowietrznych 0,4kV.

Istniejący system zasilania w energię elektryczną pokrywa w 100% potrzeby mieszkańców gminy. Na terenie Gminy i Miasta Ulanów znajduje się kilku odbiorców energii elektrycznej po stronie SN (większe przedsiębiorstwa produkcyjne i ośrodek wypoczynkowy), nie ma natomiast żadnego odbiorcy zasilanego wysokim napięciem. Bieżąco i systematycznie przeprowadzane są remonty i modernizacje sieci energetycznych średniego i niskiego napięcia. Wprowadzane rozwiązania (np. wymiana przewodów nieizolowanych magistralnych w liniach SN na przewody pełno i niepełno izolowane, zasilanie napowietrznych stacji transformatorowych poprzez linie kablowe, wymiana nieizolowanych linii niskiego napięcia nN na linie pełno izolowane) mają wpływ na minimalizowanie przerw w dostawach energii elektrycznej.

W celu ochrony osób i mienia przed szkodliwymi oddziaływaniami urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej wokół obiektów i linii elektroenergetycznych obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy określone w przepisach dotyczących lokalizacji sieci energetycznych, w tym zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych - zwłaszcza przeznaczonych na stały pobyt ludzi w pasach technologicznych, gdzie natężenie pola elektromagnetycznego i poziom oddziaływania akustycznego mogą być wyższe od poziomów dopuszczalnych dla terenów zabudowy mieszkaniowej.

Na terenie gminy nie funkcjonują dostawcy energii cieplnej dostarczanej z sieci ciepłowniczej. Źródła ciepła tego typu, z uwagi na znaczną odległość od dużych ośrodków miejskich, a także niskie zagęszczenie zabudowy mieszkaniowej oraz jej znaczące rozproszenie, nie mają uzasadnienia ekonomicznego.

Głównym źródłem ogrzewania budynków są instalacje na paliwa stałe (węgiel i drewno), które sumarycznie stanowią 96% wykorzystywanych nośników energii na terenie gminy. Gaz w celach grzewczych wykorzystywany jest jedynie w ok. 3% funkcjonujących gospodarstw. Na zużycie energii i emisję zanieczyszczeń na terenie gminy największy wpływ ma sektor mieszkaniowy związany z budownictwem jednorodzinnym, w którym dominują indywidualne przydomowe kotłownie.

Całkowita długość czynnej sieci rozdzielczej w gminie Ulanów wynosi 91 086 m i obejmuje 1 768 budynków mieszkalnych. Z sieci gazowej korzysta 3 650 osób, czyli 43,9%

ogólnej liczby ludności gminy. Na cele grzewcze gaz wykorzystują 243 z 1 126 gospodarstw, będących odbiorcami gazu (dane za 2018 r.). Pozostali mieszkańcy gminy korzystają w szerokim zakresie z gazu butlowego propan-butan. Obsługą sieci gazowniczych na terenie gminy zajmują się:

- Operator Gazociągów Przesyłowych „GAZ-SYSTEM" S.A. oddział w Tarnowie (w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu ziemnego gazociągami przesyłowymi wysokiego ciśnienia oraz obsługą stacji redukcyjno-pomiarowych 1°);
- Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Tarnowie, Zakład w Sandomierzu (w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu ziemnego sieciami i przyłączami średniego i niskiego ciśnienia oraz obsługą stacji redukcyjno-pomiarowych 2°).

Za sprzedaż gazu ziemnego w granicach opracowania odpowiada Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo Obrót Detaliczny Sp. z o.o., Region Karpacki (gaz przesyłany sieciami i przyłączami średniego i niskiego ciśnienia). Na terenie Gminy Ulanów usługi dystrybucji gazu ziemnego prowadzi także PSG sp. z o.o. Oddział w Tarnowie. Jest to gaz wysokometanowy należący do grupy E o nominalnym cieple spalania 39,5 MJ/m3. Operator systemu dysponuje rozdzielczą siecią gazową (niskiego i średniego ciśnienia) na terenie całej Gminy Ulanów z wyjątkiem wsi Borki i Dąbrowica.[1]

5.4. Odnawialne źródła energii

Warunki panujące na terenie gminy (nasłonecznienie ok. 2000-2100 h/rok) dają możliwość wykorzystywania energii promieniowania słonecznego do podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych, a także obiektach oświatowych (szkoły, przedszkola) oraz produkcji energii elektrycznej. Obecnie na terenie gminy eksploatuje się nieliczne instalacje solarne prywatnych właścicieli oraz te zamontowane na budynkach:

- Publicznej Szkoły Podstawowej w Ulanowie,
- Publicznej Szkoły Podstawowej w Kurzynie Średniej,
- Publicznej Szkoły Podstawowej w Bielinach,
- Publicznej Szkoły Podstawowej w Wólce Tanewskiej,
- Publicznej Szkoły Podstawowej w Dąbrówce,
- Urzędzie Gminy i Miasta w Ulanowie – ul. Rynek 5,
- Ośrodka Pomocy Społecznej i ZEAS – ul. 3 – go Maja 19,
- Gminnego Centrum Kultury w Ulanowie,
- szatni na stadionie sportowym RETMAN w Ulanowie.

Analizowany teren nie posiada sprzyjających uwarunkowań do produkcji energii z biogazu lub biomasy, z uwagi na małe zasoby dostępnych surowców. Gmina jest położona w rejonie o mało sprzyjających warunkach dla rolnictwa i produkcji biomasy. Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, Gmina Ulanów leży również w strefie korzystnej pod względem lokalizacji farm wiatrowych. Na terenie gminy nie zlokalizowano jednak żadnej elektrowni wykorzystującej energię wiatru i nie planuje się takowych w najbliższym czasie. Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego powiat niżański, na terenie którego mieści się gmina Ulanów, należy do jednostek o najniższym potencjale energetyki geotermalnej w województwie (poniżej 1 MW).

[1] Źródło danych: *Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Ulanów,* 2015.

6. Diagnoza aktualnego stanu środowiska i ochrona zasobów naturalnych

6.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Charakterystyka warunków klimatycznych

Gmina Ulanów położona jest pomiędzy rzędnymi terenu ok. 150–200 m n.p.m. Pod względem klimatycznym znajduje się w zasięgu sandomierskiego regionu klimatycznego. Odznacza się w nim duży wpływ klimatu kontynentalnego, dla którego cechami charakterystycznymi są większe roczne amplitudy temperatury powietrza oraz wydłużone okresy gorącego lata czy długie zimy. Średnia roczna temperatura wynosi 7,6 °C, najcieplejszym miesiącem jest lipiec (18,2 °C), a najzimniejszym styczeń (-3,5 °C). Liczba dni z przymrozkami w ciągu roku waha się między 120 a 135, natomiast liczba dni mroźnych wynosi ok. 45-55 dni. Długość okresu wegetacyjnego mieści się w przedziale 210-220 dni. Opady średnio osiągają 650 mm w ciągu całego roku, przy czym największe występują w lipcu, najmniejsze w lutym.

Ze względu na położenie w rejonie dolin rzecznych, dużą powierzchnię lasów, rzeźbę terenu oraz głębokość wód gruntowych obszar gminy odznacza się zróżnicowanymi warunkami klimatu lokalnego. W obrębie dolin rzek oraz na terenach obniżonych o płytkim zaleganiu wód gruntowych występuje słabe nasłonecznienie oraz duża wilgotność. Z kolei dobrze przewietrzone tereny wysoczyzn charakteryzują się korzystnymi warunkami solarnymi. W rejonie kompleksów leśnych wyróżnia się specyficzny mikroklimat o osłabionym promieniowaniu słonecznym, wyrównanej termice, podwyższonej wilgotności względnej oraz bakteriologicznym oddziaływaniu olejków eterycznych.

Tab. 1 Wskaźniki klimatyczne w Gminie Ulanów na podstawie danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski – rok 2010 oraz 2019, https://klimat.imgw.pl/pl/biuletyn-monitoring)

Wskaźnik	2010	2019
Usłonecznienie	1700 do 1750 h	2000 do 2100 h
Średnia roczna temperatura	8,0 °C	10, 6 °C
Maksymalna dobowa temperatura powietrza o prawdopodobieństwie wystąpienia 5%	28 do 29 °C	29 do 30 °C
Minimalna dobowa temperatura powietrza o prawdopodobieństwie wystąpienia 5%	- 11 do -12 °C	-5 do -6 °C
Roczne sumy opadów atmosferycznych	750 do 800 mm	450 do 500 mm

Za niekorzystne czynniki klimatyczne tego rejonu można uznać:

- spóźnione przymrozki wiosenne oraz występowanie inwersji i mgieł w dolinach,
- słaba wentylacja, utrudnione warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w dolinach,

– wydłużony okres upalnego lata oraz mroźnych zim.

Źródła zanieczyszczeń powietrza

Do głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza w Gminie Ulanów zalicza się emisję z indywidualnych i zbiorowych kotłów węglowych i drzewnych oraz transport drogowy.

Ciepłownictwo

Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest przede wszystkim spalanie paliwa stałego w postaci węgla, drewna opałowego, ekogroszku.

W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w indywidualnych i zbiorowych piecach centralnego ogrzewania. Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduję, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki. Wśród zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery w wyniku spalania paliw wymienia się: pyły, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, ozon.

Emisja komunikacyjna

Emisja zanieczyszczeń z pojazdów najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu kołowego. Na terenie Gminy Ulanów głównym źródłem emisji komunikacyjnej są pojazdy poruszające się wzdłuż drogi krajowej nr 19 oraz wojewódzkiej nr 858, w mniejszym stopniu wzdłuż dróg powiatowych i gminnych. Emisja z transportu kołowego jest źródłem zanieczyszczenia powietrza takimi substancjami jak: tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory, tlenki azotu, pyły zawierające metale ciężkie, pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Na wielkość emisji zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Zgodnie z badaniem wykonanym w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej w gminie dominują pojazdy zasilane silnikami benzynowymi (55%) oraz olejem napędowym (31%). Pozostałe wykorzystują głównie paliwo LPG.

Emisja niezorganizowana

Do tej kategorii zaliczane są inne nie wymienione źródła emisji m.in. wypalanie traw, a także zanieczyszczenia napływowe spoza gminy.

Jakość powietrza

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska oceny stanu powietrza dokonywane są w ramach państwowego monitoringu środowiska. Na podstawie art. 89 ust. 1 oraz art. 90 ust. 1 cytowanej ustawy, do prowadzenia badań jakości powietrza atmosferycznego i wykonywania rocznych ocen zobowiązany jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

Stan powietrza w województwie podkarpackim w 2019 roku był oceniany dla dwóch stref: miasta Rzeszów oraz strefy podkarpackiej, do której zaliczał się teren objęty opracowaniem.

W 2019 roku najbliżej zlokalizowaną stacją pomiarową, której wyniki uwzględniono w rocznej ocenie jakości powietrza w województwie podkarpackim była Nisko-Szklarniowa-WIOS w Nisku.

Tab. 2. Wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia ludzi i roślin (źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim, raport wojewódzki za rok 2019, Rzeszów GIOŚ, 2020)

	symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń											
	NO_2	**SO_2**	**CO**	**C_6H_6**	**PM10**	**PM2,5**	**BaP**	**As**	**Cd**	**Ni**	**Pb**	**O_3**
ze względu na ochronę zdrowia ludzi	A	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	D2
ze względu na ochronę roślin	A	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	D2

Gdzie:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;
- klasa C – jeżeli stężenie zanieczyszczeń przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku, gdy ten margines jest określony;
- klasa D2 – jeżeli stężenia ozonu przekraczały poziom celu długoterminowego.

Największym problemem dla strefy, do której zalicza się gmina Ulanów jest zanieczyszczenie powietrza benzo(a)pirenem. Wysokie wartości jego stężenia są notowane szczególnie w sezonie grzewczym. Źródłem zanieczyszczenia powietrza powyższą substancją na terenie gminy jest tzw. emisja powierzchniowa pochodząca z niskich emitorów odprowadzających do atmosfery produkty spalania z palenisk domowych. Dodatkowo parametry emisji pogarsza stosowanie niskosprawnych i przestarzałych urządzeń oraz instalacji grzewczych, ich zły stan techniczny, nieprawidłowa eksploatacja, zły stan techniczny przewodów kominowych, a także spalanie paliw złej jakości.

6.2. Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa

W podziale hydrogeologicznym Polski (B. Paczyński) obszar gminy należy do regionu przedkarpackiego. Zgodnie z Mapą Hydrogeologiczną Polski na obszarze analizy główny użytkowy poziom wodonośny znajduje się w utworach czwartorzędowych. Należą do nich utwory piaszczyste oraz piaszczysto-żwirowe bezpośrednio zalegające na ilastym podłożu mioceńskim w rejonie dolin rzecznych: Sanu i Tanwi oraz kopalnej doliny erozyjnej w okolicach miejscowości Dąbrowica. Miąższość warstwy wodonośnej waha się w przedziale od kilku do 25 m, przy czym najmniejsze wartości osiąga w okolicy Ulanowa (5-10 m). Zwierciadło wód podziemnych ma charakter swobodny i osiąga od 0,3 do 9,0 m p.p.t. W gminie Ulanów przeważnie występują utwory dobrze przepuszczalne, a zasilanie warstwy wodonośnej odbywa się poprzez bezpośrednią infiltrację wód opadowych.

Ogólnie potencjalna wydajność studni wierconych w dolinie Sanu wynosi od 30 do 90 m^3/h, natomiast w dolinie Tanwi od 2,5 do 30 m^3/h. Ujmowane wody w większości należą do II klasy jakości.

Na obszarze gminy znajduje się część Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów. Swoim zasięgiem obejmuje on południowo-zachodni fragment miejscowości Ulanów, północno-zachodni fragment Glinianki oraz Bielin, a także zachodnią część

Wólki Bielińskiej i w całości obręb Bieliniec. Czwartorzędowy zbiornik posiada zasoby dyspozycyjne w ilości 576 tys. m^3/d oraz zajmuje powierzchnię 2 194 km^2.

Obszar gminy położony jest w dorzeczu górnej Wisły, w obrębie zlewni Sanu. Wzdłuż południowo-zachodniej granicy gminy (przez miejscowość Wólka Tanewska, Bieliniec oraz Bieliny) przepływa San. Przez środkową część obszaru opracowania, równoleżnikowo ze wschodu na zachód biegnie dolina jednego z większych dopływów Sanu – Tanwi. Na południu zlokalizowane są również jego mniejsze dopływy – potok Struga, Dopływ spod Bielin (Jaruga), a na północy – Pyszenka oraz Chodcza. Rzekami niższych kategorii na terenie obszaru opracowania są dopływy Tanwi: Kurzynka oraz Dopływ spod Dyjaków zlokalizowane w północno-wschodniej części gminy, a także Gilówka stanowiąca dopływ Bukowej (północny fragment Huty Deręgowskiej). Ponadto na obszarze gminy występują liczne, bezimienne cieki, które okresowo wysychają. System rzeczny zasilany jest głównie przez opady i wody roztopowe, a w mniejszym stopniu przez wody podziemne. Mimo występującego zagrożenia powodziowego, w gminie nie wybudowano wałów przeciwpowodziowych.

Podstawowym elementem regulującym stosunki wodne w obrębie gminy i na terenach przyległych jest zbiornik retencyjny w Ulanowie wybudowany w 2013 roku. Jego zadaniem jest również zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów zagrożonych przez wzbierającą rzekę Strugę. Jego powierzchnia wynosi 6,1 ha, a średnia głębokość 1,3 m. W gminie mieszczą się także okresowo wysychające starorzecza Tanwi (Wólka Tanewska, Dąbrowica, Kurzyna Wielka). W mieście Ulanów przy ul. Podwale znajduje się również niewielki, sztuczny zbiornik wodny.

Jakość wód

Wody podziemne na terenie Gminy Ulanów są zaklasyfikowane do jednolitych części wód podziemnych nr 119 (północna oraz środkowo-wschodnia część gminy), nr 120 (środkowa oraz wschodnia część gminy) oraz nr 136 (południowa część gminy), dla których stwierdzono dobry stan chemiczny i ilościowy oraz brak ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych w *Planie gospodarki wodami dorzecza Wisły, 2016.*

Gmina Ulanów zlokalizowana jest również w zasięgu 11 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Dopływ spod Bielin (RW20001722792) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych (odstępstwo 2021);
- San od Rudni do ujścia (RW20002122999) – część naturalna monitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych (odstępstwo 2021);
- Gilówka (RW200017229489) – część naturalna niemonitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych;
- San od Złotej do Rudni (RW20002122779) – część naturalna monitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych;
- Potok Strug (RW20001722794) – część naturalna niemonitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych;
- Tanew od Łady do ujścia (RW20001922899) – część naturalna monitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych (odstępstwo 2027);
- Kurzynka (RW20001722889) – część sztuczna, niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych;
- Dopł. spod Dyjaków (RW20001722892) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych (odstępstwo 2021);

- Borowina (RW200017228769) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych (odstępstwo 2021);
- Chodcza (RW200017229169) – część sztuczna niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych;
- Pyszenka (RW200017229329) – część sztuczna niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

6.2.1. Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych

O stanie czystości wód rzeki San, odwadniającej obszar gminy, decydują głównie zanieczyszczenia obszarowe oraz socjalno-bytowe odprowadzane z miejscowości i gospodarstw indywidualnych oraz ścieki z terenu gmin sąsiadujących. Teren gminy jest w przeważającej części skanalizowany. Substancje biogenne dopływające ze źródeł rolniczych mają niewielkie znaczenie, z uwagi na niekorzystne warunki dla rolnictwa. Jedynymi punktowymi źródłami zanieczyszczenia w przypadku rzeki Tanew są zrzuty ścieków oczyszczonych (opadowych i sanitarnych) pochodzących z oczyszczalni mechaniczno-biologicznej z Zakładu Ceramicznego oraz z oczyszczalni komunalnej w Harasiukach, z kolei dla rzeki San są to zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych w Ulanowie. Zagrożeniem dla wód są również zakłady przemysłowe w Wólce Tanewskiej oraz Ulanowie (produkcja wyrobów z drewna), obiekty odzysku i unieszkodliwiania odpadów w Ulanowie, a także stacje paliw w Dąbrówce. W Ulanowie zlokalizowane jest zrekultywowane już składowisko odpadów komunalnych. Istotne źródła zanieczyszczeń występują także w sąsiednich miejscowościach położonych nad Sanem, między innymi w Rudniku nad Sanem oraz Nisku.

6.2.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

Ramy ochrony wód w celu racjonalnego gospodarowania ich zasobami określa Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. Ustanawia ona kierunki działania Unii Europejskiej w zakresie polityki wodnej, między innymi służącej zaspokojeniu zapotrzebowania na wodę ludności, rolnictwa i przemysłu.

W 2018 roku w gminie Ulanów zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w porównaniu do roku 2009 nieznacznie wzrosło. W ostatnim roku analizy dostarczono jej w ilości 192,9 dam^3. W danym okresie długość czynnej sieci wodociągowej nie uległa zmianom, jednak spadła liczba osób z niej korzystających. Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszenie zużycia wody na 1 osobę w ostatnich dwóch latach analizy. W 2016 roku wynosiło ono 30,4 m^3, a w roku 2018 już 23,2 m^3. Trend zużycia wody na 1 mieszkańca dla gminy kształtuje się podobnie do powiatu niżańskiego. Średnia wartość analizowanego wskaźnika w obszarze analizy pozostaje jednak w każdym roku wyższa.

Wykres nr 2. Porównanie zużycia wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w gminie Ulanów oraz w powiecie niżańskim (źródło: https://bdl.stat.gov.pl/).

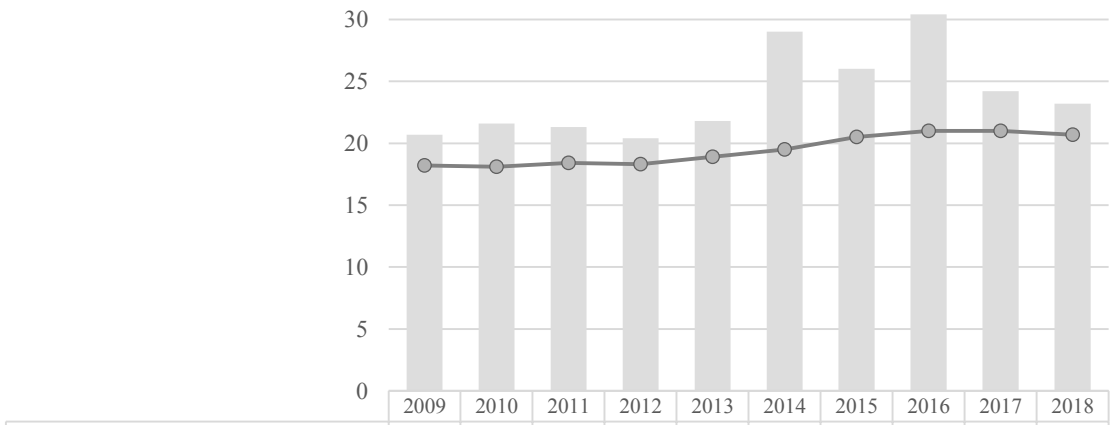

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w gminie Ulanów [m3]	20,7	21,6	21,3	20,4	21,8	29	26	30,4	24,2	23,2
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w powiecie niżańskim [m3]	18,2	18,1	18,4	18,3	18,9	19,5	20,5	21	21	20,7

W gminie, od 2014 roku, obserwuje się również stopniowe zmniejszanie liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej. Jednoczesny spadek zużycia wody na 1 mieszkańca oznacza jeszcze większe ograniczanie ilości wody dostarczanej do gospodarstw domowych. Zjawisko wynika z ogólnych tendencji demograficznych na obszarze opracowania. Sytuacja w powiecie kształtuje się analogicznie, jednak w ostatnim okresie z mniejszym natężeniem.

Wykres nr 3. Porównanie ludności korzystającej z sieci wodociągowej w gminie Ulanów oraz w powiecie niżańskim (źródło: https://bdl.stat.gov.pl/).

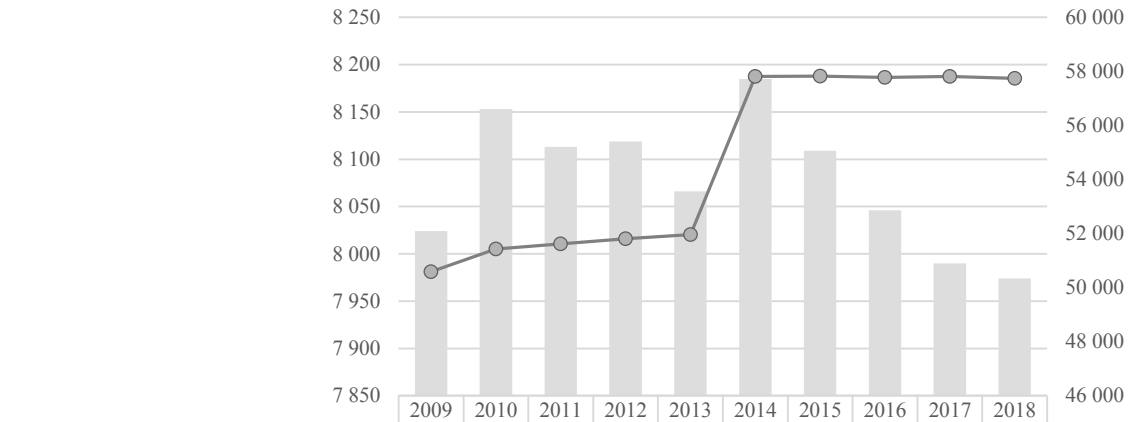

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w gminie Ulanów [osoba]	8 024	8 153	8 113	8 119	8 066	8 185	8 109	8 046	7 990	7 974
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w powiecie niżańskim [osoba]	50 595	51 435	51 620	51 807	51 965	57 811	57 823	57 777	57 815	57 747

6.3. Zasoby geologiczne i gleby

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski (Kondracki 2009) obszar opracowania położony jest w granicach podprowincji Podkarpacie Północne, w mezoregionach: Równina Biłgorajska, Dolina Dolnego Sanu oraz Płaskowyż Tarnogrodzki. Gmina Ulanów znajduje się w obrębie zapadliska przedkarpackiego. Zapadlisko rozciąga się na północ od nasunięcia Karpat i na południe od wyżyn środkowej Polski. Od strony zachodniej połączone jest z alpejskim basenem molasowym, a od wschodniej z basenem przedgórskim Bałkanidów. Obszar zapadliska pokrywa się w znacznym stopniu z Kotliną Sandomierską. Wypełnione jest głównie okruchowymi, molasowymi osadami mioceńskimi o miąższości do 3000 m. W budowie geologicznej zapadliska przedkarpackiego biorą udział utwory, które powstały w:

- trzeciorzędzie – utwory tego wieku znajdują się bezpośrednio na starszym, zerodowanym prekambryjskim podłożu. Utwory trzeciorzędowe wykształciły się jako iły krakowieckie, które to zalegają na różnych głębokościach od 3 m p.p.t. w obrębie Równiny Biłgorajskiej do 14-19 m p.p.t. w dolinie Sanu;
- czwartorzędzie – osady plejstocenu tworzą kompleks osadów, są to osady akumulacji rzecznej i pokłady lessowe.

W północnej części gminy (szczególnie rejon Huty Deręgowskiej oraz Wólki Tanewskiej) dominują osady lodowcowe pochodzące ze zlodowacenia Sanu 1 w postaci piasków, piasków ze żwirami i głazami żwiry lodowcowe oraz glin zwałowych. W kierunku północno-wschodnim (miejscowość Borki, Kurzyna Mała) znaczny udział posiadają również iły, łupki ilaste, mułowce z wkładkami piaskowców, piasków i mułowców-iły (warstwy) krakowieckie – warstwy przeworskie pochodzące z mioceńskiego serrewalu i tortonu. Powyższe utwory geologiczne stosunkowo duże znaczenie mają także dla terenów położonych wzdłuż południowo-wschodniej granicy gminy (Bukowina, Dąbrowica). W budowie środkowej części obszaru opracowania przeważają osady rzeczne, takie jak: mułki, mułki piaszczyste, piaski i żwiry rzeczne tarasów zalewowych 4-8 m n.p. rzeki; mułki, mułki piaszczyste, piaski i żwiry rzeczne tarasów zalewowych 1-4 m n.p. rzeki oraz den dolinnych (holocen); piaski rzeczne tarasów nadzalewowych 5-9 m n. p. rzeki, piaski rzeczne tarasów nadzalewowych 7-12 m n. p. rzeki (zlodowacenie Wisły); piaski, mułki i żwiry rzeczne tarasów nadzalewowych 12-17 m n. p. rzeki (kompleks środkowopolski). Sporadycznie na obszarze gminy występują także: czwartorzędowe piaski eoliczne oraz osady deluwialne, czyli mułki, mułki z przewarstwieniami piasków, gliny i piaski deluwialne; holoceńskie piaski humusowe i mułki zagłębień bezodpływowych; osady zastoiskowe i wytopiskowe – iły, mułki, mułki piaszczyste jeziorno-lodowcowe; holoceńskie torfy i namuły torfiaste (wydzielenie na granicy Ulanowa, Bielińca oraz Glinianki), a także piaski i żwiry akumulacji szczelinowej ze zlodowacenia Sanu 1.

W gminie (w południowej części miejscowości Bieliny) zlokalizowane jest jedno udokumentowane złoże surowców mineralnych w formie pokładowej pn. Bieliny-Mokradło, o powierzchni 1,86 ha. Występują w nim czwartorzędowe (neogen-miocen) złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych. Surowce eksploatowane były w sposób odkrywkowy systemem wgłębnym, do końca 1996 roku, obecnie ich wydobycie zostało zaniechane (koncesja wygasła 30 sierpnia 2004 r.). Dawnym użytkownikiem złoża była nieistniejąca już firma PPHU „CERAMET". Kopalina wykorzystywana była do produkcji elementów drążonych, wyrobów cienkościennych, grubościennych oraz ceramiki czerwonej. Przewidywanym sposobem zagospodarowania złoża po jego rekultywacji jest kierunek rolniczy.

Tab. 3 Złoża surowców naturalnych na terenie Gminy Ulanów (źródło: http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web)

Nazwa złoża	Kopalina	Powierzchnia udokumento-wanego złoża	Stan zagospodarowania	Obszar górniczy	Ważność koncesji
Bieliny-Mokradło	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych (podtyp: glina i ił)	1,86 ha	eksploatacja zaniechana	nie	30.08.2004

Zgodnie z mapą geośrodowiskową, na terenie gminy występują obszary perspektywiczne (Huta Deręgowska, Ulanów, Kurzyna Średnia, Wielka i Mała, Bieliny) oraz prognostyczne (Ulanów) występowania kopalin w postaci piasku.

W obrębie Równiny Biłgorajskiej (północna część gminy) oraz Płaskowyżu Tarnogrodzkiego (południowo-wschodni fragment gminy), z utworów wodnolodowcowych oraz lodowcowych, wykształciły się gleby brunatne i bielicowe. Przeważnie są to utwory słabszych (V, VI) oraz średnich (IV) klas bonitacyjnych. Pierwsze z wymienionych zajmują ok. 50%, a drugie – 36% powierzchni użytków rolnych całej gminy. W jej środkowej części, w rejonie Doliny Sanu, występują gleby lepszej jakości (mady) II i III klasy bonitacyjnej. Na całym obszarze opracowania wyróżniają się także płaty gleb organicznych (glejowych, murszowych i torfowych).

Jakość gleb na terenie gminy nie była badana.

6.4. Gospodarka odpadami

6.4.1. Systemy gospodarki odpadami

Systemy organizacyjno-prawne w zakresie gospodarowania odpadami w Polsce funkcjonują na dwóch szczeblach: wojewódzkim oraz gminnym. Zgodnie z obowiązującym Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 wyznaczone zostały regiony gospodarki odpadami komunalnymi, w ramach których gminy samodzielnie realizują politykę na poziomie lokalnym. Najbliższymi instalacjami komunalnymi dla Gminy Ulanów do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych są:

- Instalacja do mechaniczno–biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych (MBP), ul. Centralny Okręg Przemysłowy 37-450 Stalowa Wola;
- Zakład Segregacji i Kompostownia Odpadów/ ul. Strefowa 8, 39-400 Tarnobrzeg;
- Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych, kompostownia/ Giedlarowa, 37-300 Leżajsk;
- Sortownia odpadów zmieszanych i z selektywnej zbiórki, kompostownia/ m. Sigiełki, 37-418 Krzeszów;

Najbliższymi instalacjami komunalnymi dla Gminy Ulanów do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów są:

- Kompostownia osadów i biokomponentów KOMWITA / ul. Siedlanka Boczna 2, 37-300 Leżajsk;
- Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów/ ul. Centralny Okręg Przemysłowy 37-450 Stalowa Wola;

Odpady powstałe w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych transportowane są na składowiska: „Stalowa Wola” oraz „Sigiełki”.

Instalacjami przewidzianymi do zastępczej obsługi regionu są: Instalacja do biologicznego przetwarzania odpadów zielonych Młyny 111a, 37-550 Radymno, Kompostownia odpadów zielonych w Rzeszowie, ul. Ciepłownicza 11, 35-322 Rzeszów oraz składowisko „Kozodrza".

Miasto i Gmina Ulanów posiada zorganizowany system selektywnej zbiórki odpadów oparty o Uchwałę Nr XVI/116/2016 Rady Miejskiej w Ulanowie z dnia 22 czerwca 2016 roku w sprawie: Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy i Miasta Ulanów. Odpady są segregowane z podziałem papier, makulaturę i tekturę; szkło bezbarwne i kolorowe; tworzywa sztuczne; metal (np. puszki, złom); opakowania wielomateriałowe (np. opakowania po napojach); zużyty sprzętu elektryczny i elektroniczny; odpady wielkogabarytowe (np. meble); odpady budowlane i rozbiórkowe; zużyte opony; odpady biodegradowalne, w tym odpady zielone; popiół. Odbierane są także odpady zmieszane.

Odpady z nieruchomości niezamieszkałych mogą odbierać następujące podmioty: Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z. o.o. w Krzeszowie ul. Biłgorajska 16, 37 – 418 Krzeszów; Miejski Zakład Komunalny Spółka z o.o., ul. Komunalna 1, 37 – 450 Stalowa Wola; „Stare Miasto-Park" Sp. z o.o. Wierzawice 874, 37 – 33 Leżajsk; AUTO – ZŁOM BOGUSŁAW PAŹ Przewłoka 46 27 – 670 Łoniów; FCC Tarnobrzeg Spółka z o.o., ul. Strefowa 8, 39 – 400 Tarnobrzeg; Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ulanowie, ul. Lipnik 1, 37 – 410 Ulanów.

Za odbiór odpadów z nieruchomości zamieszkałych odpowiada Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z. o.o. Odpady zmieszane są transportowane do sortowni odpadów zmieszanych i z selektywnej zbiórki oraz do kompostowni (m. Sigiełki, 37-418 Krzeszów). Odpady zielone przekazywane są do Zakładu Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych MZK w Stalowej Woli oraz Kompostowni osadów i biokomponentów KOMWITA (ul. Siedlanka Boczna 2, 37-300 Leżajsk). Pozostałości z sortowania odpadów komunalnych trafiają na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Sigiełkach. Na terenie gminy (w Ulanowie przy ul. Lipnik) funkcjonuje także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który prowadzi Zakład Usług Komunalnych Sp. z. o.o. w Ulanowie. Mieszkańcy mogą do niego dostarczać zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Odpady z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych odbierane są przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krzeszowie. Za zbieranie przeterminowanych leków odpowiada Apteka Echinacea w Ulanowie.

6.4.2. Rodzaje, źródła powstawania, ilość i jakość wytworzonych odpadów

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 797 ze. zm.) odpadami komunalnymi są odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych, natomiast niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne pozostają niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości. Na terenie gminy Ulanów powstają one przede wszystkim w jednorodzinnych gospodarstwach domowych, a także w obiektach usługowych (szkołach, urzędach, sklepach, itd.) oraz przemysłowych (związanych głównie z przetwórstwem drewna). Ilość oraz skład produkowanych odpadów zależy od konkretnego miejsca ich powstania (również w podziale na miasto i wieś).

W 2018 roku, zgodnie z danymi GUS, w gminie ogółem zebrano 1 042,25 t odpadów, z czego 90% (938,16 t) pochodziło z gospodarstw domowych, a 10% (104,09 t) z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji). Udział odpadów zbieranych

selektywnie w relacji do ogółu odpadów wyniósł 28,9% (20,1% dotyczyło papieru, tektury, metalu, szkła i tworzyw sztucznych). W porównaniu do roku poprzedniego wskaźnik wzrósł o 3,1%, co świadczy o zwiększającej się świadomości mieszkańców. Średnio na 1 osobę w gminie przypada 80,3 kg odpadów zmieszanych pochodzących z gospodarstw domowych, wartość ta od roku 2009 zwiększyła się niemal pięciokrotnie, a w stosunku do roku 2017 wzrosła o 8,1 kg. Rodzaj oraz ilość poszczególnych odpadów zebranych w gminie selektywnie w 2018 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 4. Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku 2018 na terenie Miasta i Gminy Ulanów (źródło: https://bdl.stat.gov.pl/)

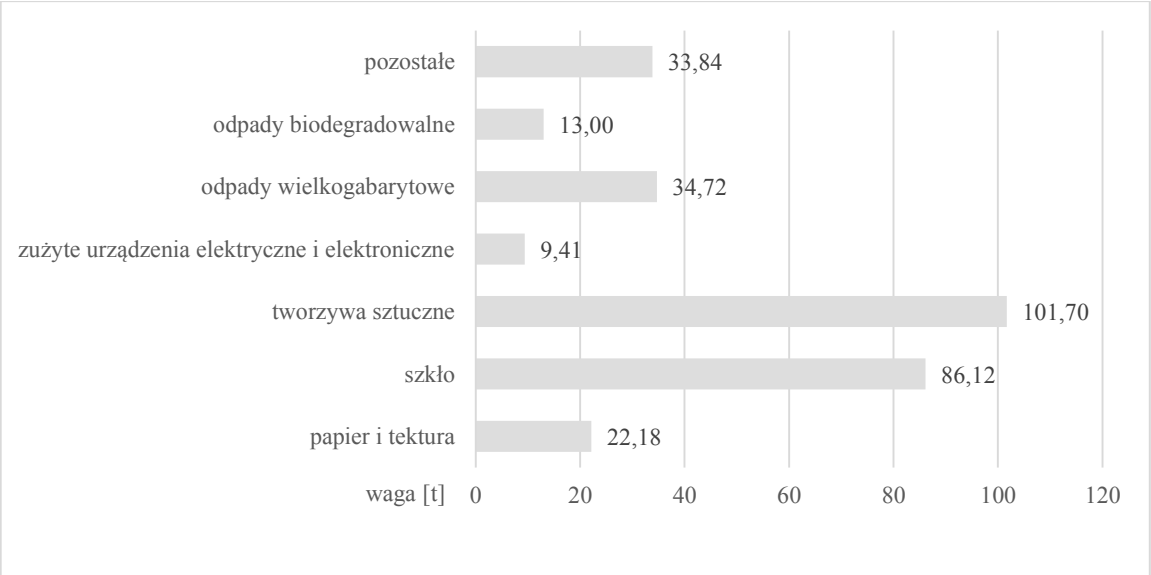

W 2016 roku w gminie osiągnięto dopuszczalne poziomy ograniczania masy odpadów komunalnych i recyklingu. Wymagany poziom minimalny recyklingu i przygotowania do ponownego użycia w przypadku papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła wynosił 18% (gmina osiągnęła 33,25%), natomiast recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami – 42% (gmina osiągnęła 100%). Dopuszczalny poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. w 2016 roku sięgał 45% (w gminie odnotowano 0%).

6.5. Pola elektromagnetyczne

Na terenie Miasta i Gminy Ulanów źródła promieniowania elektromagnetycznego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne;
- urządzenia radiokomunikacyjne;
- urządzenia radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Przez teren gminy przebiegają sieci elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia. W 2019 roku na terenie powiatu niżańskiego badania natężenia pól elektromagnetycznych prowadzone były w sąsiadującej z Ulanowem gminie Harasiuki. Wyniki pomiarów wskazują, iż w badanym punkcie nie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, co więcej, wyniki kształtują się znacznie poniżej dopuszczalnej normy PEM 7 V/m (wskaźnik osiągnął jedynie 0,19 V/m).

Najczęściej spotykanymi źródłami mikrofal są urządzenia nadawczo-odbiorcze sieci telefonii komórkowej. Urządzenia takie znajdują się zwykle na specjalnych masztach bądź wysokich kominach i budynkach. Ich wykaz na terenie gminy wraz z lokalizacją opartą o ogólnodostępny spis pozwoleń radiowych wydanych operatorom przez Urząd Komunikacji Elektronicznej przedstawia poniższa tabela.

Tab. 4. Rozmieszczenie urządzeń nadawczo-odbiorczych na terenie Miasta i Gminy Ulanów (źródło: http://beta.btsearch.pl/)

Operator	Lokalizacja
T-Mobile	Ulanów, 3 Maja 19, dz. nr 577/2, 577/1
Aero 2	Dąbrówka, dz. nr 1414
Aero 2/Plus/Nordisk	Dąbrówka, dz. nr 1412/1
Play	Wólka Tanewska, dz. nr 1361
Play	Kurzyna Średnia, dz. nr 391
Orange	Kurzyna Średnia, dz. nr 558

6.6. Zagrożenia hałasem

Głównym źródłem hałasu w gminie jest transport odbywający się drogą krajową nr 19 oraz drogą wojewódzką nr 858. Uciążliwości akustyczne powoduje także linia kolejowa szerokotorowa LHS relacji: Hrubieszów – Katowice z mijanką w miejscowości Huta Deręgowska. Hałas występuje także na pozostałych szlakach komunikacyjnych (drogach powiatowych oraz gminnych), szczególnie w godzinach wzmożonego ruchu – porannych oraz popołudniowych. Jego źródłem są również obiekty przemysłowe (większe zakłady drzewne w Ulanowie oraz Wólce Tanewskiej) oraz rekreacyjne (Stadion w Ulanowie).

Do oceny zagrożenia zanieczyszczenia hałasem pochodzącego z ciągów komunikacyjnych wykorzystywane są wyniki badań prowadzonych w okresach pięcioletnich przez GDDKiA, dotyczące natężenia ruchu kołowego. Zgodnie z Generalnym Pomiarem Ruchu w 2015 roku, w ciągu doby na drogach krajowych województwa podkarpackiego poruszało się 9226 pojazdów silnikowych. Na odcinku drogi nr 19 wskaźnik ten był o wiele niższy i wyniósł 6950. W przypadku dróg wojewódzkich, w województwie podkarpackim średnio na dobę przemieszczało się nimi 3946 pojazdów, podczas gdy wartość na odcinku biegnącym przez gminę osiągnęła 2793. Szczegółowe dane dla dróg zlokalizowanych na terenie gminy Ulanów przedstawia poniższa tabela.

Tab. 5. Ruch kołowy na drodze krajowej oraz wojewódzkiej w 2015 roku – Generalny Pomiar Ruchu (źródło: https://www.gddkia.gov.pl/)

Droga	Długość odcinka (km)	Nazwa odcinka	Motocykle	Sam. osob. mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe bez przycz.	Sam. ciężarowe z przycz.	Autobusy	Ciągniki rolnicze	Ogółem
Krajowa nr 19	13,225	Domostowa – Zarzecze	35	4849	888	153	964	56	5	6950
Wojewódzka nr 858	17,800	Zarzecze – Dąbrowica	39	2221	187	56	254	28	8	2793

Z przeprowadzonych obserwacji wynika, że drogi w gminie Ulanów, w porównaniu do pozostałych dróg tych samych kategorii w województwie, nie są nadmiernie obciążone ruchem

kołowym. Jednak analizując wartości z poprzedniego badania, można zauważyć wyraźny wzrost liczby pojazdów na dobę na powyższych ciągach komunikacyjnych. W 2010 roku na odcinku drogi krajowej nr 19 Domostowa – Zarzecze wyniosła ona 5688, z kolei drogi wojewódzkiej nr 858 Zarzecze – Dąbrowica 2262. Obecnie trwa jednak rozbudowa drogi krajowej do parametrów drogi ekspresowej, która zakłada ograniczenie emisji spalin i hałasu w stosunku do obecnie eksploatowanych dróg. Inwestycja największe znaczenie będzie miała na krótkim odcinku biegnącym poza kompleksami leśnymi, gdzie istnieje większa szansa zainwestowania danego terenu zabudową mieszkaniową lub usługową. W przypadku drogi wojewódzkiej prognozuje się dalsze zwiększanie ruchu kołowego, a więc i nasilenie emisji zanieczyszczenia hałasem.

Presja hałasu przemysłowego na terenie gminy ma dużo mniejsze znaczenie z uwagi na niewielki udział zabudowy produkcyjnej. Ponadto w ostatnich latach zakłady oddawane do użytkowania projektowane są w świetle nowych przepisów, wymuszających stosowanie rozwiązań ograniczających emisję hałasu do środowiska. Poziom jego natężenia zależy od wielu czynników, tj. rodzaj stosowanych maszyn, procesów technologicznych, izolacyjności hal czy funkcji urbanistycznej terenów sąsiednich. Największe zakłady produkujące wyroby meblarskie zlokalizowane są stosunkowo blisko (jednak poza centrum) zabudowy mieszkaniowej, dlatego mogą przyczyniać się do pogorszenia klimatu akustycznego dla części mieszkańców gminy.

6.7. Zasoby przyrodnicze

6.7.1. Sieć ekologiczna

Mapa przebiegu korytarzy ekologicznych na obszarze Polski została opracowana w dwóch etapach przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) pod kierownictwem prof. dr hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego:

- etap I (2005 r.) - na zlecenie Ministerstwa Środowiska opracowano mapę sieci korytarzy dla obszarów Natura 2000 z uwzględnieniem potrzeb ochrony kluczowych gatunków dużych ssaków;
- etap II (2011 r.) we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot (w ramach projektu ze środków EEA/EOG) opracowano kompletną mapę korytarzy istotnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej.

Według koncepcji z 2011 roku przez obszar gminy przebiegają:

- krajowy korytarz ekologiczny Dolina Sanu (kod korytarza: KPd-2C) – biegnący wzdłuż południowo-zachodniej granicy gminy;
- krajowy korytarz ekologiczny Lasy Janowskie (kod korytarza: GKPdC-1B) – obejmujący większą część gminy.

Podstawową funkcją korytarzy migracyjnych jest umożliwienie rozprzestrzeniania się gatunków i ukierunkowania przepływu materii i informacji biologicznej w krajobrazie. Zachowanie drożności korytarzy uznaje się za sprawę priorytetową w ochronie środowiska.

Na terenie Gminy Ulanów wyróżnić można także lokalne korytarze ekologiczne. Są to drogi migracyjne wyodrębnione w bardziej szczegółowej skali. Zajmują one głównie dolinę rzeczną Tanwi, pozostałe cieki wodne, ale także zadrzewienia i zakrzewienia pomiędzy kompleksami leśnymi czy tereny łąk i pastwisk.

6.7.2. Ochrona przyrody

Na terenie Gminy Ulanów znajdują się dwa obszary Natura 2000: Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnej Tanwi (PLH060097) oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnego Sanu (PLH180020).

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnej Tanwi (PLH060097) obejmuje obszar o powierzchni 8518,01 ha. Powołany został Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE). Obszar obejmuje dolinę Tanwi, od miejsca, gdzie wypływa z Puszczy Solskiej, aż do jej ujścia do Sanu. Średni przepływ rzeki na wysokości Ulanowa wynosi 12 m^3/s. Dolina jest szeroka (kilkaset m do 1 km), a płaskie dno jest wyniesione ok. 2 m nad średnim poziomem rzeki. Dolina tylko częściowo jest odwadniana rowami, a rzeka jedynie fragmentarycznie uregulowana. Dno doliny jest porozcinane przez liczne starorzecza, z których najdłuższe ma kilka kilometrów. Równinę zalewową budują utwory holoceńskie, aluwia, gliny i piaski rzeczne, a punktowo mady i torfy. Największy kompleks torfów położony jest w górnej części opisywanego odcinka doliny.

Występuje tu aż 18 cennych siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i 26 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Stwierdzono także występowanie zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej: 4 gatunków ssaków, 3 gatunki płazów i gadów, 3 gatunki ryb i 4 gatunki bezkręgowców oraz 1 gatunek rośliny (starodub łąkowy, blisko południowej granicy swego zasięgu w Polsce). Siedliska przyrodnicze zajmują ok. 45% powierzchni obszaru. Obok typowych dla szerokiej doliny rzecznej siedlisk łąkowych i torfowiskowych oraz starorzeczy i muraw napiaskowych, za znaczące uznano bór wyżynny jodłowy oraz bory chrobotkowe. Gatunek rośliny – starodub łąkowy ma tu stanowisko blisko południowej granicy zasięgu w Polsce, stąd mimo niskiej liczebności, uznano tą populację za wartą ochrony. Obszar ważny jest także dla ochrony przeplatki aurinia, która występuje na terenie opracowania w systemie metapopulacji, a także dla kilku gatunków ryb (kozy, głowacza białopłetwego i minoga strumieniowego).

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnego Sanu (PLH180020) stanowi obszar o powierzchni 10176,64 ha. Powołany został Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE). Obszar obejmuje najciekawsze i najbardziej cenne przyrodniczo fragmenty doliny Dolnego Sanu na odcinku Jarosław – Ujście. Dolina dolnego Sanu to druga obok doliny Wisły centralna dolina Kotliny Sandomierskiej. Na omawianym odcinku rzeka biegnie w kierunku SE-NW, dolina ma szerokość 7-15 km oraz cechuje ją rzeźba typowa dla rzek w stadium dojrzałym. Zasadniczymi elementami jej budowy są: szerokie holoceńskie dno doliny oraz równie obszerna terasa plejstoceńska. W obrębie holoceńskiego dna występują dwa poziomy terasowe. Są nimi niższa terasa zalewowa (łęgowa) i wyższa terasa rędzinna. Współczesny San, pomimo regulacji, cechuje się procesem korytowym właściwym rzekom roztokowym. W okresie niskich stanów wód rzeka tworzy piaszczyste odsypy w postaci plaż i ławic. Do obszaru włączony jest również fragment stromego zbocza doliny w okolicach Zarzecza i Krzeszowa. W dolinie dominuje krajobraz rolniczy.

Celem ochrony w obszarze jest zachowanie mozaiki siedliskowej charakterystycznej dla większych dolin rzecznych. Zidentyfikowano tu łącznie 14 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Największe znaczenie ma kompleks zbiorowisk przykorytowych (łęgi wierzbowe, ziołorośla oraz pionierska roślinność na piaszczystych odsypach

i namuliskach). Istotną rolę w dolinie odgrywają także różnego typu ekstensywnie użytkowane łąki (o kodach 6510, 6410, 6440) oraz, szczególnie w północnej części obszaru, liczne starorzecza z bogatą florą wodną. Młode, strome zbocza w okolicach Zarzecza i Krzeszowa, poza roślinnością ciepłolubną, obfitują w wysięki i wypływy wód podziemnych, na których wykształciły się łęgi olszowe z masowym udziałem skrzypu olbrzymiego. Na suchych łąkach i pastwiskach oraz na krawędziach erozyjnych wykształciły się ciekawe zbiorowiska kserotermiczne. Florę i faunę cechuje znaczne bogactwo, wykazano tu 19 gatunków z Załącznika II DS. W obszarze występują istotne na poziomie regionalnym populacje gatunków zwierząt, tj: modraszek telejus *Maculinea teleius*, modraszek nausithous *M. nausithous*, wydra europejska *Lutra lutra* i boleń pospolity *Aspius aspius*. W dolinie występują również takie gatunki, jak: storczyk cuchnący *Orchis coriophora*, róża francuska *Rosa gallica*, pięciornik skalny *Potentilla rupestris*, powojnik prosty *Clematis recta*, *Trapa natans,* kotewka orzech wodny czy modliszka zwyczajna *Mantis religiosa*. Obszar stanowi także istotny korytarz ekologiczny, również dla ichtiofauny. Wody rzeki San i jej dopływów są siedliskiem cennych gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Dorzecze Sanu objęte zostało krajowym programem restytucji ryb wędrownych (certy, troci wędrownej, łososia i jesiotra ostronosego), zaś jej dopływy na tym odcinku są wymieniane jako jedne z cieków dorzecza o walorach kwalifikujących je jako potencjalne tarliska anadromicznych ryb wędrownych i siedlisko ryb prądolubnych o znaczeniu europejskim.

W granicach gminy Ulanów mieści się także fragment otuliny Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie. Obejmuje on miejscowości zlokalizowane na północy opracowania (Huta Deręgowska, Borki, Wólka Tanewska, Dąbrówka, Kurzyna Mała, Kurzyna Średnia, Kurzyna Wielka). Park Krajobrazowy został ustanowiony Uchwałą Nr II/12/84 WRN w Tarnobrzegu z dnia 3 października 1984 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie (Dz. Urz. Woj. Tarnobrzeskiego Nr 9, poz.73 z 1984 r.), natomiast aktualnie funkcjonuje w oparciu o Uchwałę nr XLVIII/994/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie" (Dz. Urz. z 2014 r. poz. 1948).

Park obejmuje swoim zasięgiem tereny powiatów: janowskiego, niżańskiego, stalowowolskiego i biłgorajskiego, a jego całkowita powierzchnia wynosi 9.437 ha. Najcenniejszym zasobem Parku są Lasy Janowskie, tworzące środkową i centralną część Puszczy Solskiej, która stanowi jeden z największych, zwartych kompleksów leśnych na terenie całego kraju. Lasy przecinane są licznymi dolinami cieków wodnych (rzek i strumieni) wypływających spod krawędzi wyżyn, które stanowią cenny element krajobrazu. Na duże walory widokowe wpływ mają ich silnie meandrujące koryta biegnące przez tereny leśne. Największą rzeką Parku jest Bukowa, stanowiąca jeden z dopływów Sanu. Innym ważnym elementem danego obszaru chronionego są bagna i torfowiska zajmujące zagłębienia terenu oraz stanowiące obszary źródliskowe cieków. Największe z nich – Bagno Rakowskie znajduje się we wschodniej części Parku. W jego granicach występują także kompleksy stawów rybnych, które zajmują obszary podmokłe oraz fragmenty dolin wśród rozległych lasów.

Park Krajobrazowy Lasy Janowskie utworzony został w celu ochrony przyrody nieożywionej, ożywionej, dóbr kultury oraz walorów krajobrazowych. Rolą otuliny o powierzchni 37.312 ha, w granicach której mieści się gmina Ulanów, jest zabezpieczenie jego zasobów przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi w szczególności z działalności człowieka. Zgodnie z planem ochrony przyjętym Rozporządzeniem Nr 13 Wojewody Lubelskiego z dnia 6 maja 2005 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego "Lasy Janowskie", do zagrożeń zewnętrznych zalicza się:

- zanieczyszczenie wód powierzchniowych,

- zanieczyszczenie powietrza pyłami przemysłowymi, jak również pochodzących z lokalnych kotłowni, palenisk domowych, a także pyły i gazy powstające w procesie spalania paliw stałych oraz węglowodory i związki ołowiu powstające ze spalania paliw płynnych w pojazdach mechanicznych,
- okresowe pojawianie się szkodników leśnych i chorób grzybowych,
- szkody wywołane przez wiatr, śnieg, okiść,
- ekspansję gatunków obcego pochodzenia zagrażającą rodzimym gatunkom roślin i zwierząt.

Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 3 Wojewody Tarnobrzeskiego z 04.03.1997 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny na terenie gminy Ulanów znajdują się trzy użytki ekologiczne. Pierwszy z nich zlokalizowany jest na południu gminy w miejscowości Bieliny i stanowi starorzecze Sanu. Jego powierzchnia wynosi 0,4 ha oraz został objęty ochroną ze względu na wartość przyrodniczą starego koryta Sanu. Dwa pozostałe użytki mieszczą się w południowo-wschodniej części opracowania, w miejscowościach Dąbrowica oraz Bukowina. Użytek w Dąbrowicy obejmuje swoim zasięgiem źródlisko oraz bagno o powierzchni 0,4 ha, z kolei obiekt zlokalizowany w Bukowinie stanowi bagno o powierzchni 0,38 ha. Powyższe użytki znajdują się w granicach nadleśnictwa Rudnik, kolejno w oddz. 296b, 271a, b, d oraz 281b w Leśnictwie Glinianka.

Dodatkowo cennym elementem krajobrazowym na terenie Gminy Ulanów jest 12 pomników przyrody. Ich szczegółową charakterystykę przedstawia poniższa tabela.

Tab. 6. Wykaz istniejących pomników przyrody na terenie Gminy Ulanów (źródło: http://crfop.gdos.gov.pl/; Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Ulanów)

Obiekt	Opis	Miejscowość	Akt prawny
Dąb szypułkowy i olsza czarna	Drzewa rosną na łące na zachód od ośrodka wypoczynkowego nad Tanwią – około 50 m od rzeki (średnica na wys. 1,3 m – 48 cm, wys. 19 m, obwód 151 cm, a olsza czarna 89 cm, wys. 25 m, obwód 280 cm)	Ulanów	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 28.06.1991 roku
Wydmuchrzyca piaskowa	Trawa rośnie w sąsiedztwie osiedla domków jednorodzinnych i Gminnego Centrum Kultury przy drodze prowadzącej do ośrodka wypoczynkowego nad Tanwią. Roślina ta, typowa dla wydm bałtyckich, zawleczona została najprawdopodobniej przez flisaków, spławiających niegdyś drewno do Gdańska.	Ulanów	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 28.06.1991 roku
Lipa drobnolistna	Drzewo rośnie na placu kościelnym. Średnica na wysokości 1,3 m – 125 cm. Obwód 330 cm, wysokość 23 m.	Ulanów	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 28.06.1991 roku
Topola czarna	Drzewo rośnie w sąsiedztwie skrzyżowania dróg z Ulanowa do Bielin i Rudnika, średnica na wysokości 1,3 m – 245 cm, obwód 730 cm, wysokość 30 m.	Ulanów	Zarządzenie Nr 34 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 30.12.1988 roku
Lipa drobnolistna	Drzewo rośnie w parku podworskim w sąsiedztwie dworu, średnica na wys. 1.3	Bieliny	Zarządzenie Nr 34 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 30.12.1988 roku

Obiekt	Opis	Miejscowość	Akt prawny
	m – 170 cm, obwód 510 cm, wysokość 28 m.		
Klon pospolity	Drzewo rośnie w parku podworskim, w sąsiedztwie zagłębienia z wodą naprzeciwko dworu – średnica na wysokości 1,3 m – 145 cm, obwód 410 cm, wysokość 30 m.	Bieliny	Zarządzenie Nr 34 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 30.12.1988 roku
Lipa drobnolistna	Drzewo rośnie w lesie w odległości około 300 m., na południe od szosy z Czekaja do Kurzyny, średnica na wysokości 1,3 m – 168 cm, obwód 510 cm, wysokość 25 m (własność prywatna).	Wólka Tanewska	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 28.06.1991 roku
Dąb szypułkowy	Drzewo rośnie w lesie w odległości około 300 m. na południe od szosy z Czekaja do Kurzyny, średnica na wysokości 1,3 m – 126 cm, obwód 320 cm, wysokość 27 m. (własność prywatna).	Wólka Tanewska	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 28.06.1991 roku
Buk zwyczajny	Drzewo o wysokości około 29m, pierśnicy 119 cm, w wieku około 180 lat.	Huta Deręgowska	Uchwała Nr XIII/74/08 Rady Miejskiej w Ulanowie z dnia 31 stycznia 2008 roku
Buk zwyczajny	Drzewo o wysokości około 30m, pierśnicy 96 cm, w wieku około 170 lat.	Huta Deręgowska	Uchwała Nr XIII/74/08 Rady Miejskiej w Ulanowie z dnia 31.11.2008 roku
Lipa drobnolistna „Janina”	Drzewo o wysokości 28 m oraz pierśnicy 182 cm. Zlokalizowane w oddz. 256c, nadleśnictwa Glinianka	Dąbrowica	Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Tarnobrzeskiego z 4.03.1997 roku
Dąb szypułkowy „Józef”	Drzewo o wysokości 25 m oraz pierśnicy 188 cm. Zlokalizowane w oddz. 256c, nadleśnictwa Glinianka	Glinianka	Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Tarnobrzeskiego z 4.03.1997 roku

Ryc. 3 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy i Miasta Ulanów

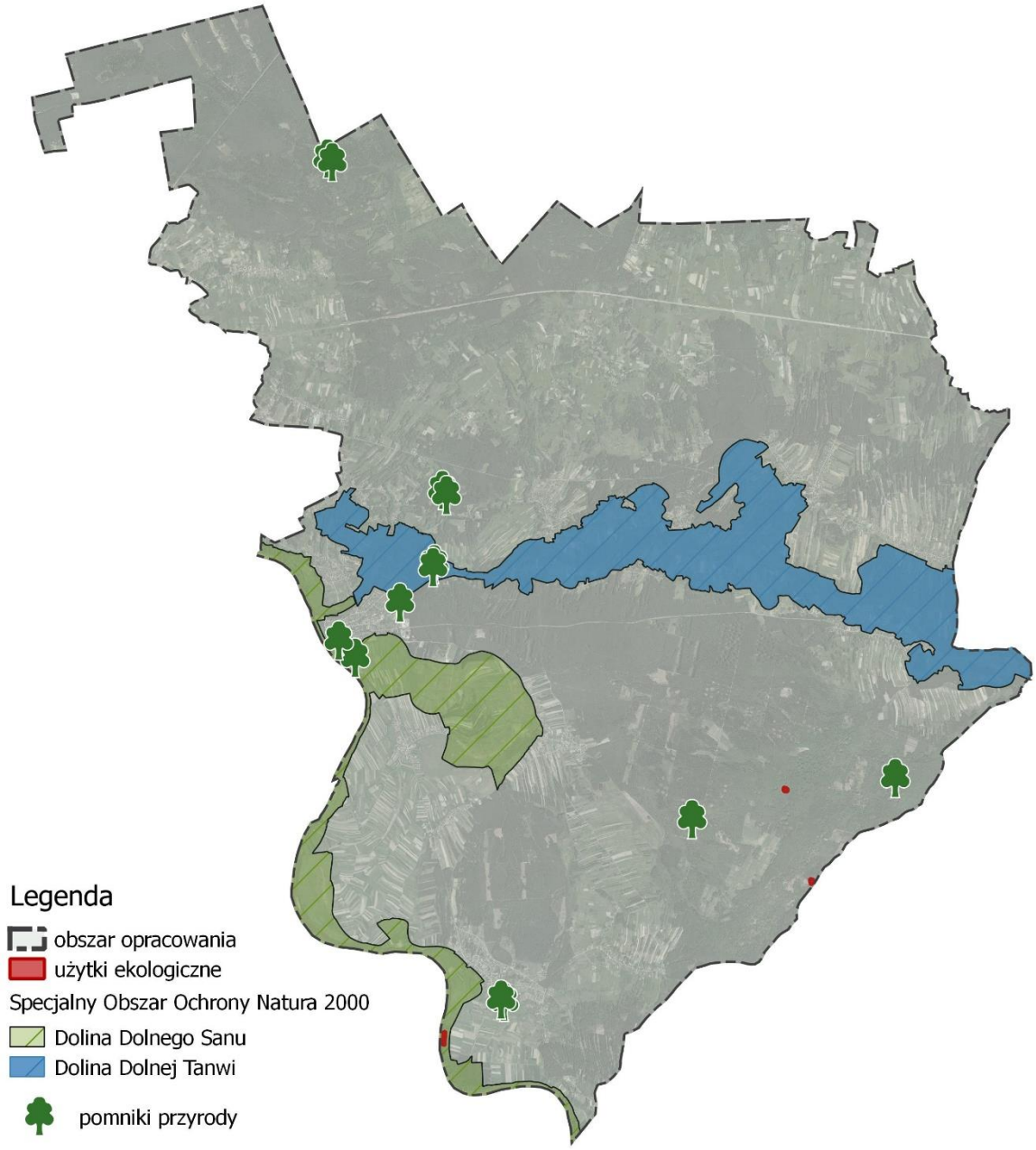

6.7.3. Tereny zieleni

Wśród zasobów przyrody w gminie ważną rolę pełnią również zadrzewienia śródpolne, przydrożne, towarzyszące ciekom wodnym, zieleń parkowa, cmentarna, sady i ogrody przydomowe. Nie tylko służą celom rekreacyjnym, estetycznym i wypoczynkowym, ale także stanowią istotny element chroniący inne komponenty środowiska. Mają znaczenie dla kształtowania lokalnego mikroklimatu, często stanowią barierę dla wiatru oraz poprawiają warunki glebowe.

Na terenie Miasta i Gminy Ulanów, zgodnie z danymi GUS na 2018 r., mieszczą się parki spacerowo-wypoczynkowe o powierzchni 4,20 ha oraz zieleńce zajmujące 1,5 ha. Powierzchnia sześciu cmentarzy położonych w obszarze opracowania wynosi 7,9 ha, a lasów gminnych 256,32 ha.

6.7.4. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Lasy i grunty leśne na terenie Miasta i Gminy Ulanów zajmują ok. 41 %. Wskaźnik lesistości gminy jest znacznie wyższy niż średnia krajowa. Nadzór nad gospodarką leśną w gminie sprawują dwa nadleśnictwa: Nadleśnictwo Rudnik oraz Nadleśnictwo Rozwadów. W środkowo-wschodniej oraz północno-zachodniej części obszaru opracowania dominują rozległe, zwarte kompleksy należące do Skarbu Państwa, natomiast na pozostałej powierzchni występują rozproszone wydzielenia lasów prywatnych.

Według przyrodniczo-leśnej regionalizacji Polski obszary leśne położone są w obrębie: VI Krainy Małopolskiej, na styku 3 dzielnic: 13 Puszczy Solskiej, 14 Płaskowyżu Tarnogrodzkiego oraz 30 Doliny Dolnego Sanu. Przeważająca część gminy mieści się w dzielnicy 13.

Według dokumentacji siedliskowo-glebowej na terenie gminy występują siedliska boru bagiennego, boru wilgotnego, boru mieszanego, boru świeżego, lasów mieszanych, lasów wilgotnych oraz świeżych. Największe znaczenie w zbiorowiskach roślinnych mają kontynentalny bór mieszany oraz bór świeży, jednak spotykane są także płaty boru suchego, wyżynnego, jodłowego boru mieszanego, grądu, żyznej buczyny karpackiej w formie podgórskiej, łęgu jesionowo-olszowego, łęgu topolowo-wierzbowego, a także olsu porzeczkowego. W składzie gatunkowym lasów przeważa sosna oraz dąb z domieszką brzozy i dębu czerwonego. Szczególne znaczenie dla obszaru opracowania mają zbiorowiska związane z dolinami cieków wodnych. Nad Sanem występują łęgi topolowo-wierzbowe, a nad Tanwią łęg jesionowo-olszowy z olszą czarną oraz domieszką świerka. W rejonie Bielin, Glinianki i Huty Deręgowskiej, w bezodpływowych zagłębieniach terenu, występują zbiorowiska olsu porzeczkowego. W granicach Huty Deręgowskiej zachowały się również płaty wyżynnego boru jodłowego, w którego skład wchodzi jodła z domieszką sosny; płaty grądu zbudowane z dębu szypułkowego, lipy drobnolistnej, brzozy, grabu, jodły, a także płaty buczyny karpackiej (buk zwyczajny z domieszką jodły, grabu dębu i sosny).

Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, będące w zarządzie P.G.L. LP Nadleśnictwa Rudnik w granicach gminy Ulanów zajmują powierzchnię 1815,44 ha (głównie na terenie Dąbrowicy, Glinianki, Bukowiny oraz Bielin), natomiast Nadleśnictwa Rozwadów – 1270,60 ha (w obrębach: Huta Deręgowska oraz Borki). Pełnią one funkcję gospodarczą, ale również ochronną dla wód. W obrębie lasów ochronnych obowiązują szczególne zasady określone w Planach Urządzeniowych Lasu Nadleśnictwa Rudnik i Rozwadów. Głównym celem ochrony lasów realizowanym przez powyższe nadleśnictwa jest zmniejszenie szkód powodowanych przez czynniki abiotyczne i biotyczne w ekosystemach leśnych oraz niewłaściwą gospodarkę człowieka.

Do czynników abiotycznych zalicza się: uszkodzenia od śniegu i wiatru, wahania poziomu wód, powódź i podtopienia związane z występowanie po sobie okresów suszy i nadmiernych opadów powodujących lokalne powodzie i podtopienia, a także późne przymrozki, od których cierpią głównie uprawy dębowe i bukowe. Z kolei do czynników biotycznych należą szkodniki, tj. szeliniak sosnowiec, smolik znaczony, osnuja gwiaździsta, barczatka sosnówka, brudnica mniszka, osutka sosny oraz zamieranie pędów sosny. Wśród antropogenicznych czynników wyróżnia się natomiast zanieczyszczenia przemysłowe, pożary oraz zaśmiecanie terenów leśnych przez człowieka. Problem zaśmiecania dotyczy głownie lasów zlokalizowanych w sąsiedztwie większych miejscowości oraz wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Nadleśnictwo Rudnik zakwalifikowane zostało do II kategorii zagrożenia pożarowego. Ochrona przeciwpożarowa lasu opiera się na systemie, w którego skład wschodzą: punkt alarmowo-dyspozycyjny, działający w nadleśnictwie, sieć dostrzegalni przeciwpożarowych, sieć punktów prognostycznych i pomocniczych, wyposażonych w odpowiednią aparaturę do pomiaru wilgotności ściółki sosnowej i powietrza, w których określa się aktualny stopień zagrożenia pożarowego lasu, sieć łączności

radiotelefonicznej, dojazdów pożarowych, bazy sprzętu do gaszenia pożarów, sieć punktów czerpania wody oraz pasy przeciwpożarowe oddzielające las od obiektów stanowiących zagrożenie pożarowe (takich jak np. parkingi leśne, linie kolejowe, zakłady przemysłowe, drogi publiczne).

Na zlecenie Starosty Powiatu Niżańskiego Nadleśnictwo Rudnik sprawuje także nadzór nad lasami niepaństwowymi. Jego zakres obejmuje:

- cechowanie i wystawianie świadectw legalności pozyskanego drewna;
- wystawianie decyzji na wykonanie prac, których zaniechanie stwarza zagrożenie trwałości lasu;
- prognozowanie występowania chorób i szkodników lasu;
- doradztwo fachowe dotyczące problemów gospodarki leśnej;
- kontrolę wykonania przez właścicieli zadań ustalonych w Uproszczonym Planie Urządzania Lasu.

6.8. Zagrożenia poważnymi awariami

Potencjalnymi zagrożeniami, które mogą doprowadzić do sytuacji kryzysowej są między innymi: pożary; katastrofy, awarie i niekontrolowane przenikanie różnych substancji do środowiska naturalnego; transport kolejowy – ryzyko skażenia toksycznymi środkami przemysłowymi, tj. amoniakiem, chlorem, kwasem siarkowym, kwasem azotowym; transport drogowy i kolejowy – ryzyko skażenia przez rozszczelnienie cystern z substancjami, ropopochodnymi i gazem płynnym oraz amoniakiem i chlorem; klęski żywiołowe, anomalie pogodowe (susze, huragany, intensywne opady, powodzie); awarie urządzeń technicznych w zakładach przemysłowych.

Na terenie opracowania nie ma ani nie planuje się lokalizacji zakładów zaliczanych do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lub zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, o których mowa w art. 248 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

6.9. Zagadnienia horyzontalne

6.9.1. Adaptacja do zmian klimatu

W celu zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również wzrost gospodarczy, został przygotowany „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020). Wyniki zawartych w nim prognoz pokazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwojaki, pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo.

Na terenie gminy Ulanów największe zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych związane są z nawalnymi deszczami (podtopienia – zagrożenie dla budynków i infrastruktury oraz dla zdrowia i życia ludzi), długotrwałymi suszami (straty w rolnictwie) i wichurami (wiatrołomy, zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi). Zmiany klimatu, na skutek podwyższenia temperatur powietrza i wydłużenia pory letniej, mogą przyczynić się również do pozytywnych działań w gminie, tj. wydłużenie sezonu turystycznego oraz okresu wegetacyjnego roślin.

Działania mające na celu adaptację do zmian klimatycznych na terenie gminy obejmują między innymi budowę zbiornika retencyjnego w 2013 r. Ponadto ważna jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej – w szczególności kanalizacji deszczowej oraz wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach zagrożonych powodziami. Gmina Ulanów charakteryzuje się wysokim udziałem

powierzchni zalesionych, co w sposób pozytywny wpływa na łagodzenie skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych, w tym przede wszystkim upałów i suszy.

6.9.2. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska na terenie gminy mogą być związane głównie z wezbraniami rzeki San oraz Tanew.

Duża część gminy objęta jest mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego, sporządzonymi w ramach projektu Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami (ISOK). W gminie, głównie w rejonie Sanu oraz Tanwi, występuje zarówno zagrożenie powodzią o prawdopodobieństwie 1% oraz 10%. Obszary zalewowe wyznaczone zostały również wzdłuż mniejszych cieków, tj. Potok Strug, Jaruga, Dopływ spod Dyjaków czy Kurzynka. Na powódź narażeni są więc mieszkańcy Ulanowa, Wólki Tanewskiej, Dąbrówki, Dąbrowicy, Kurzyny Małej, Kurzyny Średniej, Kurzyny Wielkiej, Bielińca, Wólki Bielińskiej, Glinianki oraz Bielin. Gmina nie jest wyposażona w wały przeciwpowodziowe, w 2013 roku na jej terenie powstał zbiornik w Ulanowie, którego zadaniem jest zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów zagrożonych przez wzbierającą rzekę Strugę.

W wyniku działalności antropogenicznej lub zjawisk naturalnych (burz) może dochodzić do pożarów. Z uwagi na duże areały powierzchni leśnych, szczególnie niebezpieczne jest zaprószenie ognia w lasach. Ryzyko wystąpienia tego typu zdarzeń wzrasta w szczególności podczas długotrwałej, upalnej, bezdeszczowej pogody.

Do potencjalnych źródeł i czynników zagrożenia pożarowego na terenie Gminy Ulanów zaliczyć można:

- odłogowanie coraz większej ilości pól, porośniętych suchą roślinnością i narażonych zwłaszcza wiosną na wypalanie,
- dużą powierzchnię lasów na obszarach trudnych dla działań ratowniczych, penetrowanych przez mieszkańców i turystów,
- występowanie większych obiektów użyteczności publicznej, w tym zabytkowych oraz o palnej konstrukcji.

Likwidacją zjawisk pożarowych na terenie powiatu i gminy zajmują się wyspecjalizowane jednostki Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej.

Na obszarze gminy nie występują zakłady przemysłowe, które mogą przyczynić się do wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Do tego typu zdarzeń można natomiast zaliczyć pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów transportowych, katastrofę drogową autocysterny czy awarię obiektów hydrotechnicznych.

6.9.3. Działania edukacyjne

Gmina podejmuje różnorodne działania edukacyjne z zakresu ochrony środowiska. Organizowane są konkursy o tematyce ekologicznej, wydarzenia i pikniki poruszające zagadnienia związane z tematyką przyrody. Ponadto na terenie gminy zostały wytyczone edukacyjne ścieżki przyrodnicze. Jednym z głównym celów Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Ulanów jest edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży. Z kolei w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej wskazano działania mające na celu promocję PGN, w tym:

- kształtowanie właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości,

- prowadzenie akcji edukacyjnych mających na celu uświadamianie społeczeństwa o szkodliwości spalania odpadów (śmieci) połączonych z ustanawianiem mandatów za spalanie odpadów (śmieci), nakładanych przez policję lub straż miejską na terenie miasta,
- uświadamianie społeczeństwa o korzyściach płynących z termomodernizacji i innych działań związanych z ograniczeniem emisji niskiej,
- promocję nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła,
- wspieranie przedsięwzięć polegających na reklamie oraz innych rodzajach promocji towaru i usług propagujących model konsumpcji zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, w tym w zakresie ochrony powietrza,
- działania promocyjne zachęcające do korzystania z transportu publicznego.

6.9.4. Monitoring środowiska

Monitoring środowiska na terenie Miasta i Gminy Ulanów prowadzi Rada Miasta i Gminy oraz instytucje działające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Wyniki badań publikowane są przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w corocznych ogólnodostępnych raportach o stanie środowiska dla poszczególnych województw.

6.10. Uwarunkowania mające wpływ na stan środowiska

W celu określenia uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych mających wpływ na stan środowiska Gminy Ulanów zastosowano tzw. analizę SWOT, stanowiącą efektywną metodę identyfikacji słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska oraz badania szans i zagrożeń jakie stwarza dla nich otoczenie. SWOT oparta jest na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję elementów środowiska:

- zewnętrzne w stosunku do danego elementu i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na dany element środowiska i mające wpływ pozytywny.

Ogólne wytyczne wynikające z analizy SWOT są bardzo proste, ale niestety trudne do zrealizowania. Zakładają one:

- unikanie zagrożeń/emisji zanieczyszczeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Tab. 7. Analiza SWOT uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na stan środowiska

I. STAN POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	
Silne Strony	**Słabe Strony**
- Niewielki stopień zanieczyszczenia. - Korzystny mikroklimat. - Duża powierzchnia lasów. - Niewielki udział obiektów przemysłowych. - Niski stopień zainwestowania w rejonie doliny Sanu, która stanowi korytarz przewietrzania.	- Koncentracja zanieczyszczeń w rejonie zwartej zabudowy oraz drogi krajowej i wojewódzkiej – w szczególności w obniżeniach i dolinach rzecznych o przebiegu południkowym. - Dominujące w gospodarstwach domowych instalacje spalające opał w postaci węgla i drewna.
Szanse	**Zagrożenia**
- Możliwość uzyskania dofinansowania na ograniczenie niskiej emisji.	- Dopływ zanieczyszczeń z dużych ośrodków przemysłowych (dawny Centralny Okręg

- Wymiana starych kotłów grzewczych na urządzenia ograniczające emisję szkodliwych substancji do powietrza. - Wyposażenie budynków w instalacje odnawialnych źródeł energii. - Rozbudowa sieci gazowej na terenie gminy. - Termomodernizacja budynków. - Ochrona powierzchni leśnych. - Wzrost roli środków transportu przyjaznych środowisku: rower (krótkie dystanse) i transport zbiorowy (długie dystanse). - Budowa dróg rowerowych. - Wzrost świadomości ekologicznej oraz zamożności mieszkańców – zaprzestanie spalania odpadów.	Przemysłowy – Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Sandomierz), - Dalsze stosowanie indywidualnego ogrzewania (węglowego). - Spalanie odpadów. - Niska gazyfikacja gminy. - Wzrost liczby samochodów i natężenia ruchu drogowego. - Rozbudowa zakładów drzewnych w rejonie lasów. - Rozwój zabudowy w dolinie Sanu.
II. STAN WÓD PODZIEMNYCH	
Silne Strony	**Słabe Strony**
- Duże zasoby wody pitnej. - Dobry stan jakościowy wód. - Obecność Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425. - Wysoki stopień skanalizowania gminy. - Zmodernizowana w 2019 r. biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków.	- Wysoki stopień zagrożenia głównego użytkowego poziomu wód podziemnych w rejonie Sanu oraz rzeki Tanew.
Szanse	**Zagrożenia**
- Promocja rolnictwa ekologicznego. - Pełne wyposażenie gminy w sieć kanalizacyjną oraz jej bieżąca modernizacja. - Prowadzenie akcji edukacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody. - Eliminowanie ognisk zanieczyszczeń wód. -	- Brak funduszy na prowadzenie modernizacji istniejących sieci kanalizacyjno-wodociągowych.
III. STAN WÓD POWIERZCHNIOWYCH	
Silne Strony	**Słabe Strony**
- Dobrze rozwinięta sieć rzeczna (rzeka San oraz Tanew). - Niskie zainteresowanie rolnictwem – stosowanie niewielkich ilości nawozów i środków ochrony roślin. - Wysoki stopień skanalizowania gminy. - Zmodernizowana w 2019 r. biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków.	- Zły stan wód w pięciu spośród jedenastu jednolitych części wód powierzchniowych.
Szanse	**Zagrożenia**
- Prawidłowo prowadzona gospodarka odpadowa. - Promocja rolnictwa ekologicznego. - Pełne wyposażenie gminy w sieć kanalizacyjną oraz jej bieżąca modernizacja. - Eliminowanie ognisk zanieczyszczeń wód. - Współpraca na rzecz kierunków zmniejszenia zanieczyszczeń spoza terenu gminy. - Możliwość retencjonowania wody w zbiornikach wodnych (zbiornik retencyjny w Ulanowie).	- Wpływ zanieczyszczeń przemysłowych spoza terenu gminy na stan czystości wód. - Brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy jakości wód powierzchniowych.
IV. STAN GLEB	
Silne Strony	**Słabe Strony**
- Duże zalesienie obszaru gminy. - Brak zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi.	- Niskie klasy bonitacyjne występujące gminie. - Zakwaszenie gleb.
Szanse	**Zagrożenia**
- Promocja rolnictwa ekologicznego.	- Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.

- Przeznaczeni na cele rolnicze gleb dobrych i bardzo dobrych. - Zalesienie gleb słabych klas bonitacyjnych. - Wykorzystanie nasadzeń do produkcji biopaliw. - Ograniczenie emisji pyłowych i gazowych. - Wapnowanie gleb zakwaszonych.	- Niska kultura upraw. - Niewłaściwa uprawa gleb narażonych na erozję. - Brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu gleb.
V. STAN ŚRODOWISKA AKUSTYCZNEGO	
Silne Strony	**Słabe Strony**
- Brak występowania zagrożeń związanych ze szkodliwym oddziaływaniem hałasu poza ciągami komunikacyjnymi – w szczególności drogą krajową i wojewódzką. - Ochrona przed hałasem z dróg najwyższych kategorii w postaci zwartych kompleksów leśnych.	- Okresowo duże natężenie ruchu wzdłuż drogi krajowej nr 19 oraz wojewódzkiej nr 858. - Lokalizacja zabudowy chronionej akustycznie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 858.
Szanse	**Zagrożenia**
- Prowadzenie monitoringu hałasu. - Budowa ekranów akustycznych i stref izolacyjnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych o największym nasileniu ruchu. - Poprawa stanu technicznego nawierzchni drogowych. - W stosunku do projektowanej zabudowy – dbałość o zachowanie odpowiednich odległości od ciągów komunikacyjnych.	- Brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego.
VI. STAN FAUNY I FLORY	
Silne Strony	**Słabe Strony**
- Położenie poza obszarem ekologicznego zagrożenia. - Lokalizacja na terenie gminy obszarów chronionych (Obszarów Natura 200, użytków ekologicznych, pomników przyrody). - Rozległe kompleksy leśne. - Bogata sieć rzeczna. - Duża bioróżnorodność. - Otulina Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie.	- Fragmentacja siedlisk leśnych poprzez drogi publiczne (w tym drogę wojewódzką i krajową) stanowiące barierę dla migracji fauny i flory. - Istnienie zabudowy w rejonie doliny Sanu.
Szanse	**Zagrożenia**
- Ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód. - Budowa przejść dla zwierząt. - Walka z kłusownictwem. - Dokarmianie i szczepienia ochronne. - Właściwa pielęgnacja szaty roślinnej. - Zalesianie nieużytków. - Przebudowa drzewostanów leśnych w kierunku bardziej odpornych na zanieczyszczenia gatunków oraz uzupełnienia gatunkami rodzimymi. - Zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych. - Edukacja ekologiczna. - Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych w celu sprecyzowania działań ochronnych.	- Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, gleby i wód. - Kłusownictwo. - Pożary lasów. - Wypalanie traw. - Niekontrolowane pozyskiwanie drewna. - Dalszy rozwój zabudowy w rejonie doliny Sanu i Tanwi. - Dalsza fragmentacja lasów. - Brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu fauny i flory.

VII. STAN KRAJOBRAZU	
Silne Strony	**Słabe Strony**
- Wysokie walory krajobrazowe (urozmaicona rzeźba terenu, duże powierzchnie leśne, dolina Sanu i Tanwi, zbiornik retencyjny w Ulanowie). - Niski udział dużych obiektów kubaturowych wpływających na pogorszenie walorów krajobrazowych.	- Rozproszona (na północy gminy) i nieujednolicona stylowo zabudowa mieszkaniowa. - Lokalizacja masztów telefonii komórkowej i linii wysokiego napięcia. - Obiekty przemysłowe związane z przemysłem drzewnym w Ulanowie. - Istnienie wyrobisk poeksploatacyjnych kruszywa naturalnego.
Szanse	**Zagrożenia**
- Ochrona cennych krajobrazowo terenów przed wprowadzenie obiektów dominujących, mało estetycznych w polityce planowania przestrzennego. - Dążenie do koncentracji zabudowy w obrębie wykształconych struktur osadniczych, niedopuszczanie do rozpraszania się zabudowy. - Rozwój eko i agroturystyki. - Podnoszenie walorów estetycznych obiektów dziedzictwa kulturowego poprzez rewitalizację, remonty itp.	- Niski stopień pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. - Brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu obiektów zabytkowych i kulturowych.
VIII. GOSPODARKA ODPADAMI	
Silne Strony	**Słabe Strony**
- Lokalizacja Selektywnego Punktu Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie gminy. - Istniejący system regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, tzw. RIPOK, zapewniający racjonalną gospodarkę odpadami. - Osiąganie dopuszczalnych poziomów ograniczania masy odpadów komunalnych i recyklingu przez gminę. - Zwiększający się udział odpadów zbieranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów w gminie.	- Spalanie odpadów w indywidualnych kotłowniach. - Brak lokalizacji bezpośrednio na terenie gminy instalacji do przetwarzania odpadów. - Składowanie odpadów jako dominująca forma ich zagospodarowania. - Problem dzikich wysypisk. - Brak pełnej samowystarczalności w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych.
Szanse	**Zagrożenia**
- Zwiększająca się świadomość mieszkańców odnośnie segregowania odpadów. - Zwiększenie kontroli prawidłowego przestrzegania przepisów dotyczących zagospodarowania odpadów.	- Tworzenie dzikich wysypisk na terenie gminy przez mieszkańców sąsiednich miejscowości (wywóz śmieci) oraz zaśmiecanie ulic przez osoby odwiedzające lub przejeżdżające przez gminę. - Wzrost poziomu konsumpcji. - Awarie instalacji zlokalizowanych poza terenem gminy.

6.11. Prognoza stanu środowiska na najbliższe lata

Stan środowiska w Mieście i Gminie Ulanów oceniany jest jako dobry. Przewiduje się, że w najbliższych latach nie ulegnie on znacznemu pogorszeniu, z uwagi na obniżenie ryzyka skażenia wód podziemnych i powierzchniowych (rozwój sieci wodociągowo-kanalizacyjnej), eliminacji źródeł niskiej emisji (programy wymiany przestarzałych pieców węglowych, program

budowy instalacji odnawialnych źródeł energii, termomodernizacje). Z uwagi na słabnące zainteresowanie rolnictwem oraz trudne warunki terenowe, nie przewiduje się również, aby uprawy roślin i hodowla zwierząt stanowiły istotne źródło, mogące pogorszyć jakość gleb oraz wód. Na terenie gminy nadal będą kontynuowane działania zmierzające do likwidacji potencjalnych źródeł zanieczyszczenia środowiska i utrzymania dobrego stanu poszczególnych komponentów przyrody.

Krajobraz gminy może ulec stopniowemu pogorszeniu z uwagi na niski stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz wydawane decyzje o warunkach zabudowy. Nie zapewniają one spójnych ustaleń oraz wskaźników dotyczących zagospodarowania terenów nowej zabudowy. Przewiduje się poprawę środowiska akustycznego z uwagi na zaplonowane liczne remonty dróg. Nastąpią jednak dalsze zmiany warunków klimatycznych, obserwowane w ostatnich latach na całym obszarze kraju. Przewiduje się wzrost temperatury, średniego usłonecznienia oraz spadek rocznych sum opadów atmosferycznych. W gminie częściej mogą występować gwałtowne zjawiska atmosferyczne, takie jak ulewne deszcze (powodujące podtopienia), burze, silne wiatry, długotrwale susze itp.

W najbliższym czasie nie przewiduje się zmniejszenia udziału terenów leśnych, rozwój budownictwa następuje głównie w sąsiedztwie istniejącej zabudowy zlokalizowanej w otoczeniu otwartych terenów rolnych. Na terenach nieużytkowanych będzie postępować sukcesja wtórna, dzięki której powstaną nowe ekosystemy przyrodnicze.

7. Cele Programu Ochrony środowiska i ich finansowanie

„Program ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020 – 2024 z perspektywą do roku 2029" określa cel nadrzędny oraz cele szczegółowe (C) w obszarach interwencji oraz formułuje kierunki działań (K), w ramach których realizowane będą zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu środowiska i jego poprawę tam gdzie zachodzi taka potrzeba.

Wyznaczono cel nadrzędny w brzmieniu:

Poprawa jakości i stanu środowiska przyrodniczego, która przyczyni się do wzmocnienia potencjału oraz zrównoważonego rozwoju Gminy i Miasta Ulanów przy jednoczesnym rozwoju społeczno-gospodarczym.

7.1. Cele, kierunki interwencji i zadania środowiskowe z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza

C1: Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza poprzez ograniczenie źródeł niskiej emisji.

Kierunki interwencji:

K. 1. Ograniczenie niskiej emisji z indywidualnych kotłowni, budynków użyteczności publicznej oraz przedsiębiorstw – termomodernizacje, wymiana pieców węglowych, instalacje OZE.

K. 2. Minimalizacja uciążliwości od transportu kołowego – remonty nawierzchni drogowych.

K. 3. Ograniczenie zużycia energii – rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia publicznego, termomodernizacje, instalacje OZE, poprawa efektywności energetycznej urządzeń, wymiana instalacji c.o.

K.4. Działania planistyczne – uwzględnienie założeń ekologicznych w procedurach zamówień publicznych w Urzędzie Gminy i jednostkach, wprowadzenie do zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zakazu stosowania niskoenergetycznych źródeł ciepła, emitujących duże ilości zanieczyszczeń do powietrza.

7.2. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu gospodarowania wodami

C.2. Racjonalna gospodarka wodna dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody.

Kierunki interwencji:

K.1. Ochrona przeciwpowodziowa – budowa zbiornika retencyjnego na terenie leśnictwa Glinianka w obrębie Dąbrowica, utrzymanie i konserwacja cieków, rowów melioracyjnych i innych urządzeń wodnych, zakaz lokalizacji zabudowy na terenach szczególnego zagrożenia powodzią.

K.2. Przeciwdziałanie suszom – retencja wód w oczkach śródpolnych i innych zbiornikach wodnych, budowa zbiornika retencyjnego na terenie leśnictwa Glinianka w obrębie Dąbrowica.

7.3. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej

C.3. Pełne wyposażenie terenu gminy w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną oraz jej bieżąca modernizacja.

Kierunki interwencji:

K.1. Realizacja kompleksowych inwestycji w dziedzinie gospodarki ściekowej (ograniczenie zrzutów ścieków do cieków i zbiorników) – budowa kanalizacji sanitarnej w Kępie Rudnickiej, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

K.2. Zapewnienie dostępu do czystej wody na terenie gminy – modernizacja ujęcia wody i stacji uzdatniania wody w miejscowości Bieliniec, rozbudowa sieci wodociągowej.

7.4. Cele, kierunki interwencji w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi

C.4. Racjonalna gospodarka zasobami geologicznymi.

Kierunki interwencji:

K.1. Działania planistyczne – uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie ich powierzchni przed trwałym zainwestowaniem.

K.2. Zapobieganie powstawaniu nielegalnych wyrobisk.

7.5. Cele, kierunki interwencji w zakresie ochrony gleb

C.5. Ochrona wierzchniej warstwy gleb poprzez zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi, zapobieganie degradacji gleb oraz właściwe gospodarowanie gruntami.

Kierunki interwencji:

K.1. Przeciwdziałanie erozji gleb uprawnych na stokach poprzez odpowiednią uprawę.
K.2. Rozwój monitoringu gleb.
K.3. Identyfikacja i monitoring osuwisk.

7.6. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pól elektromagnetycznych

C.6. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na terenach przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Kierunki interwencji:

K.1. Działania planistyczne – rozmieszczanie nowych instalacji zgodnie z wymaganymi strefami ochronnymi.
K.2. Monitoring pól elektromagnetycznych w rejonie istniejących masztów i linii średniego napięcia.

7.7. Cele, kierunki interwencji i zadania środowiskowe z zakresu ochrony przed hałasem

C. 7. Zmniejszenie uciążliwości akustycznej na terenach mieszkaniowych i innych podlegających ochronie przed hałasem.

Kierunki interwencji:

K.1. Działania planistyczne – ograniczenie możliwości lokalizacji terenów zabudowy chronionej akustycznie na obszarach zagrożonych wystąpieniem ponadnormatywnych poziomów hałasu (głównie wzdłuż drogi krajowej oraz wojewódzkiej).
K.2. Monitoring hałasu – prowadzenie badań w rejonie DK nr 19 oraz wojewódzkiej nr 858 oraz obiektów i zakładów emitujących hałas do środowiska, sąsiadujących z terenami chronionymi akustycznie.
K.3. Stosowanie zabezpieczeń akustycznych w przypadku stwierdzenia przekroczeń dopuszczalnych norm.
K.4. Minimalizacja uciążliwości od transportu kołowego – remonty dróg publicznych.

7.8. Cele, kierunki interwencji w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawania odpadów

C.8. Racjonalna gospodarka odpadami.

Kierunki interwencji:

K.1. Likwidacja dzikich składowisk odpadów i utrzymanie czystości.
K.2. Minimalizacja wytwarzanych odpadów.
K.3. Rozwój selektywnej zbiórki odpadów.
K.4. Ograniczenie ilości odpadów biodegradowalnych w strumieniu odpadów komunalnych.
K.5. Zwiększenie ilości odzyskiwanych odpadów wielkogabarytowych, budowlanych, niebezpiecznych, opakowaniowych, biodegradowalnych i innych.
K.6. Wdrażanie systemu gospodarki odpadami niebezpiecznymi.
K.7. Kontynuacja działań na rzecz demontażu wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych i bezpieczne usunięcie ich z terenu gminy.

7.9. Cele, kierunki interwencji w zakresie zasobów przyrodniczych w tym także leśnych

C.9. Zachowanie i wzbogacanie walorów przyrodniczych, tworzenie zielonej infrastruktury.

Kierunki interwencji:

K.1. Ochrona i renaturyzacja ekosystemów.

K.2. Ochrona elementów przyrody ożywionej i nieożywionej na podstawie inwentaryzacji przyrodniczej gminy (szczególnie siedlisk oraz gatunków fauny i flory w ramach sieci Natura 2000).

K.3. Działania planistyczne – zachowanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnych na terenach zainwestowanych, uwzględnienie terenów chronionych i zasad ich ochrony.

K.4. Zachowanie i zwiększenie terenów leśnych oraz innych terenów zielonych (parki, boiska, obszary zieleni na terenach gminnych, zieleń przydrożna, zieleń gminna).

K.5. Zrównoważona gospodarka leśna.

K.6. Stworzenie warunków ochrony korytarzy leśnych.

K.7. Zwiększanie wiedzy mieszkańców na temat form ochrony przyrody na terenie gminy.

K.8. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej (szczególnie rozległych kompleksów leśnych).

7.10. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożeń poważnymi awariami

C.10. Przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska

Kierunki interwencji:

K.1. Wspieranie i stałe ulepszanie współpracy organów i służb ratownictwa biorących udział w przeciwdziałaniu bądź usuwaniu skutków poważnych awarii i zagrożeń naturalnych.

K.2. Podwyższanie kompetencji członków OSP oraz wyposażenie jednostek należących do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego w sprzęt wysokiej jakości.

K.3. Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej.

7.11. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu edukacji ekologicznej

C.11. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Kierunki interwencji:

K.1. Działania edukacyjne w zakresie ochrony powietrza i skutków spalania odpadów – uruchomienie Punktu Informacji o PGN na terenie gminy i miasta Ulanów.

K.2. Prowadzenie zajęć dydaktycznych, organizacja konkursów i akcji w szkołach w zakresie ochrony środowiska.

K.3. Działania edukacyjno-informacyjne w zakresie usuwania, likwidacji i unieszkodliwiania azbestu.

K.4. Budowa i wspieranie działalności ośrodków edukacji przyrodniczej.

K.5. Szkolenia dla rolników.

K.6. Utworzenie edukacyjnych ścieżek przyrodniczych.

K.7. Organizacja pozaszkolnych ośrodków i elementów edukacji ekologicznej.

8. Harmonogram realizacji Programu

Zadania z zakresu ochrony środowiska na terenie Gminy Ulanów będą prowadzone jako działania własne realizowane przez gminę i jednostki jej podległe oraz zadania monitorowane realizowane są przez jednostki i instytucje działające na terenie gminy, organizacje pozarządowe, instytucje państwowe realizujące zadania z zakresu monitoringu środowiska oraz zadania ponadregionalne.

Utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz poprawa jakości komponentów, które tego wymagają będzie uzależniona od stopnia realizacji działań o charakterze ekologicznym oraz w dużym stopniu od zaangażowania społeczności lokalnej.

Tab. 8 Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Planowany termin realizacji (lata)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w PLN)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
1	ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja oświetlenia ulicznego z wykorzystaniem nowoczesnych technologii przyczyniających się do ograniczenia zużycia energii	Gmina i Miasto Ulanów	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	Brak danych	Budżet gminy, środki zewnętrzne	Zadanie wskazane w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Ulanów na lata 2016–2020
2		Rewitalizacja miasta Ulanów uwzględniająca m.in. remont dróg, ul. Konopnickiej, ul. Retmańska, chodników, miejsc postojowych przy budynkach użyteczności publicznej, termomodernizacja budynków publicznych	Gmina i Miasto Ulanów	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	500 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne	Zadanie wskazane w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Ulanów na lata 2016–2020
3		Wdrożenie w procedurach przetargowych zielonych i efektywnych energetycznie zamówień	Gmina i Miasto Ulanów	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	Brak danych	Budżet gminy	Zadanie wskazane w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Ulanów
4		Budowa dróg gminnych i dróg dojazdowych do gruntów rolnych oraz budowa ścieżek rowerowych	Gmina i Miasto Ulanów	do 2029	1 000 000,00	Budżet gminy, budżet Państwa	-
5		Termomodernizacja budynku Niepublicznego Ośrodka Zdrowia w Ulanowie	Gmina i Miasto Ulanów	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	300 000,00	85% RPO WP na lata 2014-2020, 15% budżet Gminy	Zadanie wskazane w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Ulanów
6		Termomodernizacja świetlic wiejskich w Wólce Bielińskiej i Kurzynie Wielkiej	Gmina i Miasto Ulanów	do 2029	300 000,00	Budżet gminy, Fundusze Europejskie	-
7		Budowa instalacji OZE w budownictwie mieszkaniowym w zakresie instalacji fotowoltaicznej – projekt parasolowy w ramach RPO WP 2014 - 2020	Gmina i Miasto Ulanów	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	4 400 000,00	85% RPO WP na lata 2014-2020, 15% budżet Gminy	Zadanie wskazane w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Ulanów

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Planowany termin realizacji (lata)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w PLN)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
8		Termomodernizacja budynku Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ulanowie	ZUK Sp. z o.o.	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	110 000,00	85% RPO WP na lata 2014-2020, 15% wkład własny	Zadanie wskazane w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Ulanów
9		Termomodernizacja budynku Niepublicznego Ośrodka Zdrowia w Bielinach	NZOZ w Bielinach	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	30 000,00	Środki własne	Zadanie wskazane w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Ulanów
10		Budowa terminalu przeładunkowego w Hucie Deręgowskiej	Gmina i Miasto Ulanów	do 2029	25 000 000,00	Budżet gminy, budżet Państwa	-
11	zagrożenie hałasem	Remont drogi powiatowej nr 1063, nr 1062 w Wólce Bielińskiej	Powiat Niżański, Zarząd Dróg Powiatowych w Nisku, Gmina i Miasto Ulanów	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	20 0000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne	Zadanie wskazane w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Ulanów na lata 2016–2020
12		Współfinansowanie remontu drogi wojewódzkiej nr 858.	Gmina i Miasto Ulanów	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	200 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne	Zadanie wskazane w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Ulanów na lata 2016–2020
13		Remont dróg gminnych /m.in. nr 102815R oraz rozbudowa sieci komunikacyjnej	Gmina i Miasto Ulanów	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	800 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne	Zadanie wskazane w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Ulanów na lata 2016–2020
14		Remont drogi gminnej, Wymysłów – Golce w Kurzynie Małej	Gmina i Miasto Ulanów	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	550 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne	Zadanie wskazane w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Ulanów na lata 2016–2020
15		Remont drogi gminnej nr 102824 (Kurzyna Wielka – Zarowie)	Gmina i Miasto Ulanów	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	630 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne	Zadanie wskazane w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Ulanów na lata 2016–2020
16		Remont i przebudowa dróg gminnych	Gmina i Miasto Ulanów	2020	1 500 000,00	Środki własne	Zadanie wskazane w Planie zamierzeń na 2020 r.

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Planowany termin realizacji (lata)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w PLN)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
17		Ustalanie lokalizacji zabudowy chronionej akustycznie poza terenami narażonymi na wystąpienie ponadnormatywnych źródeł hałasu (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, decyzje o warunkach zabudowy)	Gmina i Miasto Ulanów	do 2029	Koszty w ramach zadań własnych i działalności Gminy	Środki własne	-
18	oddziaływanie pól elektromagnetycznych	Kontrola rozmieszczania nowych instalacji zgodnie z wymaganymi strefami ochronnymi	Gmina i Miasto Ulanów	do 2029	Koszty w ramach zadań własnych i działalności Gminy	Środki własne inwestorów, WFOŚiGW	-
19	gospodarowanie wodami	Uregulowanie gospodarki wodnej na terenie Gminy Ulanów wraz z modernizacją ujęcia wody i stacji uzdatniania wody w miejscowości Bieliniec oraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.	Gmina i Miasto Ulanów	2020	3 111 533,44	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	Zadanie wskazane w Planie zamierzeń na 2020 r.
20	gospodarka wodno-ściekowa	Budowa kanalizacji sanitarnej – Kępa Rudnicka	Gmina i Miasto Ulanów	2020	1 200 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne	Zadanie wskazane w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Ulanów na lata 2016–2020
21		Tworzenie terenów inwestycyjnych (w zwartych systemach osadniczych)	Gmina i Miasto Ulanów	do 2029	3 000 000,00	Budżet gminy, budżet Państwa	-

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Planowany termin realizacji (lata)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w PLN)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
22		Budowa oczyszczalni przydomowych w gminie Ulanów	Gmina i Miasto Ulanów	do 2021	Brak danych	budżety gmin, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie wskazane w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Niżańskiego na lata 2014 – 2017 z uwzględnieniem lat 2018-2021
23	zasoby geologiczne	Egzekwowanie systemu kontroli i kar za nielegalną eksploatację kopalin	Okręgowy Urząd Górniczy	do 2029	Koszty w ramach zadań własnych i działalności Gminy i Starostwa	Środki własne	-
24	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Odbiór i transport do miejsca składowania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych z terenu Gminy i Miasta Ulanów w latach 2021-2022	Gmina i Miasto Ulanów	2020	889 389,63	Środki własne	Zadanie wskazane w Planie zamierzeń na 2020 r.
25		Unieszkodliwienie i usuwanie materiałów i odpadów zawierających azbest z terenu gminy	Gmina i Miasto Ulanów	do 2032	Brak danych	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki europejskie, Bank Ochrony Środowiska S.A.	Zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ulanów (2012 r.)
26	zasoby przyrodnicze	Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych	Gmina i Miasto Ulanów	do 2029	Brak danych	Budżet gminy	-
27		Bieżąca pielęgnacja pomników przyrody w gminie, bieżąca konserwacja drzew i terenów zieleni	Gmina i Miasto Ulanów	do 2029	Brak danych	Budżet gminy	-
28		Remont Dworu w Bielinach wraz z odnową podworskiego parku	Gmina i Miasto Ulanów	do 2029	2 869 946,00	Budżet gminy, budżet Państwa	-

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Planowany termin realizacji (lata)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w PLN)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
29	zagrożenia poważnymi awariami	Budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Bieliny, Bukowina, Bieliniec, Dąbrówka, Dąbrowica i Kurzyna Średnia	Gmina i Miasto Ulanów	do 2029	4 893 403,00	Budżet gminy, Fundusze Europejskie	-
30		Współpraca z organami i służbami ratownictwa biorącymi udział w przeciwdziałaniu bądź usuwaniu skutków poważnych awarii	Gmina i Miasto Ulanów	do 2029	Brak danych	W ramach działalności statutowej UG	-
31	edukacja ekologiczna	Uruchomienie Punktu Informacji o PGN na terenie gminy i miasta Ulanów	Gmina i Miasto Ulanów	2020 – 2024 z perspektywą do 2029	Brak danych	Budżet gminy	Zadanie wskazane w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Ulanów

Tab. 9 Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Planowany termin realizacji (lata)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w PLN)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
1	ochrona klimatu i jakości powietrza	Gazyfikacja miejscowości Borki	PGNIG, Gmina i Miasto Ulanów	Brak danych	Brak danych	Budżet gminy, środki własne PGNIG	Zadanie wskazane w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Ulanów na lata 2016–2020
2		Gazyfikacja miejscowości Dąbrowica	PGNIG, Gmina i Miasto Ulanów	Brak danych	Brak danych	Budżet gminy, środki własne PGNIG	Zadanie wskazane w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Ulanów na lata 2016–2020
3		Monitoring powietrza	GIOŚ	do 2029	Brak danych	Budżet Państwa	-
4		Bieżące utrzymanie dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych	PZD w Nisku, GDDKiA	do 2029	Brak danych	Województwo Podkarpackie, Powiat Niżański, Gmina Ulanów, Budżet Państwa	-
5	zagrożenie hałasem	Budowa drogi powiatowej Nr 1070R Bieliny – Nowa Wieś na odcinku Bukowina - Ryczki	Powiat Niżański, Zarząd Dróg Powiatowych w Nisku	2021	3 000 000,00	Środki zewnętrzne, środki własne	Zadanie wskazane w Planie Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019 - 2023
6		Przebudowa drogi powiatowej Nr 1064R Kurzyna - Dąbrowica	Powiat Niżański, Zarząd Dróg Powiatowych w Nisku	2022	210 000,00	Środki zewnętrzne, środki własne	Zadanie wskazane w Planie Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019 - 2023
7		Przebudowa drogi powiatowej Nr 1039R Jarocin - Ulanów	Powiat Niżański, Zarząd Dróg Powiatowych w Nisku	2020	375 000,00	Środki zewnętrzne, środki własne	Zadanie wskazane w Planie Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019 - 2023
8		Przebudowa drogi powiatowej Nr 1049R DK19 – Szyperki – Jarocin w miejscowości Huta Deręgowska i Szyperki	Powiat Niżański, Zarząd Dróg Powiatowych w Nisku	2020-2021	2 300 000,00	Środki zewnętrzne, gmina Jarocin środki własne	Zadanie wskazane w Planie Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019 - 2023

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Planowany termin realizacji (lata)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w PLN)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
9		Remont drogi powiatowej Nr 1063R Ulanów – Wólka Bielińska w miejscowości Glinianka i Wólka Bielińska	Powiat Niżański, Zarząd Dróg Powiatowych w Nisku	2020	420 000,00	Środki zewnętrzne, gmina Ulanów, środki własne	Zadanie wskazane w Planie Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019 - 2023
10		Budowa mostu na rzece San wraz z przebudową drogi powiatowej Nr 1076R Bieliny – Rudnik	Powiat Niżański, Zarząd Dróg Powiatowych w Nisku	2020-2023	Kwota zostanie dostosowana do zakresu robót	Środki zewnętrzne, gmina Rudnik nad Sanem, gmina Ulanów, środki własne	Zadanie wskazane w Planie Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019 - 2023
11		Monitoring hałasu	GIOŚ	do 2029	Brak danych	Budżet Państwa	-
12	oddziaływanie pól elektromagnetycznych	Monitoring pól elektromagnetycznych	GIOŚ	do 2029	Brak danych	Budżet Państwa	-
13	gospodarowanie wodami	Konserwacja cieków	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Miasto i Gmina Ulanów	do 2029	Brak danych	Środki UE, Budżet Państwa, Budżet Gminy	-

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Planowany termin realizacji (lata)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w PLN)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
14	gospodarka wodno-ściekowa	Monitoring wód	GIOŚ	do 2029	Brak danych	Budżet Państwa	-
15	gleby	Monitoring gleb	GIOŚ	do 2029	Brak danych	Budżet Państwa	-
16	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wspieranie inicjatyw związanych z gospodarką odpadami o zasięgu regionalnym	Powiat Niżański	do 2029	Brak danych	Budżet powiatu, fundusze pomocowe	-
17	zasoby przyrodnicze	Kontrola nad właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem lasów państwowych i prywatnych	Nadleśnictwo Rudnik, Nadleśnictwo Rozwadów, Powiat Niżański	do 2029	Brak danych	Budżet Państwa, budżet powiatu, środki właścicieli lasów i gruntów leśnych	-
18	zagrożenia poważnymi awariami	Budowa zbiornika retencyjnego na terenie leśnictwa Glinianka na dz. nr ew. 893 obręb Dąbrowica, gmina Ulanów" Nadleśnictwo Rudnik, RDLP Lublin	Nadleśnictwo Rudnik + (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, dyrekcja Generalna Lasów Państwowych)	Brak danych	280 600,00	NFOŚiGW (85%), środki własne Nadleśnictwa (15%)	-
19		Uruchomienie programu zwalczania Barszczu Sosnowskiego na terenie całego powiatu (gminy z terenu powiatu niżańskiego)	Gminy z terenu powiatu niżańskiego	do 2023	Kwota projektu zostanie dostosowana do wytycznych	środki własne Powiatu Niżańskiego, środki zewnętrzne	Zadanie wskazane w Planie Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019 - 2023

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Planowany termin realizacji (lata)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w PLN)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
20		Wsparcie w wyposażaniu jednostek OSP należących do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego w sprzęt umożliwiający realizację ratownictwa specjalistycznego na poziomie podstawowym (technicznego, wodnego, wysokościowego, medycznego, działań poszukiwawczo-ratowniczych).	KP PSP w Nisku	do 2023	Kwota projektu zostanie dostosowana do wytycznych	środki zewnętrzne	Zadanie wskazane w Planie Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019 - 2023
21		Zapewnienie właściwego poziomu wyszkolenia członków OSP należących do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego	Powiat Niżański, KP PSP w Nisku	do 2023	Kwota projektu zostanie dostosowana do wytycznych	środki zewnętrzne	Zadanie wskazane w Planie Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019 - 2023
22		Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych i drogowych	KPPSP w Nisku	do 2029	Według potrzeb	Budżet Państwa	-
23	edukacja ekologiczna	Dofinansowanie działań z zakresu edukacji ekologicznej oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na przeprowadzanie zadań związanych z edukacją ekologiczną mieszkańców gminy	Organizacje ekologiczne	do 2023	Kwota projektu dostosowana do corocznych potrzeb (ok. 15 tys. w każdym roku)	WFOŚiGW Środki pomocowe	Zadanie wskazane w Planie Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019 - 2023
24		Współfinansowanie działań ekologicznych prowadzonych na terenie gminy	Organizacje ekologiczne, Jednostki samorządu terytorialnego, Nadleśnictwa	do 2023	Kwota zostanie dostosowana do zdiagnozowanych potrzeb	WFOŚiGW Środki pomocowe Środki skarbu państwa	Zadanie wskazane w Planie Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019 - 2023

9. Realizacja i monitoring Programu

9.1. Instytucje zaangażowane w realizację Programu Ochrony Środowiska

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu wykorzystano dane udostępniane m.in. przez:
- Główny Urząd Statystyczny w Warszawie,
- Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska,
- Państwowy Instytut Geologiczny,
- PGW Wody Polskie: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie,
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Nisku.

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne (realizowane przez Gminę Ulanów) oraz monitorowane, za których współrealizacje odpowiedzialni będą:
- Powiat Niżański;
- mieszkańcy,
- przedsiębiorcy,
- stowarzyszenia,
- PGW Wody Polskie: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie,
- Wojewoda Podkarpacki,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie,
- zarządcy dróg,
- Powiatowy Urząd Pracy w Nisku,
- Lasy Państwowe.

Nadzór nad realizacją Programu sprawować będzie Referat ds. ochrony środowiska, gospodarki komunalnej, drogownictwa, kultury, kultury fizycznej urzędu Gminy Ulanów.

9.2. Struktura zarządzania Programem Ochrony Środowiska

Zarządzanie przedmiotowym Programem będzie należało do władz Gminy i Miasta Ulanów. Program jako narzędzie wdrażania polityki ekologicznej państwa jest częścią procesu realizacji zrównoważonego rozwoju gminy. W realizacji wyznaczonych zadań wymagana będzie współpraca ze wszystkimi szczeblami władz samorządowych i rządowych, a także zaangażowanie pozostałych podmiotów uczestniczących w zarządzaniu środowiskiem na terenie gminy. Program ochrony środowiska nie jest aktem prawa miejscowego. Jego realizacja będzie prowadzona zgodnie z kompetencjami określonymi w przepisach prawa, w tym w ustawie Prawo ochrony środowiska.

Warunkiem realizacji założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Na poziomie regionalnym zarządzanie, realizacja i kontrola prowadzona będzie przez administrację rządową i samorządową oraz przez instytucje powołane do zarządzania środowiskiem.

Obowiązujące przepisy prawne pozwalają na skuteczne zarządzanie środowiskiem i realizację celów ekologicznych określonych w Programie przy użyciu instrumentów

wynikających z obowiązujących przepisów. Są to instrumenty: prawne, finansowe, społeczne, polityczne i strukturalne.

Do podstawowych instrumentów prawnych odnoszących się do zagadnień ochrony środowiska na szczeblu gminy należą:
- decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach,
- opiniowanie wojewódzkiego planu gospodarki odpadami przez organ wykonawczy gminy.

Instrumenty administracyjne to przede wszystkim:
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- strategie i programy branżowe uwzględniające wymogi ochrony środowiska.

Instrumenty finansowe i ekonomiczne to m.in.:
- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- kredyty, w tym umarzalne oraz dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dotacje z funduszy europejskich,
- zwolnienia i ulgi podatkowe.

Skuteczność wdrażania Programu zależeć będzie od zaangażowania lokalnej społeczności. Niezbędne będą również działania polegające na łagodzeniu konfliktów pomiędzy rozwojem inwestycyjnym na obszarze sieci Natura 2000. Usprawnianie współpracy i budowanie partnerstwa wśród lokalnej społeczności będzie polegać na:
- działaniach samorządu w zakresie dokształcania się i systemów szkoleń, współpracy i partnerstwa w systemach sieciowych,
- budowaniu powiązań władz ze społeczeństwem poprzez: udział w procedurach ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, edukacji ekologicznej, dostępie do informacji o środowisku.

9.3. Monitorowanie Programu Ochrony Środowiska

9.3.1. Zasady monitoringu

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, organ wykonawczy gminy jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z realizacji programu ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie gminy i przekazuje organowi wykonawczemu powiatu.

Tab. 10. Harmonogram realizacji i monitoringu Programu

Działanie	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Realizacja zadań określonych w POŚ	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Raport z realizacji POŚ		+		+		+		+		+

Realizacja założeń Programu ochrony środowiska powinna podlegać ocenie w zakresie:
- efektywności realizowanych zadań;

- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań;
- stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów;
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- niezbędnych modyfikacji Programu.

Dla prawidłowego przebiegu monitoringu realizacji celów i zadań Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Ulanów, niezbędna jest okresowa wymiana informacji ze Starostwem Powiatowym w Nisku oraz pozostałymi jednostkami organizacyjnymi zaangażowanymi w jego realizację, w zakresie stopnia zaawansowania poszczególnych zadań.

9.3.2. Monitorowanie założonych efektów ekologicznych

Stopień realizacji założeń Programu może być mierzony przy użyciu zaproponowanych wskaźników:

- wskaźniki presji na środowisko, wskazujące główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych (np. liczba źródeł niskiej emisji),
- wskaźniki stanu środowiska, odnoszące się do jakości środowiska i jakości jego zasobów (np. stan wód powierzchniowych i podziemnych) – na podstawie wyników badań i pomiarów uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS),
- wskaźniki reakcji działań zapobiegawczych, pokazujące działania podejmowane w celu utrzymania dobrego stanu środowiska, poprawy jakości poszczególnych komponentów lub złagodzenia presji antropogenicznej na środowisko (np. procent mieszkańców korzystających ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej, udział powierzchni objętych formami ochrony przyrody).

Tab. 11. Wskaźniki monitoringu realizacji Programu ochrony środowiska

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka/wartość
Ochrona klimatu i jakości powietrza	klasa jakości powietrza	A, B, C, D1, D2
	długość wybudowanych dróg	km
	długość zmodernizowanych dróg	km
	długość wybudowanych ścieżek rowerowych	km
	liczba wymienionych lamp ulicznych na systemy o niższym zapotrzebowaniu na energię	szt.
	liczba przeprowadzonych kontroli zakazów spalania odpadów komunalnych	szt.
	liczba przeprowadzonych termomodernizacji	szt.
	liczba zmodernizowanych przydomowych kotłowni	szt.
	liczba obiektów, w których zainstalowano urządzenia odnawialnych źródeł energii	szt.
Zagrożenia hałasem	długość wybudowanych dróg	km
	długość zmodernizowanych dróg	km
	poziom hałasu w punktach pomiarowych	dB

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka/wartość
Oddziaływanie pól elektromagnetycznych	poziom promieniowania elektromagnetycznego	V/m
Gospodarowanie wodami	ocena jednolitych części wód podziemnych	dobry/zły
	ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych	dobry/zły
	ocena wód ze względu na ich przydatność do spożycia	A1–A3
	liczba inwestycji z zakresu konserwacji cieków wodnych i rowów melioracyjnych	szt.
Gospodarka wodno-ściekowa	udział procentowy budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej	%
Zasoby geologiczne	powierzchnia złóż	ha
Gleby	powierzchnia terenów zdegradowanych	ha
	powierzchnia terenów zrekultywowanych	ha
Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	masa odebranych odpadów komunalnych	Mg
	masa usuniętych wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy	Mg
Zasoby przyrodnicze	powierzchnia form ochrony przyrody	ha
	liczba pomników przyrody	szt.
Zagrożenia poważnymi awariami	liczba zdarzeń zaliczanych do poważnych awarii	szt.
	liczba obiektów zniszczonych w wyniku wystąpienia katastrofy naturalnej (osuwiska, powodzie, podtopienia, mróz itp.)	szt.
Edukacja ekologiczna	liczba przeprowadzonych kampanii ekologicznych	szt.
	liczba przeszkolonych rolników w zakresie prowadzenia gospodarstw eko-agro-turystycznych	szt.
	liczba placówek prowadzących działalność edukacyjną	szt.

Powyższe zestawienie wskaźników ma być pomocne przy ocenie efektów realizacji Programu. Lista ta może być modyfikowana i dostosowywana do aktualnego stanu środowiska oraz rozwoju gospodarczego gminy.

10.Możliwości finansowania działań określonych w Programie

Osiągnięcie zamierzonych celów wyznaczonych w Programie, wymaga realizacji wskazanych działań. Na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska mogą być przeznaczone:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów,
- obligacje,
- dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych.

Realizacja Programu może być finansowana ze środków:

- publicznych:
  - krajowych (budżet gminy, powiatu, województwa, państwa, pozabudżetowe instytucje publiczne),

- zagranicznych (np. Fundusz Spójności, fundusze strukturalne, Inicjatywy Wspólnot i inne),
- niepublicznych (przedsiębiorcy, inwestorzy, banki komercyjne, fundusze inwestycyjne i inne, fundacje).

Do realizacji założeń Programu istotna jest znajomość możliwości finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Gmina dysponując środkami własnymi w wielu przypadkach może wnioskować o dotację ze źródeł krajowych i zagranicznych.

Poniżej omówiono najważniejsze zewnętrzne źródła finansowania projektów o charakterze ekologicznym.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) finansuje przedsięwzięcia, które są podejmowane w związku z koniecznością wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Głównym celem działalności Funduszu jest udzielanie wsparcia finansowego inwestycjom o charakterze ekologicznym, mającym znaczenie i zasięg ogólnopolski i ponadregionalny oraz zadaniom lokalnym, istotnym z punktu widzenia potrzeb środowiska, w tym: inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód, gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi, ochrony powietrza (m.in. odnawialne źródła energii) i termomodernizacji, ochrony przed hałasem. Ponadto Fundusz wspiera zadania nieinwestycyjnie, m.in.: edukację ekologiczną, przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody (np. ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, sporządzenie planów ochrony dla obszarów objętych ochroną, nasadzenia drzew i krzewów, zabiegi pielęgnacyjne pomników przyrody), państwowy monitoring środowiska.

Fundusz stosuje trzy formy dofinansowania: finansowanie pożyczkowe, dotacyjne i kapitałowe.

Beneficjentami środków finansowych NFOŚiGW mogą być m.in.: jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa, instytucje i urzędy, jednostki organizacyjne ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia), administracja państwowa, osoby fizyczne.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) dofinansowuje pożyczki z opcją częściowego umorzenia i dotacje na realizację zadań dotyczących: ochrony wód i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony powierzchni ziemi, przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom. Wysokość dofinansowania może sięgać do 50%, w uzasadnionych przypadkach jest wyższa. Głównym zadaniem WFOŚiGW jest poza dofinansowaniami inwestycji i innych działań na rzecz ochrony środowiska, również zarządzanie posiadanymi środkami finansowymi, w sposób zapewniający ich maksymalne pomnożenie, ciągłość finansowania i stworzenie optymalnych warunków dla realizacji idei ochrony środowiska w województwie podkarpackim. Zadania i kierunki działalności Wojewódzkiego Funduszu wyznaczane są przez Radę Nadzorcza w przyjętym i corocznie aktualizowanym planie działalności oraz poprzez listę przedsięwzięć priorytetowych w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej województwa podkarpackiego.

Fundusze Unii Europejskiej mają na celu udzielenie wsparcia najbiedniejszym państwom członkowskim, w rozwoju gospodarczym ich kraju. Zasadą współfinansowania projektów jest udział środków finansowych z budżetu krajowego. Środki finansowe UE na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska mogą pochodzić z Funduszu Spójności oraz Funduszy Strukturalnych. Poniżej przedstawiono działania i poddziałania w ramach, których udzielane jest wsparcie finansowe dla projektów z zakresu ochrony środowiska z podziałem na kierunki działania.

Tab. 12. Możliwości współfinansowania działań z zakresu ochrony środowiska w ramach funduszy unijnych

Obszar działań	**Wspierane projekty**	**Źródło finansowania**	**Jednostki dysonujące funduszami**	**Grupa beneficjentów**
Ochrona przyrody i środowiska	- edukacja środowiskowa, - przygotowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych, - rekultywacja terenów, - tworzenie zielonej infrastruktury, - ochrony korytarzy ekologicznych, ograniczanie negatywnego wpływu turystyki na środowisko	- Program Infrastruktura i Środowisko, Działania 2.4, 2.5, - Programy Regionalne - Program LIFE	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, - Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, - urzędy marszałkowskie, - wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	- jednostki administracji rządowej i samorządowej, - parki narodowe, - dyrekcje ochrony środowiska, - jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, - uczelnie i jednostki naukowo-badawcze
Gospodarka odpadami i wodnościeko-wa	- instalacje do zbiórki, selekcji i przetwarzania odpadów - recykling i instalacje do termicznej obróbki - odpadów komunalnych - rozwój sieci wodociągowych i kanalizacyjnych - budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	- Program Infrastruktura i Środowisko, Działania 2.2, 2.3, - Programy Regionalne, - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Działanie „Podstawowe usługi i odnowa wsi”	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - urzędy marszałkowskie, - wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	- jednostki administracji rządowej i samorządowej
Zmiany klimatyczne	- opracowanie i aktualizacja dokumentów strategicznych i planistycznych; - realizacja zadań służących osiągnięciu dobrego stanu wód; - wsparcie systemów małej retencji; - budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych przyczyniających się do zmniejszenia skutków powodzi i suszy; - wdrażanie metod obserwacji i zakupy sprzętu w celu usprawnienia systemu - monitoringu środowiska; - tworzenie bazy wiedzy w zakresie zmian klimatu i adaptacji do nich, - działania informacyjno–edukacyjne w zakresie zmian klimatu i adaptacji do nich	- Program Infrastruktura i Środowisko, Działania 2.1, - Programy Regionalne - Program LIFE	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - urzędy marszałkowskie, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	- jednostki administracji rządowej i samorządowej, - państwowe jednostki organizacyjne, - związki, jednostki badawcze
Termomoder-nizacje	- docieplenia, wymiany okien, wymiany źródła ciepła, przebudowy	- Programy Regionalne - Program Infrastruktura i	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe

Obszar działań	Wspierane projekty	Źródło finansowania	Jednostki dysonujące funduszami	Grupa beneficjentów
	systemów wentylacji i klimatyzacji, wymiany oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych i chłodniczych itp.- budynki mieszkalne i użyteczności publicznej - przebudowa linii produkcyjnych na bardziej efektywne energetycznie; kompleksowa modernizacja energetyczną budynków firmy; zastosowanie technologii efektywnych energetycznie oraz technologii odzysku energii; budowa lub przebudowa lokalnych źródeł ciepła (w tym instalacje odnawialnych źródeł energii) - przedsiębiorstwa.	Środowisko, Działanie 1.2, 1.3, 1.5, 1.6, 1.7.	- urzędy marszałkowskie	- jednostki samorządowe, - przedsiębiorcy
Transport	- budowa dróg i elementów im towarzyszących.	- Program Infrastruktura i Środowisko, Działanie 4.1, 4.2, 5.1, 5.2, 6.1, - Programy Regionalne, - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Działanie „Podstawowe usługi i odnowa wsi”	- Centrum Unijnych Projektów Transportowych - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości - urzędy marszałkowskie	- jednostki administracji rządowej i samorządowej, - jednostki organizacyjne

Kredyty preferencyjne i komercyjne udzielane przez Bank Ochrony Środowiska S.A. na inwestycje proekologiczne bez możliwości umorzenia. Kredytobiorca musi posiadać, co najmniej 50% własnych środków na sfinansowanie zadania. Kredyty komercyjne, nie powinny stanowić podstawowego źródło finansowania inwestycji.

Własne środki inwestorów prywatnych – koszty niektórych inwestycji pokrywają z własnych środków podmioty gospodarcze i prywatni inwestorzy. Inwestycje finansowane przez podmioty gospodarcze mogą być dofinansowane z kredytów komercyjnych i funduszy ochrony środowiska.

11.Spis tabel

Tab. 1 Wskaźniki klimatyczne w Gminie Ulanów na podstawie danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski – rok 2010 oraz 2019, https://klimat.imgw.pl/pl/biuletyn-monitoring) 31

Tab. 2. Wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia ludzi i roślin (źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim, raport wojewódzki za rok 2019, Rzeszów GIOŚ, 2020) 33

Tab. 3. Złoża surowców naturalnych na terenie Gminy Ulanów (źródło: http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web) 38

Tab. 4. Rozmieszczenie urządzeń nadawczo-odbiorczych na terenie Miasta i Gminy Ulanów (źródło: http://beta.btsearch.pl/) 41

Tab. 5. Ruch kołowy na drodze krajowej oraz wojewódzkiej w 2015 roku – Generalny Pomiar Ruchu (źródło: https://www.gddkia.gov.pl/) 41

Tab. 6. Wykaz istniejących pomników przyrody na terenie Gminy Ulanów (źródło: http://crfop.gdos.gov.pl/; Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Ulanów) 45

Tab. 7. Analiza SWOT uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na stan środowiska 51

Tab. 8. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem 60

Tab. 9. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem 65

Tab. 10. Harmonogram realizacji i monitoringu Programu 70

Tab. 11. Wskaźniki monitoringu realizacji Programu ochrony środowiska 71

Tab. 12. Możliwości współfinansowania działań z zakresu ochrony środowiska w ramach funduszy unijnych 74

12. Spis wykresów

Wykres nr 1. Liczba ludności w gminie Ulanów w okresie od 2009 do 2019 roku (źródło: https://bdl.stat.gov.pl/) 26

Wykres nr 2. Porównanie zużycia wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w gminie Ulanów oraz w powiecie niżańskim (źródło: https://bdl.stat.gov.pl/). 36

Wykres nr 3. Porównanie ludności korzystającej z sieci wodociągowej w gminie Ulanów oraz w powiecie niżańskim (źródło: https://bdl.stat.gov.pl/). 36

Wykres nr 4. Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku 2018 na terenie Miasta i Gminy Ulanów (źródło: https://bdl.stat.gov.pl/) 40

13. Spis rycin

Ryc. 1. Lokalizacja gminy Ulanów na tle gmin powiatu niżańskiego 24
Ryc. 2. Podział administracyjny Miasta i Gminy Ulanów na tle mapy topograficznej 25
Ryc. 3. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy i Miasta Ulanów 47

EKO-STUDIO
ul. Malachitowa 10/31
30-798 Kraków

NIP:7952351578
REGON: 365916992

http://www.eko-studio.pl
tel.: 503603728
biuro@eko-studio.pl

Prognoza oddziaływania na środowisko

do Programu ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020–2024 z perspektywą do roku 2029

Ulanów, 2020

opracowania z zakresu ochrony środowiska: karty informacyjne przedsięwzięć * raporty oddziaływania na środowisko * programy ochrony środowiska * opracowania ekofizjograficzne * prognozy oddziaływania na środowisko
planowanie przestrzenne: miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego * studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

ZLECENIODAWCA

Gmina i Miasto Ulanów

Zespół autorski:	**mgr inż. Patrycja Kosyło –** kierownik zespołu	
	inż. Joanna Jamróz	

Spis treści

1. Wstęp ... 7

1.1. Podstawa formalno-prawna ... 7

2. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu ... 7

2.1. Uwarunkowania międzynarodowe oraz wspólnotowe ... 7

2.2. Dokumenty o charakterze strategicznym na szczeblu krajowym ... 9

2.3. Dokumenty o charakterze programowym na szczeblu krajowym ... 13

2.4. Dokumenty o charakterze strategicznym i programowym na szczeblu regionalnym i lokalnym ... 16

3. Informacje o powiązaniach z innymi dokumentami, głównych celach projektu programu oraz jego zawartości ... 19

3.1. Powiązania z innymi dokumentami ... 19

3.2. Główne cele sporządzenia Programu ochrony środowiska ... 20

3.3. Zawartość projektowanego dokumentu ... 20

4. Metodyka zastosowana przy sporządzaniu opracowania ... 25

5. Propozycje, dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania ... 26

6. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko ... 27

7. Charakterystyka i stan środowiska przyrodniczego obszaru objętego opracowaniem ... 27

7.1. Geologia i geomorfologia ... 27

7.2. Surowce mineralne ... 29

7.3. Użytkowanie gruntów ... 30

7.4. Gleby ... 30

7.5. Warunki hydrologiczne ... 31

7.5.1. Wody powierzchniowe ... 31

7.5.2. Wody podziemne ... 33

7.6. Klimat i powietrze ... 34

7.7. Walory krajobrazowe ... 36

7.8. Różnorodność biologiczna ... 36

7.8.1. Szata roślinna ... 36

7.8.2. Fauna ... 37

7.9. Powiązania przyrodnicze analizowanego obszaru z otoczeniem ... 37

7.9.1. Obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione ... 37

7.9.2. Korytarze ekologiczne ... 42

8. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem ... 44

9. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody ... 46

9.1. Zagrożenia dla środowiska glebowego, wód powierzchniowych i podziemnych ... 46

9.2. Zagrożenie powodziowe ... 46

9.3. Zagrożenie osuwiskowe ... 48

9.4. Źródła zanieczyszczeń powietrza ... 48

9.5. Hałas ... 48

9.6. Gospodarka odpadami ... 49

9.7. Zagrożenia dla obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody ... 50

10. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu ... 51

11. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko ... 52

11.1. Ocena oddziaływania na środowisko poszczególnych zadań wyznaczonych w projektowanym dokumencie ... 52

11.2. Ocena oddziaływania ustaleń projektowanego dokumentu na poszczególne komponenty środowiska ... 67

12. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu ... 75

13. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie waz z uzasadnieniem ich wyboru ... 77

14. Trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy ... 78

15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym ... 78

16. Dokumenty i materiały źródłowe ... 80

Spis rycin i tabel ... 83

1. Wstęp

1.1. Podstawa formalno-prawna

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do Programu ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020–2024 z perspektywą do roku 2029.

Podstawę prawną niniejszej prognozy stanowią:

1) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, t.j. ze zm.);
2) ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 283, t.j. ze zm.).

Prezentowane opracowanie, w myśl art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, stanowi integralną część procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej prognozie zostały uzgodnione z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie przedstawionym, w piśmie z dnia 03 listopada 2020 r., znak pisma WOOŚ.411.2.2.2020.AP.2 oraz Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym, w piśmie z dnia 14 października 2020 r., znak pisma SNZ.9020.2.30.2020.JL. Treść prognozy odpowiada art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r., o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

2. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

W projektowanym Programie ochrony środowiska oraz przy ocenie oddziaływania na środowisko, uwzględniono wytyczne zawarte w opracowaniach o znaczeniu lokalnym, regionalnym, krajowym, wspólnotowym i międzynarodowym. Poniżej przedstawione zostały cele wybranych dokumentów strategicznych i programowych, które rozpatrzono podczas opracowywania Programu dla Gminy i Miasta Ulanów.

2.1. Uwarunkowania międzynarodowe oraz wspólnotowe

Globalna Agenda 21, Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030

Agenda 21 stanowi dokument o charakterze programowym, który wskazuje sposób wdrażania programów zrównoważonego rozwoju w życie mieszkańców całego świata, w celu ratowania planety. Został przyjęty w 1992 r. na konferencji ONZ „Środowisko i rozwój" w Rio de Janeiro. W jego strukturę wchodzą rozdziały dotyczące: zagadnień społecznych i ekonomicznych, ochrony

i zarządzania zasobami naturalnymi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju, wzmacniania roli głównych grup społecznych i organizacji oraz możliwości realizacyjnych. Program ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów wpisuje się w ideę zrównoważonego rozwoju poprzez szereg działań, w szczególności: chroniących atmosferę (ograniczanie niskiej emisji m.in. poprzez termomodernizacje, wdrażanie instalacji OZE), przeciwdziałających suszom (m.in. budowa zbiornika retencyjnego), chroniących różnorodność biologiczną (zachowanie i wzbogacenie walorów przyrodniczych), zapewniających kompleksowe planowanie i zarządzanie zasobami powierzchni Ziemi (zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi, ochrona zasobów geologicznych).

Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 została przyjęta w 2015 roku Rezolucją Zgromadzenia Ogólnego w Nowym Jorku przez wszystkie państwa członkowskie ONZ. Głównym założeniem dokumentu jest osiągnięcie wyznaczonych celów do 2030 roku. Cele obejmują szereg ważnych zagadnień, w tym te związane ze środowiskiem naturalnym. Należą do nich: Zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi; Podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, a także Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej. Cele zawarte w Programie ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów wpisują się w ramy celów zrównoważonego rozwoju wyszczególnionych w przedmiotowej Agendzie. Dotyczą one zarówno ochrony klimatu, gospodarowania wodami, jak i ochrony gleb, zasobów przyrodniczych w tym także leśnych oraz ochrony przed suszą.

Strategia Europa 2020

„Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „Europa 2020" została przyjęta 3 marca 2010 roku przez Komisję Europejską. Dokument obejmuje trzy wzajemnie powiązane ze sobą priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Wśród działań, jakie powinny podjąć kraje europejskie znalazły się m.in.: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, wzmocnienie odporności na zagrożenia związane z klimatem, zwiększenie możliwości zapobiegania klęskom żywiołowym oraz stosowanie czystej i efektywnej energii. Program Ochrony Środowiska realizuje założenia Strategii przede wszystkim poprzez zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza (ograniczenie źródeł niskiej emisji).

Pozostałe cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym oraz wspólnotowym

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce także poprzez wprowadzenie odpowiednich aktów prawnych w tym ustaw i rozporządzeń. W Programie ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów pod uwagę wzięto cele zawarte w dokumentach o znaczeniu międzynarodowym i wspólnotowym w szczególności dotyczące:

- działań na rzecz zapewnienia realizacji zasad zrównoważonego rozwoju, przystosowania do zmian klimatu, ochrony różnorodności biologicznej – *II Polityka Ekologiczna Państwa (dokument z perspektywą do 2025),* Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu;
- wzrostu wymaganego udziału energii ze źródeł odnawialnych - zgodnie z Dyrektywą 2009/28/WE oraz pakietem klimatyczno-energetycznym przyjętym przez KE w 2008 r. do 2020 r. udział energii ze źródeł odnawialnych ma stanowić 20% w całkowitym zużyciu energii we Wspólnocie. Celem krajowym w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w ostatecznym zużyciu energii brutto w 2020 r. jest osiągnięcie poziomu 15% – w Programie przewiduje się ograniczenie zużycia energii poprzez instalacje OZE;
- zapewnienia zrównoważonego i harmonijnego rozwoju województwa poprzez ochronę wód podziemnych i powierzchniowych, wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi, uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń; utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu; wzmocnienie stabilności środowiska przyrodniczego;
- utrzymania norm odnośnie jakości gleb określonych w przepisach szczegółowych - ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych – w Programie zawarto zapisy dotyczące ochrony wierzchniej warstwy gleb poprzez zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi, zapobieganie degradacji gleb oraz właściwe gospodarowanie gruntami;
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz prowadzenia odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej określonej w przepisach szczegółowych - ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska; ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, Ramowa Dyrektywa Wodna, Plan gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły – w Programie uwzględniono konieczność ochrony wód podziemnych i powierzchniowych między innymi poprzez dążenie do pełnego wyposażenia gminy w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną.
- utrzymania norm odnośnie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz odpowiednie rozporządzenia do niej – Program ochrony środowiska wyznacza kierunki interwencji w zakresie zmniejszenia uciążliwości akustycznej na terenach mieszkaniowych i innych podlegających ochronie przed hałasem m.in. poprzez liczne remonty dróg publicznych.
- ochrony korytarzy ekologicznych, siedlisk przyrodniczych, różnorodności biologicznej – Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej, która jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992 r. (Rio de Janeiro), Dyrektywa Siedliskowa oraz Dyrektywa Ptasia – Program wyznacza cel dotyczący zachowania i wzbogacenia walorów przyrodniczych gminy.

2.2. Dokumenty o charakterze strategicznym na szczeblu krajowym

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Program ochrony środowiska realizuje kierunki interwencji wskazane w:
Celu 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu Środowiska:

- Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- Zwiększenie poziomu ochrony środowiska;

Celu 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

- Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
- Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,

Celu 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski

- Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

W „Programie…" wskazuje się na realizację zadań z zakresu Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka. W obszarze tym wyznaczono Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. Wśród wymienionych tu priorytetowych kierunków interwencji należy wymienić:

- II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami;
- II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej;
- II.6.4. Poprawa stanu środowiska;
- II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu.

Zadania wskazane do realizacji na terenie Gminy Ulanów nawiązują też do Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna. W szczególności realizowane będą tu priorytetowe kierunki interwencji z zakresu Celu III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych:

- III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach;
- III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia określa cele szczegółowe i kierunki interwencji na szczeblu krajowym:

Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

- Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny

Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Kierunek interwencji – Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych

- Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta
- Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich

Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Transport

- Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce
- Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności

Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia

- Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju
- Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej
- Kierunek interwencji – Rozwój techniki

Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko

- Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód
- Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania
- Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego
- Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją
- Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi
- Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami
- Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020

„Program…" realizuje w szczególności kierunki interwencji określone w Celu szczegółowym 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej:

- Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne,

sanitarne i wodne na obszarach wiejskich:

- Kierunek interwencji 2.1.1. Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
- Kierunek interwencji 2.1.2. Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
- Kierunek interwencji 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
- Kierunek interwencji 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
- Kierunek interwencji 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- Kierunek interwencji 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego

oraz kierunki interwencji wyszczególnione w Celu szczegółowym 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 5.1.1. Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
- Kierunek interwencji 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
- Kierunek interwencji 5.1.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
- Kierunek interwencji 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Zgodnie z założeniami Polityki, Program realizuje cele z zakresu środowiska i gospodarki wodnej:

Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I)

- Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1)
- Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2)
- Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3)
- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4)

Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II)

- Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1)
- Kierunek interwencji: Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2)
- Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3)
- Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4)
- Kierunek interwencji: Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5)

Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III)

- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1)
- Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2)

Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV)

- Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1)

Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V)

- Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1)

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Wskazuje się na realizację kierunków interwencji wymienionych w Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:

- 1.1 Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,

w Celu 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:

- 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
- 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne

oraz Celu 3. Poprawa stanu środowiska:

- 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020"

Wskazuje się na realizację w „Programie…" kierunków działań wymienionych w Celu 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej Gospodarki:

- 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych.

W wyznaczonym w „Strategii…" Celu 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, wskazuje się na realizację działania z zakresu kierunku:

- 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę", zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki, a w szczególności:
- Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu.
- 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia:
- Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
- Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury.

2.3. Dokumenty o charakterze programowym na szczeblu krajowym

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

„Program…" realizuje głównie cele „Polityki" poprzez realizację zadań z zakresu odnawialnych źródeł energii oraz poprawę jakości powietrza ze względu na przekroczenie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w powietrzu:

1. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw:

- Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
- Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,

2. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko:

- Cel główny – ograniczenie emisji CO2 do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- Cel główny – ograniczenie emisji SO2 i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Program ochrony środowiska uwzględnia cele ustanowione w nadrzędnych dokumentach strategicznych, które odnoszą się do rozwoju obszarów wiejskich w oparciu o zasoby endogeniczne oraz wzmacnianie potencjału gminy poprzez poprawę jakości i stanu środowiska przyrodniczego.

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)

Głównym celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości powietrza na terenie kraju, a w szczególności na obszarach, gdzie stwierdzone zostały przekroczenia standardów jakości. Zgodnie z założeniami KPOP ma to nastąpić poprzez osiągnięcie, w możliwie krótkim czasie, dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych substancji szkodliwych w powietrzu, wymaganych przepisami prawa unijnego transponowanych do prawa polskiego, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia. „Program …" zakłada realizację zadań w zakresie poprawy stanu i jakości powietrza, tak by osiągnąć dopuszczalne poziomy pyłu zawieszonego i innych substancji szkodliwych w powietrzu w jak najkrótszym czasie.

Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

KPOŚK stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. Do chwili obecnej przeprowadzono pięć jego aktualizacji w latach: 2005, 2009, 2010, 2015 i 2017. Rada Ministrów przyjęła piątą aktualizację KPOŚK 31 lipca 2017 r. Obecnie procedowana jest VI zmiana ww. dokumentu. Przyjęta przez rząd V aktualizacja zawiera listę zadań zaplanowanych przez samorządy do realizacji w latach 2016-2021. AKPOŚK 2017 dotyczy 1587 aglomeracji o równorzędnej liczbie mieszkańców 38,8 mln), w których zlokalizowanych jest 1769 oczyszczalni ścieków komunalnych. W wykazie aglomeracji oraz przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK znajduje się Gmina Ulanów, jako samodzielna aglomeracja Ulanów. W dokumencie wskazano między innymi rozbudowę i budowę sieci kanalizacji sanitarnej, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w Ulanowie. Termin zakończenia wymienionych inwestycji wyznaczono na 2021 r., jednak część z nich została już zrealizowana (np. rozbudowa i modernizacja oczyszczalni).

Krajowy plan gospodarki odpadami 2022

Krajowy plan gospodarki odpadami 2022 (Kpgo) został podjęty Uchwałą Nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 i będzie obowiązywał do 2022 r. Dokument obejmuje zakres działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju. W Kpgo, oprócz kontynuacji dotychczasowych zadań, ujęto nowe cele i zadania, które dotyczą kolejnych lat, a perspektywicznie okresu do 2030 r. Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów

postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami Kpgo, przede wszystkim należy zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami – a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele. „Program ochrony środowiska …" przewiduje zadania z zakresu dalszego odbioru i transportu do miejsc składowania odpadów w ramach selektywnej zbiórki, a także unieszkodliwienie i usuwanie materiałów i odpadów zawierających azbest.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030" (SPA 2020) określa warunki stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą ze sobą zmiany klimatyczne. SPA 2020 jest elementem szerszego projektu badawczego o nazwie KLIMADA, obejmującego okres do 2070 roku. Strategia wpisuje się w działania unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, której celem jest poprawa „odporności" państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem lepszego przygotowania do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcji kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. W dokumencie uwzględniono i przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030. Przedmiotowy „Program…" realizuje w szczególności Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich poprzez realizację na polu obu kierunków: Kierunek działań 2.1 – stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami oraz Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły został przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1911). Wody podziemne na terenie Gminy Ulanów są zaklasyfikowane do jednolitych części wód podziemnych nr 119 (północna oraz środkowo-wschodnia część gminy), nr 120 (środkowa oraz wschodnia część gminy) oraz nr 136 (południowa część gminy). Dla wszystkich stwierdzono dobry stan chemiczny i ilościowy oraz brak ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Gmina Ulanów zlokalizowana jest również w zasięgu 11 jednolitych części wód powierzchniowych: Dopływ spod Bielin (RW20001722792) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; San od Rudni do ujścia (RW20002122999) – część naturalna monitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Gilówka (RW200017229489) – część naturalna niemonitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; San od Złotej do Rudni (RW20002122779) – część naturalna monitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Potok Strug (RW20001722794) – część naturalna niemonitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Tanew od Łady do ujścia (RW20001922899) – część naturalna monitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Kurzynka (RW20001722889) – część sztuczna, niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Dopł. spod Dyjaków (RW20001722892) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Borowina (RW200017228769) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona

nieosiągnięciem celów środowiskowych; Chodcza (RW200017229169) – część sztuczna niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych; Pyszenka (RW200017229329) – część sztuczna niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

„Program ochrony środowiska …" zakłada rozwój zrównoważony gminy oparty o zasoby endogeniczne. Cele określone w „Programie…" są spójne z celami ustanowionymi w nadrzędnych dokumentach sektorowych.

2.4. Dokumenty o charakterze strategicznym i programowym na szczeblu regionalnym i lokalnym

Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego

Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r. stanowi załącznik Uchwały z dnia 27.11.2017 r. Nr XLVI/781/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego i został ustanowiony w celu realizacji polityki ochrony środowiska na poziomie regionalnym. Program zakłada realizację działań w obszarze dziesięciu celów interwencji, dla których opracowano odpowiadające im kierunki i typy zadań. Niniejszy „Program ochrony środowiska …" jest spójny z Programem Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego w zakresie celów w brzmieniu:

1. Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla województwa podkarpackiego;
2. Osiągniecie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjnoturystycznych;
3. Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do roku 2020 oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych;
4. Poprawa klimatu akustycznego;
5. Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów;
6. Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
7. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego, w tym zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz ograniczenie ich skutków;
8. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz remediacja, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;
9. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych;
10. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

RPO Woj. Podkarpackiego na lata 2014-2020 został podjęty Uchwałą Nr 33/629/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 3 marca 2015 roku. Założenia niniejszego dokumentu nawiązują do osi priorytetowej III Czysta energia. Celem głównym tej osi jest przyczynienie się do osiągnięcia jak największej efektywności energetycznej oraz jak najmniejszej emisji CO2 i innych zanieczyszczeń powietrza. Celami tematycznymi osi są: wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach oraz zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami. W ramach nich wyznacza się priorytety inwestycyjne, takie jak:

- „Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych",
- „Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach, i w sektorze mieszkaniowym".
- „Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące zmiany klimatu".
- „Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów poprzemysłowych (w tym terenów powojskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu".

Oś Priorytetowa IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego ma na celu ochronę środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla zwiększenia atrakcyjności regionu. W ramach osi przewiduje się cele tematyczne spójne z założeniami niniejszego dokumentu: Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem oraz Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami. W ramach tych celów przewidziano następujące priorytety inwestycyjne:

- „Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami".
- „Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie."
- „Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie."
- „Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego."
- „Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000" i zieloną infrastrukturę."

Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej

Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań

Krótkoterminowych" została przyjęta Uchwałą Nr XXX/544/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2016 r. Celem programu jest zapewnienie mieszkańcom możliwości życia w zdrowym środowisku i oddychania czystym powietrzem. W Programie opracowano działania naprawcze, które skupiają się na:

- likwidacji pieców opalanych paliwem stałym do celów grzewczych w gospodarstwach domowych i zastępowaniem tego rodzaju ogrzewania podłączaniem do sieci ciepłowniczych;
- wymianie niskosprawnych urządzeń na nowoczesne przy zastosowaniu paliwa gazowego;
- użytkowaniu nowoczesnych, automatycznych urządzeń opalanych paliwami stałymi spełniających wysokie normy emisji spalin.

Zaplanowano także zadania związane z:

- poprawą efektywności energetycznej (termomodernizacja budynków);
- ograniczeniem emisji z dróg (czyszczenie dróg na mokro pozwala uniknąć ponownej emisji pyłu znajdującego się na jezdni);
- ograniczeniem emisji niezorganizowanej (stosowanie szeregu rozwiązań technicznych jak np. osłanianie taśmociągów);
- mających charakter organizacyjny przyczyniających się pośrednio do poprawy jakości powietrza w strefie (prowadzenie kampanii edukacyjnych uświadamiających kwestie związane z ochroną powietrza oraz usprawnienie systemu informowania mieszkańców o jakości powietrza).

W gminie Ulanów planowane są działania realizujące powyższe zadania, głównie poprzez budowę instalacji OZE, termomodernizacje budynków, gazyfikacje miejscowości Borki i Dąbrowica czy uruchomienie Punktu Informacji o Programie Gospodarki Niskoemisyjnej.

Plan gospodarki odpadami województwa podkarpackiego 2022

Plan podjęto Uchwałą Nr XXXI/551/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 5 stycznia 2017 r. Dokument zawiera obowiązkowy plan inwestycyjny, którego celem jest wskazanie infrastruktury niezbędnej do osiągnięcia zgodności z unijnymi dyrektywami w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym wdrożenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami, osiągnięcia wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. W planie inwestycyjnym nie wskazano przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na terenie gminy Ulanów. Zgodnie z jego treścią, na jej terenie znajduje się jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Niżańskiego

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Niżańskiego został opracowany na lata 2014-2017 z uwzględnienim lat 2018-2021. Do głównych celów zalicza się między innymi ochronę: przyrody, lasów, gleb, zasobów kopalin i powierzchni terenu, powietrza, przed hałasem, przed promieniowaniem elektromagnetycznym oraz poprawę jakości wód, gospodarowanie odpadami i ochronę powierzchni ziemi, zapobieganie poważnym awariom i przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym, racjonalne użytkowanie wody, zmniejszenie zużycia energii nieodnawialnej, rozwój edukacji ekologicznej, poprawę jakości środowiska, zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii, a także poprawe stanu bezpieczeństwa ekologicznego. Program ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów realizuje konkretne zadania przewidziane w analizowanym dokumencie, dotyczą one m.in.: budowy oczyszczalni przydomowych w gminie Ulanów czy budowy zbiorników wodnych. Ponadto pozostałe kierunki interwencji są zgodne z kierunkami wskazanymi na poziomie powiatu.

3. Informacje o powiązaniach z innymi dokumentami, głównych celach projektu programu oraz jego zawartości

3.1. Powiązania z innymi dokumentami

Do najważniejszych dokumentów o charakterze strategicznym, z którymi powiązany jest projekt przedmiotowego Programu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko zaliczono dokumenty na szczeblu krajowym:

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności;
2. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
3. Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;
4. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.";
5. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020";
6. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku;
7. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030;
8. Strategia „Sprawne Państwo 2020";
9. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022;
10. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
11. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020;
12. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020;
13. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku;
14. Krajowy plan gospodarki odpadami 2022;
15. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020;
16. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
17. Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju;
18. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły przyjęty rozporządzeniem Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;
19. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1911);
20. Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej;

oraz na szczeblu regionalnym i lokalnym:

1. Regionalny Program Województwa Podkarpackiego 2014-2020;
2. Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych;
3. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023r.;
4. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022;
5. Strategia Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2016-2023;
6. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Niżańskiego na lata 2014-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2021;

7. Plan Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019-2023;
8. Strategia Rozwoju Gminy Ulanów na lata 2016 – 2020 (Uchwała Nr XII/96/2016 Rady Miejskiej w Ulanowie z dnia 27 stycznia 2016 r.);
9. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Ulanów, 2015 r.;
10. Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ulanów, 2012 r.

3.2. Główne cele sporządzenia Programu ochrony środowiska

Program ochrony środowiska stanowi podstawę realizacji polityki ochrony środowiska Gminy i Miasta Ulanów. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska politykę ochrony środowiska określa się jako „zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju". Opiera się ona na założeniu, że rozwój w dziedzinach: ekonomicznej i społecznej, powinien uwzględniać potrzeby obecnego pokolenia, bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie (Deklaracja Sztokholmska 1972). Zasada ta wpisana jest do Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 5 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu ochrony środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska, zgodnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Dokument stanowi więc główny instrument strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska, podstawę tworzenia dokumentów strategicznych gminy, zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podstawę do ubiegania się o fundusze celowe. Jako fundament funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem, Program spaja wszystkie działania dotyczące ochrony środowiska i przyrody na terenie gminy Ulanów.

Celem prognozy sporządzonej do niniejszego dokumentu jest identyfikacja prawdopodobnych oddziaływań na środowisko ustaleń Programu, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych.

3.3. Zawartość projektowanego dokumentu

Ulanów to gmina miejsko-wiejska położona w województwie podkarpackim, powiecie niżańskim. Zajmuje powierzchnię ok. 119,6 km². Dzieli się na 13 sołectw (Bieliniec, Bieliny, Borki, Bukowina, Dąbrowica, Dąbrówka, Glinianka, Huta Deręgowska, Kurzyna Mała, Kurzyna Średnia, Kurzyna Wielka, Wólka Bielińska, Wólka Tanewska) oraz miasto Ulanów. Graniczy z gminami Harasiuki, Jarocin, Krzeszów, Nisko, Pysznica, Rudnik nad Sanem.

Pod względem fizycznogeograficznym obszar opracowania położony jest na pograniczu trzech mezoregionów – Doliny Dolnego Sanu, Płaskowyżu Tarnogrodzkiego oraz Równiny Biłgorajskiej. Wzdłuż zachodniej granicy gminy przepływa rzeka San. Lasy zajmują tu ok. 41%, a użytki rolne ok. 52%.

Ryc. 1 Lokalizacja gminy Ulanów na tle gmin powiatu niżańskiego

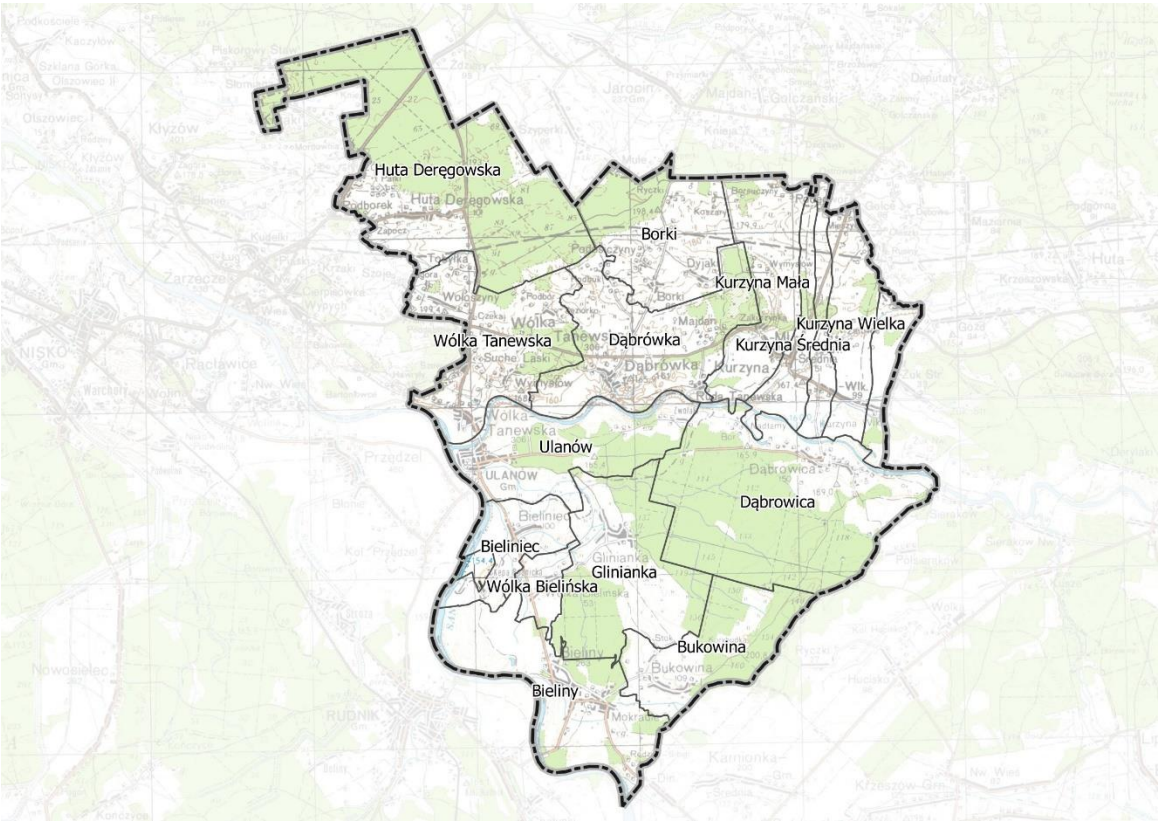

Ryc. 2 Podział administracyjny Miasta i Gminy Ulanów na tle mapy topograficznej

Podstawowymi zagadnieniami zawartymi w dokumencie są: ocena stanu środowiska, cele Programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie oraz system realizacji Programu ochrony środowiska. Oceny stanu środowiska dokonano z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenia poważnymi awariami.

Uwzględniono również zagadnienia horyzontalne – adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska. Ocena stanu środowiska została uzupełniona o prognozę stanu środowiska na lata obowiązywania Programu ochrony środowiska. W części dotyczącej celów i zadań Programu ochrony środowiska uwzględniono cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska oraz harmonogram rzeczowo-finansowy. W dziale dotyczącym systemu realizacji programu ochrony środowiska opisano system instytucji zaangażowanych w realizację Programu Ochrony Środowiska oraz wykaz współpracujących lub konsultowanych interesariuszy.

Celem nadrzędnym Programu jest: *Poprawa jakości i stanu środowiska przyrodniczego, która przyczyni się do wzmocnienia potencjału oraz zrównoważonego rozwoju Gminy i Miasta Ulanów przy jednoczesnym rozwoju społeczno-gospodarczym.* Dokument wyznacza cele szczegółowe i kierunki interwencji przedstawione w poniższej tabeli.

Tab. 1 Zestawienie celów i kierunków interwencji Programu Ochrony Środowiska

Lp.	Cele	Kierunki interwencji
1.	C1: Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza poprzez ograniczenie źródeł niskiej emisji.	K. 1. Ograniczenie niskiej emisji z indywidualnych kotłowni, budynków użyteczności publicznej oraz przedsiębiorstw
		K. 2. Minimalizacja uciążliwości od transportu kołowego
		K. 3. Ograniczenie zużycia energii
		K.4. Działania planistyczne
2.	C.2. Racjonalna gospodarka wodna dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody.	K.1. Ochrona przeciwpowodziowa
		K.2. Przeciwdziałanie suszom
3.	C.3. Pełne wyposażenie terenu gminy w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną oraz jej bieżąca	K.1. Realizacja kompleksowych inwestycji w dziedzinie gospodarki ściekowej (ograniczenie zrzutów ścieków do cieków i zbiorników)

Lp.	Cele	Kierunki interwencji
	modernizacja.	K.2. Zapewnienie dostępu do czystej wody na terenie gminy
4.	C.4. Racjonalna gospodarka zasobami geologicznymi.	K.1. Działania planistyczne
		K.2. Zapobieganie powstawaniu nielegalnych wyrobisk
5.	C.5. Ochrona wierzchniej warstwy gleb poprzez zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi, zapobieganie degradacji gleb oraz właściwe gospodarowanie gruntami.	K.1. Przeciwdziałanie erozji gleb uprawnych na stokach poprzez odpowiednią uprawę
		K.2. Rozwój monitoringu gleb
		K.3. Identyfikacja i monitoring osuwisk
6.	C.6. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na terenach przeznaczonych na stały pobyt ludzi.	K.1. Działania planistyczne
		K.2. Monitoring pól elektromagnetycznych w rejonie istniejących masztów i linii średniego napięcia
7.	C. 7. Zmniejszenie uciążliwości akustycznej na terenach mieszkaniowych i innych podlegających ochronie przed hałasem.	K.1. Działania planistyczne
		K.2. Monitoring hałasu
		K.3. Stosowanie zabezpieczeń akustycznych w przypadku stwierdzenia przekroczeń dopuszczalnych norm
		K.4. Minimalizacja uciążliwości od transportu kołowego
8.	C.8. Racjonalna gospodarka odpadami.	K.1. Likwidacja dzikich składowisk odpadów i utrzymanie czystości
		K.2. Minimalizacja wytwarzanych odpadów
		K.3. Rozwój selektywnej zbiórki odpadów
		K.4. Ograniczenie ilości odpadów biodegradowalnych w strumieniu odpadów komunalnych
		K.5. Zwiększenie ilości odzyskiwanych odpadów wielkogabarytowych, budowlanych, niebezpiecznych, opakowaniowych, biodegradowalnych i innych
		K.6. Wdrażanie systemu gospodarki odpadami niebezpiecznymi
		K.7. Kontynuacja działań na rzecz demontażu wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych i bezpieczne usunięcie ich z terenu gminy
9.	C.9. Zachowanie i wzbogacanie walorów przyrodniczych, tworzenie	K.1. Ochrona i renaturyzacja ekosystemów
		K.2. Ochrona elementów przyrody ożywionej i nieożywionej na

Lp.	Cele	Kierunki interwencji
	zielonej infrastruktury.	podstawie inwentaryzacji przyrodniczej gminy
		K.3. Działania planistyczne
		K.4. Zachowanie i zwiększenie terenów leśnych oraz innych terenów zielonych
		K.5. Zrównoważona gospodarka leśna
		K.6. Stworzenie warunków ochrony korytarzy leśnych
		K.7. Zwiększanie wiedzy mieszkańców na temat form ochrony przyrody na terenie gminy
		K.8. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej
10.	C.10. Przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska	K.1. Wspieranie i stałe ulepszanie współpracy organów i służb ratownictwa biorących udział w przeciwdziałaniu bądź usuwaniu skutków poważnych awarii i zagrożeń naturalnych
		K.2. Podwyższanie kompetencji członków OSP oraz wyposażenie jednostek należących do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego w sprzęt wysokiej jakości
		K.3. Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej
11.	C.11. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.	K.1. Działania edukacyjne w zakresie ochrony powietrza i skutków spalania odpadów
		K.2. Prowadzenie zajęć dydaktycznych, organizacja konkursów i akcji w szkołach w zakresie ochrony środowiska
		K.3. Działania edukacyjno-informacyjne w zakresie usuwania, likwidacji i unieszkodliwiania azbestu
		K.4. Budowa i wspieranie działalności ośrodków edukacji przyrodniczej
		K.5. Szkolenia dla rolników
		K.6. Utworzenie edukacyjnych ścieżek przyrodniczych
		K.7. Organizacja pozaszkolnych ośrodków i elementów edukacji ekologicznej

Założenia Programu Ochrony Środowiska wyznaczają szereg zadań zestawionych w szczegółowym harmonogramie rzeczowo-finansowym, które mają służyć realizacji postawionych

celów. Wśród nich znajdują się inwestycje, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Należą do nich: Budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Bieliny, Bukowina, Bieliniec, Dąbrówka, Dąbrowica i Kurzyna Średnia, Budowa zbiornika retencyjnego na terenie leśnictwa Glinianka na dz. nr ew. 893 obręb Dąbrowica, gmina Ulanów" Nadleśnictwo Rudnik, RDLP Lublin. W związku z ww. zadaniami, analizowany dokument wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, które ze względu na swój charakter, położenie i skalę mogą znacząco oddziaływać na środowisko.

Do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z § 3. 1. pkt 67 zaliczono budowle przeciwpowodziowe, w rozumieniu art. 16 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, z wyłączeniem przebudowy wałów przeciwpowodziowych polegającej na doszczelnieniu korpusu wałów i ich podłoża w celu ograniczenia możliwości ich rozmycia i przerwania w czasie przechodzenia wód powodziowych, a także regulacje wód.

W Programie ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów wskazano z kolei zadania polegające na budowie zbiorników retencyjnych, które mają przyczynić się do poprawy ochrony przeciwpowodziowej. Dla części z przedmiotowych inwestycji ustalono już lokalizację oraz podstawowe parametry celem uzyskania stosownych pozwoleń oraz decyzji (w tym środowiskowych). Wybrane zadania bardziej szczegółowo zostały omówione w rozdziale 8. Na obecnym etapie nie ma danych na temat pozostałych planowanych inwestycjach mogących znacząco oddziaływać na środowisko – przede wszystkim nie można określić ich lokalizacji oraz skali. Dlatego też dokładniejsza analiza oddziaływań wynikających z realizacji tego typu przedsięwzięć będzie możliwa dopiero na etapie uzyskiwania decyzji środowiskowych.

4. Metodyka zastosowana przy sporządzaniu opracowania

Prognozę sporządzono na podstawie rozpoznania terenowych uwarunkowań środowiskowych i walorów krajobrazowych, identyfikacji potencjalnych zagrożeń i uciążliwości, analizy dostępnych opracowań planistycznych oraz dokumentów na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju, a także informacji udostępnionych przez instytucje naukowe i państwowe. Uwzględniono zapisy oraz wytyczne zawarte w opracowaniu ekofizjograficznym dla przedmiotowego terenu, a także cele najważniejszych dokumentów o znaczeniu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Informacje zawarte w prognozie zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny, dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości Programu oraz etapu przyjęcia dokumentu.

W prognozie przeanalizowano wpływ ustaleń projektowanego dokumentu na środowisko przyrodnicze, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Wyniki analiz i ocen przedstawiono opisowo oraz w formie matrycy. Część kartograficzna została ujęta w tekście w formie schematów i zestawień.

Opracowanie zostało podzielone na trzy główne części. Pierwsza zawiera opis podstawy formalno-prawnej, zestawienie materiałów źródłowych oraz metod pracy i analiz skutków ustaleń projektowanego dokumentu, przedstawienie celów, a także omówienie oddziaływania transgranicznego. Ponadto w części tej oceniono czy projekt dokumentu uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym oraz jego powiązania z najważniejszymi dokumentami na różnych szczeblach. Przedstawiono także metody analizy skutków realizacji postanowień Programu oraz częstość ich przeprowadzania.

W części drugiej scharakteryzowano środowisko przyrodnicze analizowanego obszaru, przedstawiono wyniki monitoringu środowiska oraz zidentyfikowano główne zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów.

Część trzecia objęła analizę i ocenę oddziaływania ustaleń projektowanego dokumentu na poszczególne komponenty środowiska, mając na uwadze konieczność utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska.

Przeanalizowano wpływ wprowadzonych zapisów na przyrodniczy system gminy. Omówiono skutki środowiskowe ustaleń na wody powierzchniowe i podziemne oraz klimat. Przeanalizowano oddziaływanie na walory krajobrazowe. Ponadto określono rodzaje oddziaływań na zdrowie i warunki życia ludzi, zwierzęta, rośliny, bioróżnorodność, powierzchnię ziemi (rzeźbę terenu i glebę), powietrze, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne. Oceniono przewidywane oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, skumulowane, lokalne, ponadlokalne na wszystkie komponenty środowiska oraz określono ich czas trwania. Przedstawiono rozwiązania, mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji dokumentu. Omówiono rozwiązania alternatywne i trudności wynikające z braku dostatecznej wiedzy na tym etapie procedury.

W prognozie oceniono czy realizacja zapisów dokumentu może oddziaływać na Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnej Tanwi (PLH060097) oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnego Sanu (PLH180020).

5. Propozycje, dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Analiza skutków realizacji projektu Programu będzie podlegać monitoringowi prowadzonemu przez Radę Gminy i Miasta Ulanów. Stopień realizacji założeń Programu może być mierzony przy użyciu zaproponowanych wskaźników:

- wskaźniki presji na środowisko, wskazujące główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych (np. liczba źródeł niskiej emisji),
- wskaźniki stanu środowiska, odnoszące się do jakości środowiska i jakości jego zasobów (np. stan wód powierzchniowych i podziemnych) – na podstawie wyników badań i pomiarów uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS),
- wskaźniki reakcji działań zapobiegawczych, pokazujące działania podejmowane w celu utrzymania dobrego stanu środowiska, poprawy jakości poszczególnych komponentów lub złagodzenia presji antropogenicznej na środowisko (np. procent mieszkańców korzystających ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej, udział powierzchni objętych formami ochrony przyrody).

Wskaźniki zostały szczegółowo przedstawione w wykazie zawartym w projektownym dokumencie. Zawiera on także harmonogram monitoringu Programu w formie zbiorczych raportów opracowywanych co 2 lata.

6. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń dokumentu nie będzie skutkowała powstawaniem transgranicznych oddziaływań w rozumieniu art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W projekcie Programu nie zakłada się realizacji przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko sąsiadujących państw. Odległość od granicy z Ukrainą wynosi ok. 100 km.

7. Charakterystyka i stan środowiska przyrodniczego obszaru objętego opracowaniem

7.1. Geologia i geomorfologia

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski (Kondracki 2009) obszar opracowania położony jest w granicach podprowincji Podkarpacie Północne, w mezoregionach: Równina Biłgorajska, Dolina Dolnego Sanu oraz Płaskowyż Tarnogrodzki. Gmina Ulanów znajduje się w obrębie zapadliska przedkarpackiego. Zapadlisko rozciąga się na północ od nasunięcia Karpat i na południe od wyżyn środkowej Polski. Od strony zachodniej połączone jest z alpejskim basenem molasowym, a od wschodniej z basenem przedgórskim Bałkanidów. Obszar zapadliska pokrywa się w znacznym stopniu z Kotliną Sandomierską. Wypełnione jest głównie okruchowymi, molasowymi osadami mioceńskimi o miąższości do 3000 m. W budowie geologicznej zapadliska przedkarpackiego biorą udział utwory, które powstały w:

- trzeciorzędzie – utwory tego wieku znajdują się bezpośrednio na starszym, zerodowanym prekambryjskim podłożu. Utwory trzeciorzędowe wykształciły się jako iły krakowieckie, które to zalegają na różnych głębokościach od 3 m p.p.t. w obrębie Równiny Biłgorajskiej do 14-19 m p.p.t. w dolinie Sanu;
- czwartorzędzie – osady plejstocenu tworzą kompleks osadów, są to osady akumulacji rzecznej i pokłady lessowe.

W północnej części gminy (szczególnie rejon Huty Deręgowskiej oraz Wólki Tanewskiej) dominują osady lodowcowe pochodzące ze zlodowacenia Sanu 1 w postaci piasków, piasków ze żwirami i głazami żwiry lodowcowe oraz glin zwałowych. W kierunku północno-wschodnim (miejscowość Borki, Kurzyna Mała) znaczny udział posiadają również iły, łupki ilaste, mułowce z wkładkami piaskowców, piasków i mułowców-iły (warstwy) krakowieckie – warstwy przeworskie pochodzące z mioceńskiego serrewalu i tortonu. Powyższe utwory geologiczne stosunkowo duże znaczenie mają także dla terenów położonych wzdłuż południowo-wschodniej granicy gminy (Bukowina, Dąbrowica). W budowie środkowej części obszaru opracowania przeważają osady rzeczne, takie jak: mułki, mułki piaszczyste, piaski i żwiry rzeczne tarasów zalewowych 4-8 m n.p. rzeki; mułki, mułki piaszczyste, piaski i żwiry rzeczne tarasów zalewowych 1-4 m n.p. rzeki oraz den dolinnych (holocen); piaski rzeczne tarasów nadzalewowych 5-9 m n. p. rzeki, piaski rzeczne tarasów nadzalewowych 7-12 m n. p. rzeki (zlodowacenie Wisły); piaski, mułki i żwiry rzeczne tarasów nadzalewowych 12-17 m n. p. rzeki (kompleks środkowopolski). Sporadycznie na obszarze gminy występują także: czwartorzędowe piaski eoliczne oraz osady deluwialne, czyli mułki, mułki z przewarstwieniami piasków, gliny i piaski deluwialne; holoceńskie piaski humusowe i mułki zagłębień bezodpływowych; osady zastoiskowe i wytopiskowe – iły, mułki, mułki piaszczyste

jeziorno-lodowcowe; holoceńskie torfy i namuły torfiaste (wydzielenie na granicy Ulanowa, Bielińca oraz Glinianki), a także piaski i żwiry akumulacji szczelinowej ze zlodowacenia Sanu 1.

Rzeźba terenu obszaru opracowania jest urozmaicona. Równiny denudacyjne, które zajmują znaczne powierzchnie na północ od rzeki Tanew, przecinane są przez długie stoki, suche dolinki oraz dolinki denudacyjne. Miejscami występują tutaj również równiny torfowe i piasków humusowych, równiny piasków przewianych oraz terasy akumulacyjne nadzalewowe. Wzdłuż rzeki Tanew oraz Sanu mieszczą się rozległe dna dolin rzecznych wraz ze starorzeczami świeżymi i suchymi. Na obrzeżach den dolinnych wytworzyły się stożki napływowe. Na południe od rzeki Tanew dominują formy pochodzenia rzecznego, tj.: tarasy akumulacyjne holoceńskie starsze i młodsze oraz tarasy akumulacyjne plejstoceńskie starsze i młodsze. Są one przecinane przez dna dolin mniejszych cieków wodnych, wydmy oraz równiny piasków przewianych. Południowo-wschodnią granicę gminy wyznaczają stoki denudacyjne wysoczyzn. Wzdłuż stoków występują równiny denudacyjne, równiny torfowe i akumulacji humusowej oraz tarasy erozyjno-akumulacyjne (głównie na południu). Powierzchnię gminy przecinają młode rozcięcia erozyjne, drobne dolinki w ogólności. Wysokość bezwzględna w rejonie opracowania waha się od ok. 150 m n.p.m. w dolinie Sanu do ponad 200 m n.p.m. na stokach wzdłuż południowo-wschodniej granicy gminy.

Warunki budowlane

O warunkach geologiczno-inżynierskich decyduje kilka czynników – rodzaj i stan gruntów, morfologia terenu, głębokość usytuowania zwierciadła wód podziemnych, występowanie procesów geodynamicznych i inne. W gminie Ulanów warunki budowlane są zróżnicowane. Korzystne występują w rejonie gruntów spoistych w stanie półzwartym (iły) lub twardoplastycznym (gliny, mułki, mady), a także gruntów sypkich średniozagęszczonych i zagęszczonych (piaski i żwiry wodnolodowcowe, lodowcowe, rzeczno-peryglacjalne oraz piaski tarasów rzecznych). Większość z nich mieści się na północ od rzeki Tanew. Duże powierzchnie leśne zlokalizowane na południu oraz w skrajnie północnych fragmentach gminy nie zostały zwaloryzowane pod kątem przydatności na cele budowlane.

Niekorzystne, utrudniające budownictwo warunki geologiczno-inżynierskie są związane głównie z wodami gruntowymi oraz zjawiskami eolicznymi. Występują one na piaskach eolicznych (grunty sypkie – wydmy), torfach i namułach organicznych (głównie w dolinie meandrującego Sanu i Tanwi). Największy wpływ na utrudnione budownictwo w rejonach dolin i ich sąsiedztwie ma płytkie zaleganie wód gruntowych (w przypadku torfowisk i bagien – wód agresywnych). Dodatkowo niekorzystne warunki występują w strefie krawędziowej między wysoczyzną a doliną Sanu, w zasięgu suchych dolinek (o charakterze wąwozów) oraz skarp erozyjnych tarasów rzecznych.

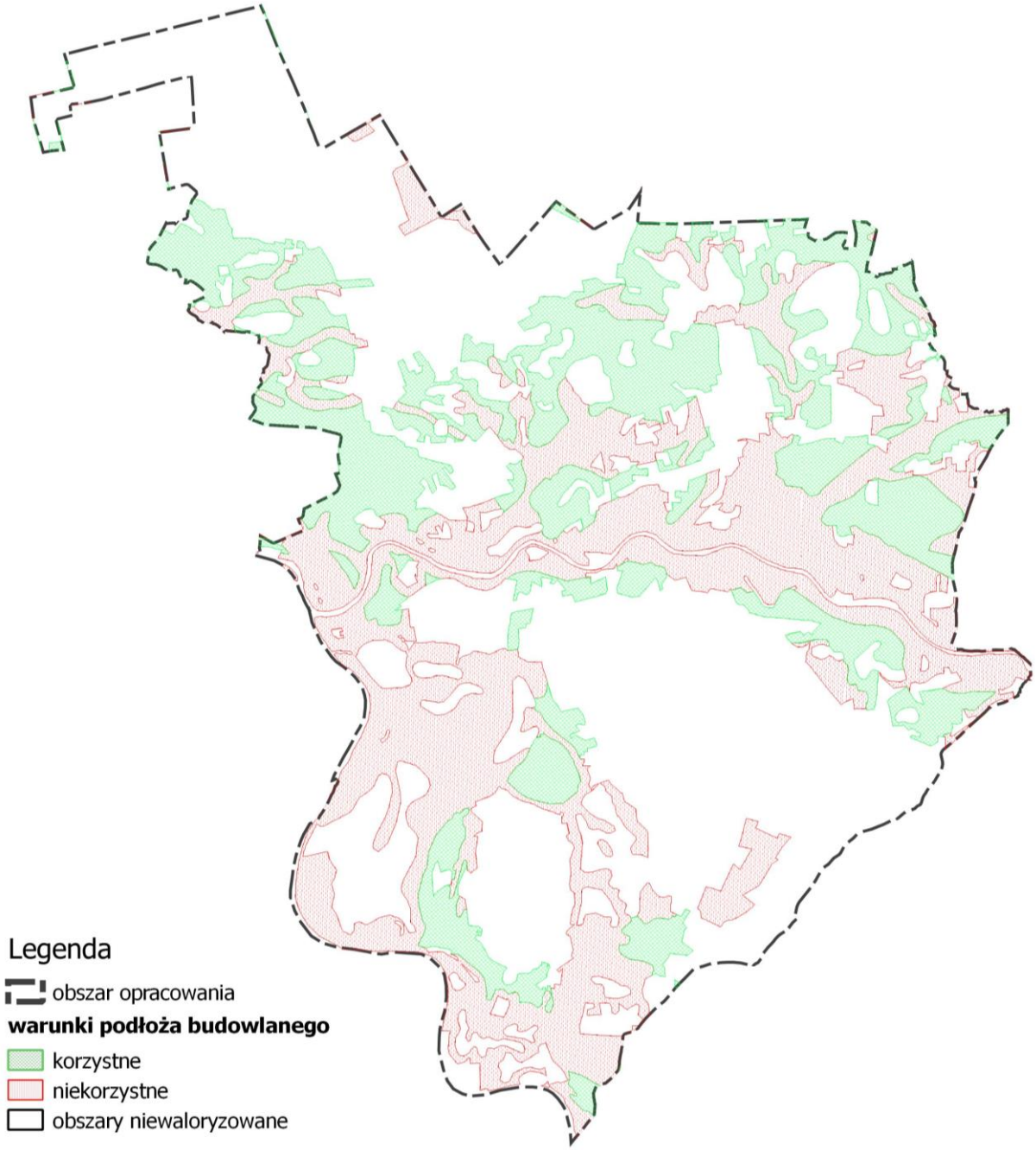

Ryc. 3 Warunki budowlane w granicach gminy Ulanów (na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego)

7.2. Surowce mineralne

W gminie (w południowej części miejscowości Bieliny) zlokalizowane jest jedno udokumentowane złoże surowców mineralnych w formie pokładowej pn. Bieliny-Mokradło, o powierzchni 1,86 ha. Występują w nim czwartorzędowe (neogen-miocen) złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych. Surowce eksploatowane były w sposób odkrywkowy systemem wgłębnym, do końca 1996 roku, obecnie ich wydobycie zostało zaniechane (koncesja wygasła 30 sierpnia 2004 r.). Dawnym użytkownikiem złoża była nieistniejąca już firma PPHU „CERAMET". Kopalina wykorzystywana była do produkcji elementów drążonych, wyrobów cienkościennych, grubościennych

oraz ceramiki czerwonej. Przewidywanym sposobem zagospodarowania złoża po jego rekultywacji jest kierunek rolniczy.

Tab. 2 Złoża surowców naturalnych na terenie Gminy Ulanów (źródło: http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web)

Nazwa złoża	Kopalina	Powierzchnia udokumento-wanego złoża	Stan zagospodarowania	Obszar górniczy	Ważność koncesji
Bieliny-Mokradło	złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych (podtyp: glina i ił)	1,86 ha	eksploatacja zaniechana	nie	30.08.2004

Zgodnie z mapą geośrodowiskową, na terenie gminy występują obszary perspektywiczne (Huta Deręgowska, Ulanów, Kurzyna Średnia, Wielka i Mała, Bieliny) oraz prognostyczne (Ulanów) występowania kopalin w postaci piasku.

7.3. Użytkowanie gruntów

W obszarze opracowania dominują użytki rolne (ok. 52%) oraz lasy (ok. 41%). Północno-zachodnie oraz środkowo-wschodnie tereny gminy Ulanów stanowią zwarte kompleksy leśne, w większości należące do Skarbu Państwa. Przez północny fragment obszaru analizy przebiega droga krajowa nr 19 (ok. 3,3 km). W strefie przyległej do drogi występują rozległe lasy oraz fragment otwartych terenów rolnych. W gminie zlokalizowana jest również droga wojewódzka nr 858 relacji Zarzecze – Biłgoraj – Zwierzyniec – Szczebrzeszyn począwszy od drogi krajowej 19 biegnie w kierunku południowo-wschodnim przez Wólkę Tanewską do centrum miasta Ulanów, a następnie równoleżnikowo przecina obszar gminy w kierunku wschodnim przez Ulanów oraz Dąbrowicę. Przez gminę przebiega także linia kolejowa.

Lokalny układ sieci osadniczej koncentruje się wzdłuż istniejących dróg publicznych, w poszczególnych miejscowościach. Największy obszar zwartej zabudowy mieści się w mieście Ulanów przy zachodniej granicy gminy, nad rzeką San. Są to tereny przede wszystkim zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy usługowej, a także sporadycznie przemysłowej związanej głównie z przetwórstwem drewna. Ze względu na urodzajne gleby, pola uprawne koncentrują się głównie w dolinach rzek San oraz Tanew (szczególnie wzdłuż zachodniej oraz środkowo-wschodniej granicy gminy). Duży fragment obszaru opracowania stanowią otwarte tereny łąk, pastwisk i nieużytów należących do Obszarów Natura 2000 – Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnej Tanwi (PLH060097) oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnego Sanu (PLH180020). Na południu, w miejscowości Bieliny występuje nieeksploatowane już złoże kopalin (glin ceramiki budowlanej i pokrewnych). W sąsiedztwie zwartych kompleksów leśnych w środkowej części gminy znajduje się zbiornik retencyjny.

7.4. Gleby

W obrębie Równiny Biłgorajskiej (północna część gminy) oraz Płaskowyżu Tarnogrodzkiego (południowo-wschodni fragment gminy), z utworów wodnolodowcowych oraz lodowcowych, wykształciły się gleby brunatne i bielicowe. Przeważnie są to utwory słabszych (V, VI) oraz średnich (IV) klas bonitacyjnych. Pierwsze z wymienionych zajmują ok. 50%, a drugie – 36% powierzchni użytków rolnych całej gminy. W jej środkowej części, w rejonie Doliny Sanu, występują gleby lepszej

jakości (mady) II i III klasy bonitacyjnej. Na całym obszarze opracowania wyróżniają się także płaty gleb organicznych (glejowych, murszowych i torfowych).

7.5. Warunki hydrologiczne

7.5.1. Wody powierzchniowe

Obszar gminy położony jest w dorzeczu górnej Wisły, w obrębie zlewni Sanu. Wzdłuż południowo-zachodniej granicy gminy (przez miejscowość Wólka Tanewska, Bieliniec oraz Bieliny) przepływa San. Przez środkową część obszaru opracowania, równoleżnikowo ze wschodu na zachód biegnie dolina jednego z większych dopływów Sanu – Tanwi. Na południu zlokalizowane są również jego mniejsze dopływy – potok Struga, Dopływ spod Bielin (Jaruga), a na północy – Pyszenka oraz Chodcza. Rzekami niższych kategorii na terenie obszaru opracowania są dopływy Tanwi: Kurzynka oraz Dopływ spod Dyjaków zlokalizowane w północno-wschodniej części gminy, a także Gilówka stanowiąca dopływ Bukowej (północny fragment Huty Deręgowskiej). Ponadto na obszarze gminy występują liczne, bezimienne cieki, które okresowo wysychają. System rzeczny zasilany jest głównie przez opady i wody roztopowe, a w mniejszym stopniu przez wody podziemne. Mimo występującego zagrożenia powodziowego, w gminie nie wybudowano wałów przeciwpowodziowych.

Podstawowym elementem regulującym stosunki wodne w obrębie gminy i na terenach przyległych jest zbiornik retencyjny w Ulanowie wybudowany w 2013 roku. Jego zadaniem jest również zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów zagrożonych przez wzbierającą rzekę Strugę. Jego powierzchnia wynosi 6,1 ha, a średnia głębokość 1,3 m. W gminie mieszczą się także okresowo wysychające starorzecza Tanwi (Wólka Tanewska, Dąbrowica, Kurzyna Wielka). W mieście Ulanów przy ul. Podwale znajduje się również niewielki, sztuczny zbiornik wodny.

Stan wód powierzchniowych

Zgodnie z Planem gospodarki wodami dorzecza Wisły gmina Ulanów zlokalizowana jest również w zasięgu 11 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Dopływ spod Bielin (RW20001722792) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny (odstępstwo 2021);
- San od Rudni do ujścia (RW20002122999) – część naturalna monitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych: dobry stan ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego - San od ujścia do Rudni, dobry stan chemiczny (odstępstwo 2021);
- Gilówka (RW200017229489) – część naturalna niemonitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny;
- San od Złotej do Rudni (RW20002122779) – część naturalna monitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych: dobry stan ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego - San od Rudni do Złotej, dobry stan chemiczny;
- Potok Strug (RW20001722794) – część naturalna niemonitorowana o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny;

- Tanew od Łady do ujścia (RW20001922899) – część naturalna monitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych: dobry stan ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego - Tanew od ujścia do Łady, dobry stan chemiczny (odstępstwo 2027);
- Kurzynka (RW20001722889) – część sztuczna, niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny;
- Dopł. spod Dyjaków (RW20001722892) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny (odstępstwo 2021);
- Borowina (RW200017228769) – część naturalna niemonitorowana o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny (odstępstwo 2021);
- Chodcza (RW200017229169) – część sztuczna niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny;
- Pyszenka (RW200017229329) – część sztuczna niemonitorowana, o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny.

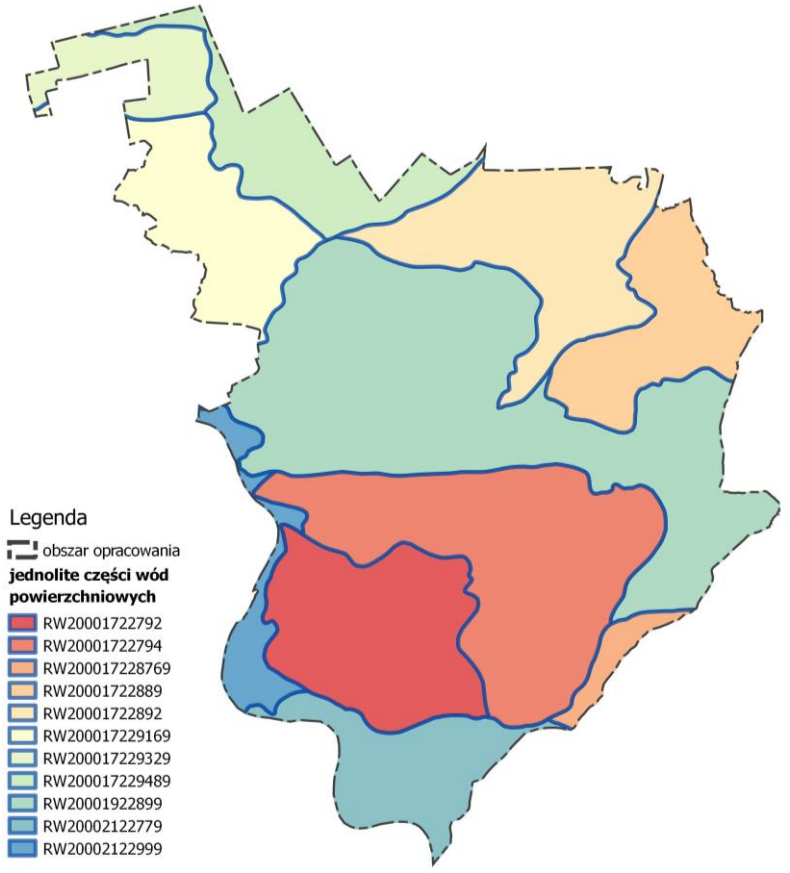

Ryc. 4 Granice jednolitych części wód powierzchniowych

7.5.2. Wody podziemne

W podziale hydrogeologicznym Polski (B. Paczyński) obszar gminy należy do regionu przedkarpackiego. Zgodnie z Mapą Hydrogeologiczną Polski na obszarze analizy główny użytkowy poziom wodonośny znajduje się w utworach czwartorzędowych. Należą do nich utwory piaszczyste oraz piaszczysto-żwirowe bezpośrednio zalegające na ilastym podłożu mioceńskim w rejonie dolin rzecznych: Sanu i Tanwi oraz kopalnej doliny erozyjnej w okolicach miejscowości Dąbrowica. Miąższość warstwy wodonośnej waha się w przedziale od kilku do 25 m, przy czym najmniejsze wartości osiąga w okolicy Ulanowa (5-10 m). Zwierciadło wód podziemnych ma charakter swobodny i osiąga od 0,3 do 9,0 m p.p.t. W gminie Ulanów przeważnie występują utwory dobrze przepuszczalne, a zasilanie warstwy wodonośnej odbywa się poprzez bezpośrednią infiltrację wód opadowych.

Ogólnie potencjalna wydajność studni wierconych w dolinie Sanu wynosi od 30 do 90 m^3/h, natomiast w dolinie Tanwi od 2,5 do 30 m^3/h. Ujmowane wody w większości należą do II klasy jakości.

Na obszarze gminy znajduje się część Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów. Swoim zasięgiem obejmuje on południowo-zachodni fragment miejscowości Ulanów, północno-zachodni fragment Glinianki oraz Bielin, a także zachodnią część Wólki Bielińskiej i w całości obręb Bieliniec. Czwartorzędowy zbiornik posiada zasoby dyspozycyjne w ilości 576 tys. m^3/d oraz zajmuje powierzchnię 2 194 km^2.

Stan wód podziemnych

Wody podziemne na terenie Gminy Ulanów są zaklasyfikowane do jednolitych części wód podziemnych nr 119 (północna oraz środkowo-wschodnia część gminy), nr 120 (środkowa oraz wschodnia część gminy) oraz nr 136 (południowa część gminy), dla których stwierdzono dobry stan chemiczny i ilościowy oraz brak ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych w *Planie gospodarki wodami dorzecza Wisły, 2016.*

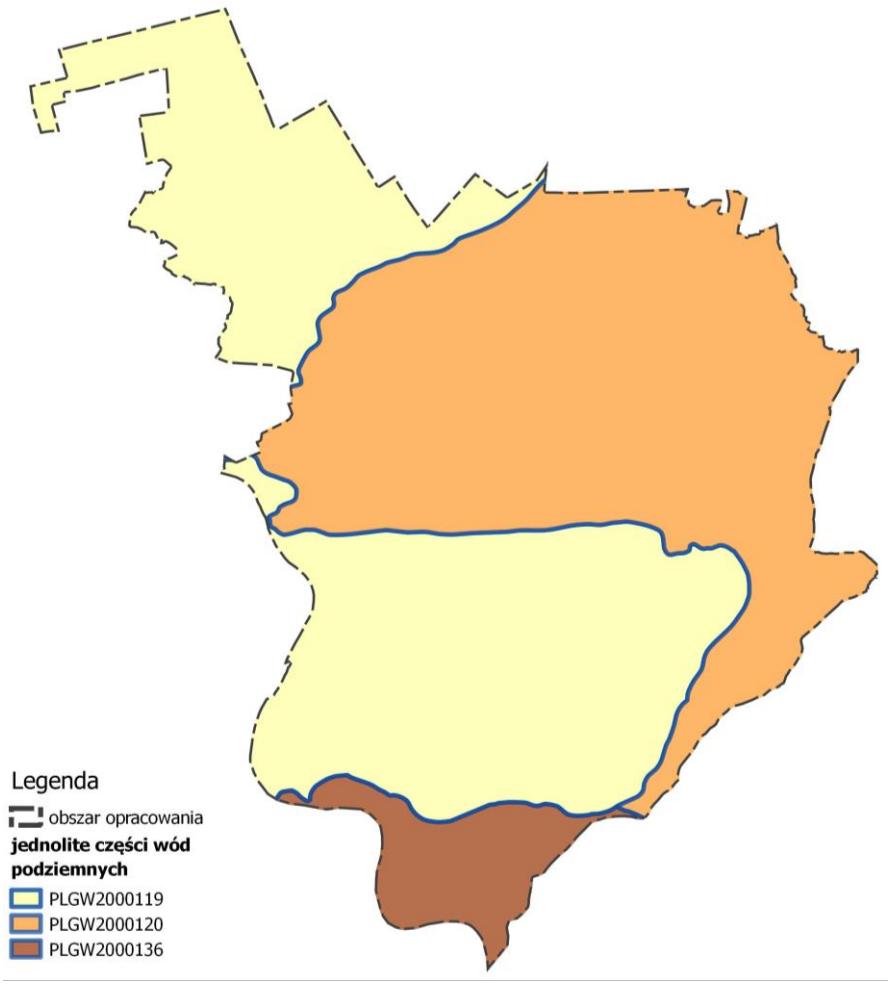

Ryc. 5 Granice jednolitych części wód podziemnych

7.6. Klimat i powietrze

Gmina Ulanów położona jest pomiędzy rzędnymi terenu ok. 150–200 m n.p.m. Pod względem klimatycznym znajduje się w zasięgu sandomierskiego regionu klimatycznego. Odznacza się w nim duży wpływ klimatu kontynentalnego, dla którego cechami charakterystycznymi są większe roczne amplitudy temperatury powietrza oraz wydłużone okresy gorącego lata czy długie zimy. Średnia roczna temperatura wynosi 7,6 °C, najcieplejszym miesiącem jest lipiec (18,2 °C), a najzimniejszym styczeń (-3,5 °C). Liczba dni z przymrozkami w ciągu roku waha się między 120 a 135, natomiast liczba dni mroźnych wynosi ok. 45-55 dni. Długość okresu wegetacyjnego mieści się w przedziale 210-220 dni. Opady średnio osiągają 450-500 mm w ciągu całego roku, przy czym największe występują w lipcu, najmniejsze w lutym.

Ze względu na położenie w rejonie dolin rzecznych, dużą powierzchnię lasów, rzeźbę terenu oraz głębokość wód gruntowych obszar gminy odznacza się zróżnicowanymi warunkami klimatu lokalnego. W obrębie dolin rzek oraz na terenach obniżonych o płytkim zaleganiu wód gruntowych występuje słabe nasłonecznienie oraz duża wilgotność. Z kolei dobrze przewietrzone tereny wysoczyzn charakteryzują się korzystnymi warunkami solarnymi. W rejonie kompleksów leśnych wyróżnia się specyficzny mikroklimat o osłabionym promieniowaniu słonecznym, wyrównanej termice, podwyższonej wilgotności względnej oraz bakteriologicznym oddziaływaniu olejków eterycznych.

Tab. 3 Wskaźniki klimatyczne w Gminie Ulanów na podstawie danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski – rok 2010 oraz 2019, https://klimat.imgw.pl/pl/biuletyn-monitoring)

Wskaźnik	2010	2019
Usłonecznienie	1700 do 1750 h	2000 do 2100 h
Średnia roczna temperatura	8,0 °C	10, 6 °C
Maksymalna dobowa temperatura powietrza o prawdopodobieństwie wystąpienia 5%	28 do 29 °C	29 do 30 °C
Minimalna dobowa temperatura powietrza o prawdopodobieństwie wystąpienia 5%	- 11 do -12 °C	-5 do -6 °C
Roczne sumy opadów atmosferycznych	750 do 800 mm	450 do 500 mm

Jakość powietrza atmosferycznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska oceny stanu powietrza dokonywane są w ramach państwowego monitoringu środowiska. Na podstawie art. 89 ust. 1 oraz art. 90 ust. 1 cytowanej ustawy, do prowadzenia badań jakości powietrza atmosferycznego i wykonywania rocznych ocen zobowiązany jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

Stan powietrza w województwie podkarpackim w 2019 roku był oceniany dla dwóch stref: miasta Rzeszów oraz strefy podkarpackiej, do której zaliczał się teren objęty opracowaniem. W 2019 roku najbliżej zlokalizowaną stacją pomiarową, której wyniki uwzględniono w rocznej ocenie jakości powietrza w województwie podkarpackim była Nisko-Szklarniowa-WIOS w Nisku.

Tab. 4 Wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia ludzi i roślin (źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim, raport wojewódzki za rok 2019, Rzeszów GIOŚ, 2020)

	symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń											
	NO_2	SO_2	CO	C_6H_6	PM10	PM2,5	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O_3
ze względu na ochronę zdrowia ludzi	A	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	D2
ze względu na ochronę roślin	A	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	D2

Gdzie:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;

- klasa C – jeżeli stężenie zanieczyszczeń przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku, gdy ten margines jest określony;
- klasa D2 – jeżeli stężenia ozonu przekraczały poziom celu długoterminowego.

Największym problemem dla strefy, do której zalicza się gmina Ulanów jest zanieczyszczenie powietrza benzo(a)pirenem. Wysokie wartości jego stężenia są notowane szczególnie w sezonie grzewczym. Źródłem zanieczyszczenia powietrza powyższą substancją na terenie gminy jest tzw. emisja powierzchniowa pochodząca z niskich emitorów odprowadzających do atmosfery produkty spalania z palenisk domowych. Dodatkowo parametry emisji pogarsza stosowanie niskosprawnych i przestarzałych urządzeń oraz instalacji grzewczych, ich zły stan techniczny, nieprawidłowa eksploatacja, zły stan techniczny przewodów kominowych, a także spalanie paliw złej jakości.

7.7. Walory krajobrazowe

Obszar opracowania można podzielić na 2 typy krajobrazu: pierwszy związany z dolinami rzek i otwartymi terenami zielonymi oraz leśny, a także drugi zajęty przez zabudowę i uprawy rolnicze. Najsilniej przekształcony przez człowieka krajobraz antropogeniczny występuje w mieście Ulanów oraz w centrach mniejszych miejscowości. Dominantę stanowi tu zabytkowy kościół parafialny pw. Św Jana Chrzciciela i św. Barbary. Innymi obiektami stanowiącymi dziedzictwo kulturowe obszaru są: kościół flisacki św. Trójcy, cmentarz żydowski oraz drewniane domy z XIX w. Elementami silnie wpływającymi na krajobraz północno-zachodniej oraz środkowej części opracowania są przecinające gminę drogi wyższych kategorii.

Największymi walorami krajobrazowymi w gminie odznaczają się doliny rzeczne Sanu oraz Tanwi. Wzdłuż Sanu występują atrakcyjne piaszczyste łachy, zarośla i zadrzewienia o charakterze łęgowym, łąki oraz szachownice pól. W dolinie Tanwi ciekawym wyróżnikiem pod względem widokowym są starorzecza z roślinnością wodną i bagienną. Ważnym elementem krajobrazu naturalnego są również bogate florystycznie lasy, szczególnie te najrozleglejsze, w środkowej i północnej części gminy. Dużymi walorami charakteryzują się także grunty rolnicze, które wiosą i latem tworzą barwną szachownicę pól, przeplataną łąkami, pastwiskami, kępami drzew i krzewów oraz mniejszymi ciekami wodnymi. Ciągi widokowe zlokalizowane są wzdłuż stoków wysoczyzn oraz na skarpach nadrzecznych. W gminie mieszczą się również punkty widokowe: przy drodze Wólka Tanewska – Hawryły (na panoramę Sanu), oraz w południowo-zachodniej części gminy (na panoramę Sanu, wieś Bieliny wraz z kościołem pw. Św. Wojciecha).

Znajdują się tu również formy o niskiej wartości estetycznej – są to przede wszystkim obniżające wartość krajobrazu tereny przemysłowe, chaotycznie zabudowane, związne z byłą eksploatacją kruszyw, a także napowietrznymi sieciami infrastruktury technicznej.

7.8. Różnorodność biologiczna

7.8.1. Szata roślinna

W gminie Ulanów mieszczą się różnorodne zbiorowiska roślinne, tj.: lasy i zbiorowiska zaroślowe, zbirowiska łąkowe, pastwiskowe i muraw piaszczystych, zbiorowiska wodne, szuwarowe, bagienne i torfowiskowe oraz zbiorowiska synantropijne. Znaczną część gminy Ulanów pokrywają zwarte, rozległe kompleksy leśne. Według przyrodniczo-leśnej regionalizacji Polski położone są one w obrębie VI Krainy Małopolskiej, na styku 3 dzielnic: 13 Puszczy Solskiej, 14 Płaskowyżu Tarnogrodzkiego oraz 30 Doliny Dolnego Sanu. Przeważająca część gminy mieści się w dzielnicy 13.

Według dokumentacji siedliskowo-glebowej na terenie gminy występują siedliska boru bagiennego, boru wilgotnego, boru mieszanego, boru świeżego, lasów mieszanych, lasów wilgotnych

oraz świeżych. Największe znaczenie w zbiorowiskach roślinnych mają kontynentalny bór mieszany oraz bór świeży, jednak spotykane są także płaty boru suchego, wyżynnego, jodłowego boru mieszanego, grądu, żyznej buczyny karpackiej w formie podgórskiej, łęgu jesionowo-olszowego, łęgu topolowo-wierzbowego, a także olsu porzeczkowego. W składzie gatunkowym lasów przeważa sosna oraz dąb z domieszką brzozy i dębu czerwonego. Szczególne znaczenie dla obszaru opracowania mają zbiorowiska związane z dolinami cieków wodnych. Nad Sanem występują łęgi topolowo-wierzbowe, a nad Tanwią łęg jesionowo-olszowy z olszą czarną oraz domieszką świerka. W rejonie Bielin, Glinianki i Huty Deręgowskiej, w bezodpływowych zagłębieniach terenu, występują zbiorowiska olsu porzeczkowego. W granicach Huty Deręgowskiej zachowały się również płaty wyżynnego boru jodłowego, w którego skład wchodzi jodła z domieszką sosny; płaty grądu zbudowane z dębu szypułkowego, lipy drobnolistnej, brzozy, grabu, jodły, a także płaty buczyny karpackiej (buk zwyczajny z domieszką jodły, grabu dębu i sosny). Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, będące w zarządzie P.G.L. LP Nadleśnictwa Rudnik w granicach gminy Ulanów zajmują powierzchnię 1815,44 ha (głównie na terenie Dąbrowicy, Glinianki, Bukowiny oraz Bielin), natomiast Nadleśnictwa Rozwadów – 1270,60 ha (w obrębach: Huta Deręgowska oraz Borki). Pełnią one funkcję gospodarczą, ale również ochronną dla wód.

Pozostała część obszaru opracowania została przekształcona przez człowieka. Występuje tam roślinność związana z łąkami, pastwiskami, środowiskiem wodnym oraz ruderalna towarzysząca obszarom powierzchniowej eksploatacji złoża, czy zabudowie zlokalizowanej wzdłuż dróg publicznych. Występują tu również zarastające nieużytki, zakrzewienia i zadrzewienia śródpolne. Szczególnie cennymi pod względem florystycznym są tereny należące do obszarów Natura 2000, które szczegółowo (również pod względem siedlisk i gatunków roślinnych) omówione zostały w rozdziale 7.9.1.

7.8.2. Fauna

Świat zwierzęcy na terenie gminy Ulanów związany jest z ekosystemami leśnymi otaczającymi zabudowę, środowiskiem wód płynących i stojących, a także rolniczą działalnością człowieka, zarastającymi nieużytkami oraz zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi. Wśród kręgowców wyróżnić można takie gatunki, jak: jeleń europejski, zając szarak, ryjówka, kret, piżmak, wydra, popielica, nietoperz, łaska, tchórz, kuna leśna, borsuk, bocian biały, puszczyk, czajka, dzięcioł, skowronek polny, jastrząb, zięba, rudzik, kuropatwa, pustułka, zimorodek, bażant, bocian czarny, cietrzew. W gminie występują także przedstawiciele gadów i płazów. Ochroną gatunkową objęte są zasiedlający okolice Huty Deręgowskiej i Glinianki bocian czarny oraz występująca w północnej i środkowej części gminy cietrzew. Ponad to w rejonie opracowania (dolina rzek Tanew i San) spotkać można gatunki wpisane do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt – wydrę oraz popielicę. W granicach terenów należących do obszarów Natura 2000 zinwentaryzowano wiele cennych gatunków zwierząt, które szczegółowo omówione zostały w rozdziale 7.9.1.

7.9. Powiązania przyrodnicze analizowanego obszaru z otoczeniem

7.9.1. Obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione

Na terenie Gminy Ulanów znajdują się dwa obszary Natura 2000: Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnej Tanwi (PLH060097) oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnego Sanu (PLH180020).

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnej Tanwi (PLH060097) obejmuje obszar o powierzchni 8518,01 ha. Powołany został Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie

przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE). Obszar obejmuje dolinę Tanwi, od miejsca, gdzie wypływa z Puszczy Solskiej, aż do jej ujścia do Sanu. Średni przepływ rzeki na wysokości Ulanowa wynosi 12 m^3/s. Dolina jest szeroka (kilkaset m do 1 km), a płaskie dno jest wyniesione ok. 2 m nad średnim poziomem rzeki. Dolina tylko częściowo jest odwadniana rowami, a rzeka jedynie fragmentarycznie uregulowana. Dno doliny jest porozcinane przez liczne starorzecza, z których najdłuższe ma kilka kilometrów. Równinę zalewową budują utwory holoceńskie, aluwia, gliny i piaski rzeczne, a punktowo mady i torfy. Największy kompleks torfów położony jest w górnej części opisywanego odcinka doliny.

Występuje tu aż 18 cennych siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i 26 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Stwierdzono także występowanie zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej: 4 gatunków ssaków, 3 gatunki płazów i gadów, 3 gatunki ryb i 4 gatunki bezkręgowców oraz 1 gatunek rośliny (starodub łąkowy, blisko południowej granicy swego zasięgu w Polsce). Siedliska przyrodnicze zajmują ok. 45% powierzchni obszaru. Obok typowych dla szerokiej doliny rzecznej siedlisk łąkowych i torfowiskowych oraz starorzeczy i muraw napiaskowych, za znaczące uznano bór wyżynny jodłowy oraz bory chrobotkowe. Gatunek rośliny – starodub łąkowy ma tu stanowisko blisko południowej granicy zasięgu w Polsce, stąd mimo niskiej liczebności, uznano tą populację za wartą ochrony. Obszar ważny jest także dla ochrony przeplatki aurinia, która występuje na terenie opracowania w systemie metapopulacji, a także dla kilku gatunków ryb (kozy, głowacza białopłetwego i minoga strumieniowego).

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnego Sanu (PLH180020) stanowi obszar o powierzchni 10176,64 ha. Powołany został Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE). Obszar obejmuje najciekawsze i najbardziej cenne przyrodniczo fragmenty doliny Dolnego Sanu na odcinku Jarosław – Ujście. Dolina dolnego Sanu to druga obok doliny Wisły centralna dolina Kotliny Sandomierskiej. Na omawianym odcinku rzeka biegnie w kierunku SE-NW, dolina ma szerokość 7-15 km oraz cechuje ją rzeźba typowa dla rzek w stadium dojrzałym. Zasadniczymi elementami jej budowy są: szerokie holoceńskie dno doliny oraz równie obszerna terasa plejstoceńska. W obrębie holoceńskiego dna występują dwa poziomy terasowe. Są nimi niższa terasa zalewowa (łęgowa) i wyższa terasa rędzinna. Współczesny San, pomimo regulacji, cechuje się procesem korytowym właściwym rzekom roztokowym. W okresie niskich stanów wód rzeka tworzy piaszczyste odsypy w postaci plaż i ławic. Do obszaru włączony jest również fragment stromego zbocza doliny w okolicach Zarzecza i Krzeszowa. W dolinie dominuje krajobraz rolniczy.

Celem ochrony w obszarze jest zachowanie mozaiki siedliskowej charakterystycznej dla większych dolin rzecznych. Zidentyfikowano tu łącznie 14 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Największe znaczenie ma kompleks zbiorowisk przykorytowych (łęgi wierzbowe, ziołorośla oraz pionierska roślinność na piaszczystych odsypach i namuliskach). Istotną rolę w dolinie odgrywają także różnego typu ekstensywnie użytkowane łąki (o kodach 6510, 6410, 6440) oraz, szczególnie w północnej części obszaru, liczne starorzecza z bogatą florą wodną. Młode, strome zbocza w okolicach Zarzecza i Krzeszowa, poza roślinnością ciepłolubną, obfitują w wysięki i wypływy wód podziemnych, na których wykształciły się łęgi olszowe z masowym udziałem skrzypu olbrzymiego. Na suchych łąkach i pastwiskach oraz na krawędziach erozyjnych wykształciły się ciekawe zbiorowiska kserotermiczne. Florę i faunę cechuje znaczne bogactwo, wykazano tu 19 gatunków z Załącznika II DS. W obszarze występują istotne na poziomie regionalnym populacje gatunków zwierząt, tj: modraszek telejus *Maculinea teleius*, modraszek

nausithous *M. nausithous*, wydra europejska *Lutra lutra* i boleń pospolity *Aspius aspius*. W dolinie występują również takie gatunki, jak: storczyk cuchnący *Orchis coriophora*, róża francuska *Rosa gallica*, pięciornik skalny *Potentilla rupestris*, powojnik prosty *Clematis recta*, *Trapa natans,* kotewka orzech wodny czy modliszka zwyczajna *Mantis religiosa*. Obszar stanowi także istotny korytarz ekologiczny, również dla ichtiofauny. Wody rzeki San i jej dopływów są siedliskiem cennych gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Dorzecze Sanu objęte zostało krajowym programem restytucji ryb wędrownych (certy, troci wędrownej, łososia i jesiotra ostronosego), zaś jej dopływy na tym odcinku są wymieniane jako jedne z cieków dorzecza o walorach kwalifikujących je jako potencjalne tarliska anadromicznych ryb wędrownych i siedlisko ryb prądolubnych o znaczeniu europejskim.

W granicach gminy Ulanów mieści się także fragment otuliny Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie. Obejmuje on miejscowości zlokalizowane na północy opracowania (Huta Deręgowska, Borki, Wólka Tanewska, Dąbrówka, Kurzyna Mała, Kurzyna Średnia, Kurzyna Wielka). Park Krajobrazowy został ustanowiony Uchwałą Nr II/12/84 WRN w Tarnobrzegu z dnia 3 października 1984 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie (Dz. Urz. Woj. Tarnobrzeskiego Nr 9, poz.73 z 1984 r.), natomiast aktualnie funkcjonuje w oparciu o Uchwałę nr XLVIII/994/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie" (Dz. Urz. z 2014 r. poz. 1948).

Park obejmuje swoim zasięgiem tereny powiatów: janowskiego, niżańskiego, stalowowolskiego i biłgorajskiego, a jego całkowita powierzchnia wynosi 9.437 ha. Najcenniejszym zasobem Parku są Lasy Janowskie, tworzące środkową i centralną część Puszczy Solskiej, która stanowi jeden z największych, zwartych kompleksów leśnych na terenie całego kraju. Lasy przecinane są licznymi dolinami cieków wodnych (rzek i strumieni) wypływających spod krawędzi wyżyn, które stanowią cenny element krajobrazu. Na duże walory widokowe wpływ mają ich silnie meandrujące koryta biegnące przez tereny leśne. Największą rzeką Parku jest Bukowa, stanowiąca jeden z dopływów Sanu. Innym ważnym elementem danego obszaru chronionego są bagna i torfowiska zajmujące zagłębienia terenu oraz stanowiące obszary źródliskowe cieków. Największe z nich – Bagno Rakowskie znajduje się we wschodniej części Parku. W jego granicach występują także kompleksy stawów rybnych, które zajmują obszary podmokłe oraz fragmenty dolin wśród rozległych lasów.

Park Krajobrazowy Lasy Janowskie utworzony został w celu ochrony przyrody nieożywionej, ożywionej, dóbr kultury oraz walorów krajobrazowych. Rolą otuliny o powierzchni 37.312 ha, w granicach której mieści się gmina Ulanów, jest zabezpieczenie jego zasobów przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi w szczególności z działalności człowieka. Zgodnie z planem ochrony przyjętym Rozporządzeniem Nr 13 Wojewody Lubelskiego z dnia 6 maja 2005 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego "Lasy Janowskie", do zagrożeń zewnętrznych zalicza się:

- zanieczyszczenie wód powierzchniowych,
- zanieczyszczenie powietrza pyłami przemysłowymi, jak również pochodzących z lokalnych kotłowni, palenisk domowych, a także pyły i gazy powstające w procesie spalania paliw stałych oraz węglowodory i związki ołowiu powstające ze spalania paliw płynnych w pojazdach mechanicznych,
- okresowe pojawianie się szkodników leśnych i chorób grzybowych,
- szkody wywołane przez wiatr, śnieg, okiść,
- ekspansję gatunków obcego pochodzenia zagrażającą rodzimym gatunkom roślin i zwierząt.

Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 3 Wojewody Tarnobrzeskiego z 04.03.1997 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny na terenie gminy Ulanów znajdują się trzy użytki ekologiczne.

Pierwszy z nich zlokalizowany jest na południu gminy w miejscowości Bieliny i stanowi starorzecze Sanu. Jego powierzchnia wynosi 0,4 ha oraz został objęty ochroną ze względu na wartość przyrodniczą starego koryta Sanu. Dwa pozostałe użytki mieszczą się w południowo-wschodniej części opracowania, w miejscowościach Dąbrowica oraz Bukowina. Użytek w Dąbrowicy obejmuje swoim zasięgiem źródlisko oraz bagno o powierzchni 0,4 ha, z kolei obiekt zlokalizowany w Bukowinie stanowi bagno o powierzchni 0,38 ha. Powyższe użytki znajdują się w granicach nadleśnictwa Rudnik, kolejno w oddz. 296b, 271a, b, d oraz 281b w Leśnictwie Glinianka.

Dodatkowo cennym elementem krajobrazowym na terenie Gminy Ulanów jest 12 pomników przyrody. Ich szczegółową charakterystykę przedstawia poniższa tabela.

Tab. 5. Wykaz istniejących pomników przyrody na terenie Gminy Ulanów (źródło: http://crfop.gdos.gov.pl/; Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Ulanów)

Obiekt	Opis	Miejscowość	Akt prawny
Dąb szypułkowy i olsza czarna	Drzewa rosną na łące na zachód od ośrodka wypoczynkowego nad Tanwią – około 50 m od rzeki (średnica na wys. 1,3 m – 48 cm, wys. 19 m, obwód 151 cm, a olsza czarna 89 cm, wys. 25 m, obwód 280 cm)	Ulanów	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 28.06.1991 roku
Wydmuchrzyca piaskowa	Trawa rośnie w sąsiedztwie osiedla domków jednorodzinnych i Gminnego Centrum Kultury przy drodze prowadzącej do ośrodka wypoczynkowego nad Tanwią. Roślina ta, typowa dla wydm bałtyckich, zawleczona została najprawdopodobniej przez flisaków, spławiających niegdyś drewno do Gdańska.	Ulanów	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 28.06.1991 roku
Lipa drobnolistna	Drzewo rośnie na placu kościelnym. Średnica na wysokości 1,3 m – 125 cm. Obwód 330 cm, wysokość 23 m.	Ulanów	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 28.06.1991 roku
Topola czarna	Drzewo rośnie w sąsiedztwie skrzyżowania dróg z Ulanowa do Bielin i Rudnika, średnica na wysokości 1,3 m – 245 cm, obwód 730 cm, wysokość 30 m.	Ulanów	Zarządzenie Nr 34 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 30.12.1988 roku
Lipa drobnolistna	Drzewo rośnie w parku podworskim w sąsiedztwie dworu, średnica na wys. 1.3 m – 170 cm, obwód 510 cm, wysokość 28 m.	Bieliny	Zarządzenie Nr 34 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 30.12.1988 roku
Klon pospolity	Drzewo rośnie w parku podworskim, w sąsiedztwie zagłębienia z wodą naprzeciwko dworu – średnica na wysokości 1,3 m – 145 cm, obwód 410 cm, wysokość 30 m.	Bieliny	Zarządzenie Nr 34 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 30.12.1988 roku
Lipa drobnolistna	Drzewo rośnie w lesie w odległości około 300 m., na południe od szosy z Czekaja do Kurzyny, średnica na wysokości 1,3 m – 168 cm, obwód 510 cm, wysokość 25 m (własność prywatna).	Wólka Tanewska	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 28.06.1991 roku

Obiekt	Opis	Miejscowość	Akt prawny
Dąb szypułkowy	Drzewo rośnie w lesie w odległości około 300 m. na południe od szosy z Czekaja do Kurzyny, średnica na wysokości 1,3 m – 126 cm, obwód 320 cm, wysokość 27 m. (własność prywatna).	Wólka Tanewska	Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 28.06.1991 roku
Buk zwyczajny	Drzewo o wysokości około 29m, pierśnicy 119 cm, w wieku około 180 lat.	Huta Deręgowska	Uchwała Nr XIII/74/08 Rady Miejskiej w Ulanowie z dnia 31 stycznia 2008 roku
Buk zwyczajny	Drzewo o wysokości około 30m, pierśnicy 96 cm, w wieku około 170 lat.	Huta Deręgowska	Uchwała Nr XIII/74/08 Rady Miejskiej w Ulanowie z dnia 31.11.2008 roku
Lipa drobnolistna „Janina”	Drzewo o wysokości 28 m oraz pierśnicy 182 cm. Zlokalizowane w oddz. 256c, nadleśnictwa Glinianka	Dąbrowica	Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Tarnobrzeskiego z 4.03.1997 roku
Dąb szypułkowy „Józef”	Drzewo o wysokości 25 m oraz pierśnicy 188 cm. Zlokalizowane w oddz. 256c, nadleśnictwa Glinianka	Glinianka	Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Tarnobrzeskiego z 4.03.1997 roku

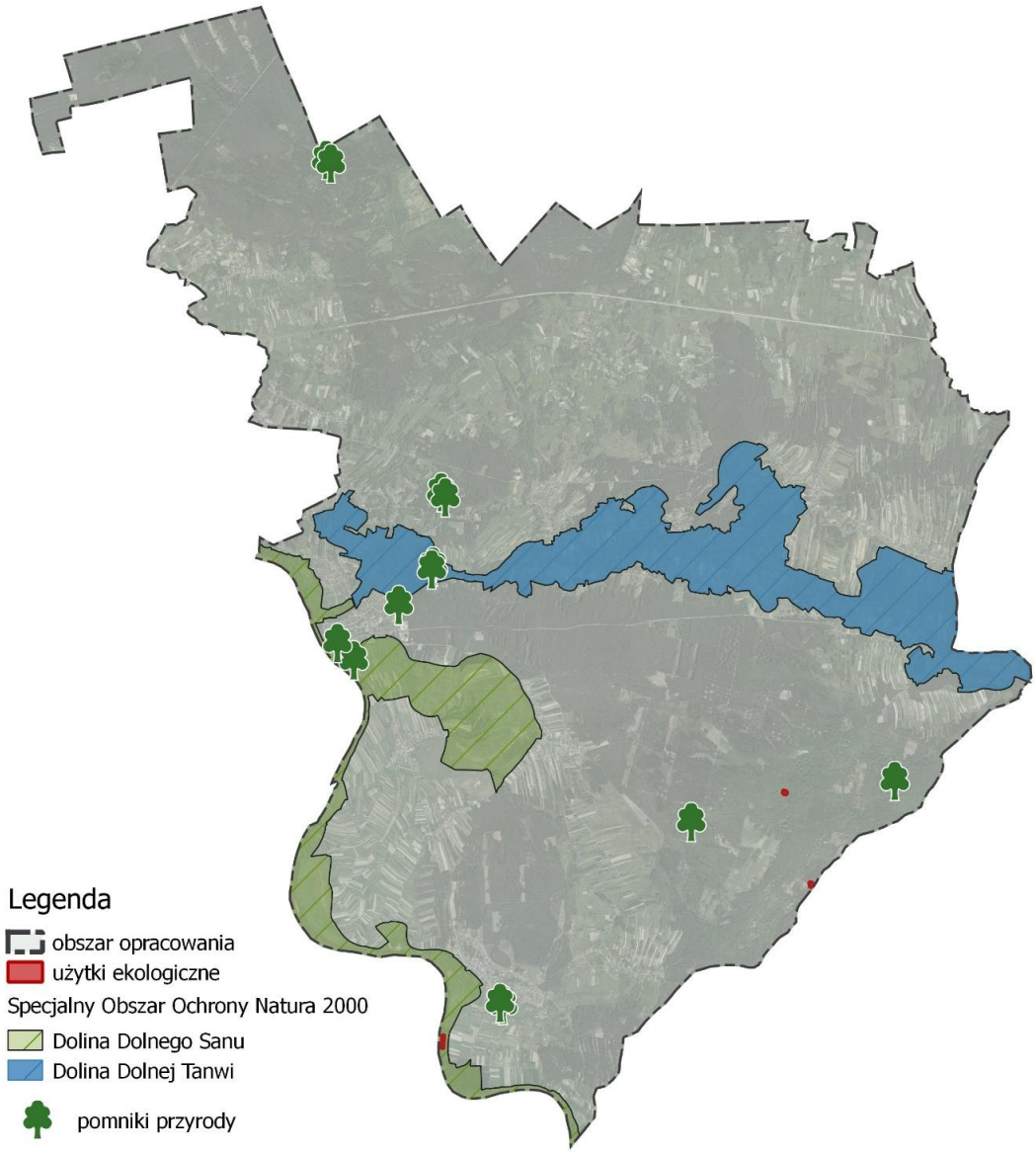

Ryc. 6. Formy ochrony przyrody

7.9.2. Korytarze ekologiczne

Mapa przebiegu korytarzy ekologicznych na obszarze Polski została opracowana w dwóch etapach przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) pod kierownictwem prof. dr hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego:

- etap I (2005 r.) - na zlecenie Ministerstwa Środowiska opracowano mapę sieci korytarzy dla obszarów Natura 2000 z uwzględnieniem potrzeb ochrony kluczowych gatunków dużych ssaków;
- etap II (2011 r.) we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot (w ramach projektu ze środków EEA/EOG) opracowano kompletną mapę korytarzy istotnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej.

Według koncepcji z 2011 roku przez obszar gminy przebiegają:

- krajowy korytarz ekologiczny Dolina Sanu (kod korytarza: KPd-2C) – biegnący wzdłuż południowo-zachodniej granicy gminy;
- krajowy korytarz ekologiczny Lasy Janowskie (kod korytarza: GKPdC-1B) – obejmujący większą część gminy.

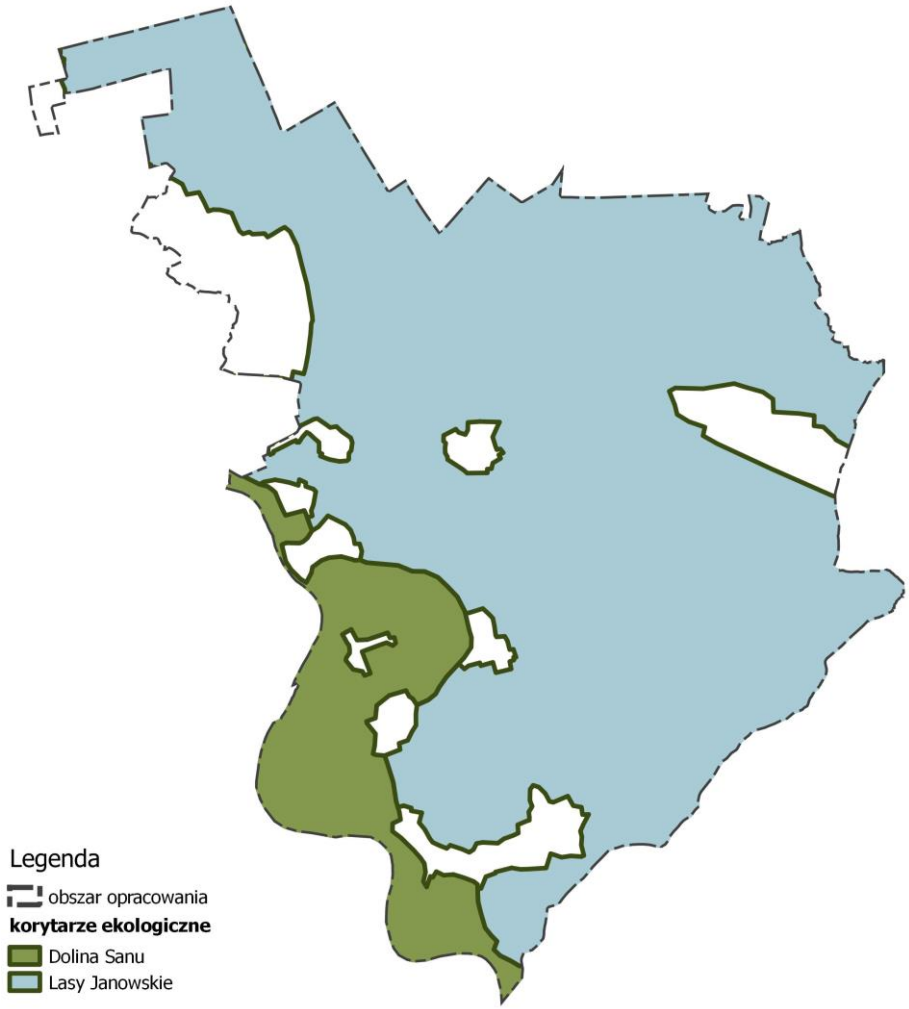

Ryc. 7 Krajowe korytarze ekologiczne w granicach gminy Ulanów

Podstawową funkcją korytarzy migracyjnych jest umożliwienie rozprzestrzeniania się gatunków i ukierunkowania przepływu materii i informacji biologicznej w krajobrazie. Zachowanie drożności korytarzy uznaje się za sprawę priorytetową w ochronie środowiska.

Na terenie Gminy Ulanów wyróżnić można także lokalne korytarze ekologiczne. Są to drogi migracyjne wyodrębnione w bardziej szczegółowej skali. Zajmują one głównie dolinę rzeczną Tanwi, pozostałe cieki wodne, ale także zadrzewienia i zakrzewienia pomiędzy kompleksami leśnymi czy tereny łąk i pastwisk.

8. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Projekt Programu zakłada realizację polityki ochrony środowiska w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju całej gminy. Idea zrównoważonego rozwoju opiera się na założeniu, że rozwój w dziedzinach: ekonomicznej i społecznej powinien uwzględniać potrzeby obecnego pokolenia, bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie. Przedmiotem analizowanego dokumentu jest m.in. wyznaczenie celów, dzięki którym ulegnie poprawie jakość życia mieszkańców oraz funkcjonowanie i zasoby środowiska naturalnego. Wśród zadań realizujących ww. cele znajdują się więc zarówno te związane z ochroną przyrody, jak również ochroną przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska. Złożoność systemów powoduje, że działania realizowane w celu polepszenia stanu wybranych komponentów środowiska mogą równocześnie wpływać negatywnie na inne. Przykładowo budowa obiektów chroniących przed powodzią może między innymi wpłynąć na stosunki wodne danego obszaru. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku gminy Ulanów, gdzie niektóre z planowanych inwestycji mogą znacząco oddziaływać na środowisko w myśl Rozporządzenia z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Do przedmiotowych przedsięwzięć należą: budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Bieliny, Bukowina, Bieliniec, Dąbrówka, Dąbrowica i Kurzyna Średnia; budowa zbiornika retencyjnego na terenie leśnictwa Glinianka na dz. nr ew. 893 obręb Dąbrowica, gmina Ulanów" przez Nadleśnictwo Rudnik, RDLP Lublin. Dokładna lokalizacja danych inwestycji jest znana jedynie w przypadku budowy zbiorników wodnych w Bielinach, Bukowinie, Bielińcu, Dąbrówce oraz Dąbrowicy.

Budowę zbiornika wodnego w Dąbrówce przewiduje się w granicach działek ewidencyjnych nr 1223 oraz 1225. Mieszczą się one w południowej części obrębu ewidencyjnego, pomiędzy głównymi zabudowaniami, a korytem rzeki Tanew. Zbiornik zajmie do 2000 m^2 centralnej części wspomnianych działek. Teren inwestycji obejmuje użytki zielone oraz istniejący ciek wodny (rów) spływający do rzeki położonej w kierunku południowym. Znajduje się on w granicach Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi oraz korytarza ekologicznego „Lasy Janowskie". Zajmuje jednak ich skrajny fragment oraz poza małymi grupami drzew i krzewów otoczony jest istiniejącą zabudową od strony północnej, wschodniej i zachodniej.

W Dąbrowicy do realizacji przewidzane zostały dwa zadania z zakresu: budowy zbiornika retencyjnego na działce nr 90 w zakolu istniejącego cieku wodnego stanowiącego dopływ Tanwi, za którą odpowiada Gmina i Miasto Ulanów, a także budowy zbiornika retencyjnego na terenie leśnictwa Glinianka na dz. nr ew. 893 (podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Rudnik, RDLP Lublin). Pierwszy z wymienionych obiektów został zlokalizowany w zasięgu Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi, oba leżą natomiast w granicach krajowego korytarza ekologicznego „Lasy Janowskie". Działka nr 90 mieści się w północnej części miejscowości oraz obejmuje drogę gruntową i użytki zielone biegnące wzdłuż niewielkiej rzeki, sąsiadujące z gruntami rolnymi i pojedynczą zabudową od strony południowej. Działka nr 893 znajduje się przy zachodniej granicy sołectwa a jej strukturę tworzą głównie lasy państwowe oraz Potok Strug wraz z mniejszym dopływem.

Zbiornik wodny o powierzchni do 7000 m^2, został zaplanowany do realizacji w miejscowości Bieliniec na działce ew. nr 1504. Leży ona poza obszarowymi formami ochrony przyrody. Przez działkę przepływa Dopływ spod Bielin, w pozostałej części teren jest niezagospodarowany oraz nie obejmuje cennych przyrodniczo siedlisk. Mieści się jednak w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów. W sąsiedztwie przedmiotowej działki

występują głównie pola uprawne. Zbiornik został zlokalizowany w południowej części miejscowości Bieliniec, która w całości należy do krajowego korytarza ekologicznego Dolina Sanu.

W granicach korytarza ekologicznego Dolina Sanu oraz w obrębie GZWP nr 425 mieści się także działka nr 772, na której zlokalizowano inwestycję pn. Budowa zbiornika retencyjnego w m. Bieliny. Działka niemal w całości znajduje się także w granicy obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu. Teren pod przyszły zbiornik leży nad prawym brzegiem Sanu, w obszarze nieużytkowanym z postępującą sukcesją wtórną. Bezpośrenio sąsiaduje z drogami polnymi, łąkami, pastwiskami oraz polami uprawnymi.

Planowany zbiornik wodny na działce ew. nr 279/15 w miejscowości Bukowina zlokalizowany został niemal w całości na nieużytku gruntowym oraz częściowo w granicach pastwisk graniczących z lasami Skarbu Państwa od strony zachodniej. Od północy teren sąsiaduje z zabudową mieszkaniowo-zagrodową, a od południowego-wschodu z otwartymi terenami łąk i pastwisk. Działka, na której ma zostać wybudowany zbiornik mieści się w zasięgu krajowego korytarza ekologicznego „Lasy Janowskie".

Dla wybranych przedsięwzięć prowadzone są już czynności w celu uzyskania odpowiednich uzgodnień oraz pozwoleń na ich realizację. Zaawansowanie prac nad realizacją zadań przedstawia poniższa tabela.

Tab. 6 Harmonogram pozyskiwania pozwoleń oraz decyzji dla poszczególnych inwestycji (dane: Urząd Gminy i Miasta Ulanów)

Rodzaj dokumentu	**Nazwa zadania**				
	Zbiornik retencyjny w m. Bieliny na dz. nr 772	Zbiornik retencyjny w m. Bukowina na dz. nr 279/15	Zbiornik retencyjny w m. Bieliniec na dz. nr 1504	Zbiornik retencyjny w m. Dąbrowica na dz. nr 90	Zbiornik retencyjny w m. Dąbrówka na dz. nr 1223,1225
Decyzja o warunkach zabudowy	Oczekiwanie na uzgodnienie	Wydana 17-09-2020	Wydana 21-10-2020	Oczekiwanie na uzgodnienie	Wydana 17-09-2020
Decyzja środowiskowa	W opracowaniu 28-02-2021	Nie wymagane	Nie wymagane	W opracowaniu 28-02-2021	Nie wymagane
Pozwolenie na budowę	30-03-2021	30-03-2021	30-30-2021	30-30-2021	30-03-2021
Pozwolenie wodnoprawne	W opracowywaniu 30-03-2021	W opracowywaniu 30-03-2021	W opracowywaniu 30-03-2021	W opracowywaniu 30-03-2021	W opracowywaniu 30-03-2021

Dla pozostałych przedsięwzięć (budowa zbiornika wodnego w Kurzynie Średniej) nie określono jeszcze dokładnej lokalizacji ani szczegółowego czasu realizacji. Dla ziornika w Kurzynie Średniej konieczne będzie przeanalizowanie stanu środowiska oraz potrzeby przeprowadzenia oddzielnej procedury w ramach uzyskania decyzji środowiskowej, podobnie jak w przypadku pozostałych obiektów wymienionych w tabeli nr 6. W obecnej chwili nie można określić, czy zbiornik zostanie zaprojektowany w graicach Obszaru Natura 2000, nie można również stwierdzić, że jego budowa negatywnie wpłynie na cenne siedliska przyrodnicze oraz stosunki wodne. Stan środowiska poszczególnych komponentów w granicach całej gminy został omówiony w rozdziale 7.

9. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

9.1. Zagrożenia dla środowiska glebowego, wód powierzchniowych i podziemnych

Długość sieci wodociągowej w gminie Ulanów wynosi 113,6 km, obejmuje ona 2 345 gospodarstw domowych i korzysta z niej 96% ludności (dane GUS za 2018 rok). Pozostałe gospodarstwa korzystają ze studni kopanych. Mieszkańcy Ulanowa, Wólki Tanewskiej, Huty Deręgowskiej, Borek, Dąbrówki, Kurzyny Małej, Kurzyny Średniej, Kurzyny Wielkiej, Glinianki, Dąbrowicy, Bielińca, Wólki Bielińskiej, Bielin, Bukowiny oraz przysiółków Hawryły i Szoje zaopatrywani są w wodę z sieci wodociągowej w Bielińcu. Jest ona wyposażona w jedną stację uzdatniania wody wybudowaną w 1994 roku, która w 2012 r. przeszła gruntowny remont.

Zgodnie z danymi GUS w 2018 r. długość sieci kanalizacyjnej w gminie Ulanów wynosiła 127,1 km i obsługiwała ona 1 807 budynków mieszkalnych (71,6% mieszkańców korzystających z instalacji). W 2019 roku oddano do użytkowania zmodernizowaną biologiczno-mechaniczną oczyszczalnię ścieków w Ulanowie (w pobliżu rzeki San). Dzięki nowym możliwościom osad może zostać przerobiony na nawóz, który nadaje się do ulepszania gleby, więc ma zastosowanie w rolnictwie. Obecnie oczyszczalnia posiada przepustowość rzędu 1400 m^3 na dobę. Dodatkowo w ostatnich latach w gminie powstał nowy odcinek sieci kanalizacji sanitarnej (ok. 25 km) w takich miejscowościach (przysiółkach), jak: Borki, Podbuk, Dyjaki, Jeziorko i Majdan Dąbrówczański. Obecnie gmina jest więc skanalizowana w ok. 90%, a przepustowość oczyszczalni pozostawia bezpieczną rezerwę (może obsłużyć do 10 000 tyś. mieszkańców).

Zarówno w przypadku sieci wodociągowej, jak i kanalizacyjnej największym problemem są pojedyncze gospodarstwa położone z dala od głównych tras sieci. Gmina prowadzi jednak działania mające na celu pozyskanie funduszy unijnych na dalszą rozbudowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz wyposażanie domów w przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Punktowymi źródłami zanieczyszczenia w przypadku rzeki Tanew są zrzuty ścieków oczyszczonych (opadowych i sanitarnych) pochodzących z oczyszczalni mechaniczno-biologicznej z Zakładu Ceramicznego oraz z oczyszczalni komunalnej w Harasiukach, z kolei dla rzeki San są to zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych w Ulanowie. Zagrożeniem dla wód są również zakłady przemysłowe w Wólce Tanewskiej oraz Ulanowie (produkcja wyrobów z drewna), obiekty odzysku i unieszkodliwiania odpadów w Ulanowie, a także stacje paliw w Dąbrówce. W Ulanowie zlokalizowane jest zrekultywowane już składowisko odpadów komunalnych. Istotne źródła zanieczyszczeń występują także w sąsiednich miejscowościach położonych nad Sanem, między innymi w Rudniku nad Sanem oraz Nisku. Substancje biogenne dopływające ze źródeł rolniczych mają niewielkie znaczenie, z uwagi na niekorzystne warunki dla rolnictwa.

Gmina Ulanów nie posiada w pełni uregulowanego systemu kanalizacji deszczowej. Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych.

9.2. Zagrożenie powodziowe

Duża część gminy objęta jest mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego, sporządzonymi w ramach projektu Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami (ISOK). W gminie, głównie w rejonie Sanu oraz Tanwi, występuje zarówno zagrożenie powodzią

o prawdopodobieństwie 1% oraz 10%. Obszary zalewowe wyznaczone zostały również wzdłuż mniejszych cieków, tj. Potok Strug, Jaruga, Dopływ spod Dyjaków czy Kurzynka. Na powódź narażeni są więc mieszkańcy Ulanowa, Wólki Tanewskiej, Dąbrówki, Dąbrowicy, Kurzyny Małej, Kurzyny Średniej, Kurzyny Wielkiej, Bielińca, Wólki Bielińskiej, Glinianki oraz Bielin. Gmina nie jest wyposażona w wały przeciwpowodziowe, w 2013 roku na jej terenie powstał zbiornik w Ulanowie, którego zadaniem jest zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenów zagrożonych przez wzbierającą rzekę Strugę.

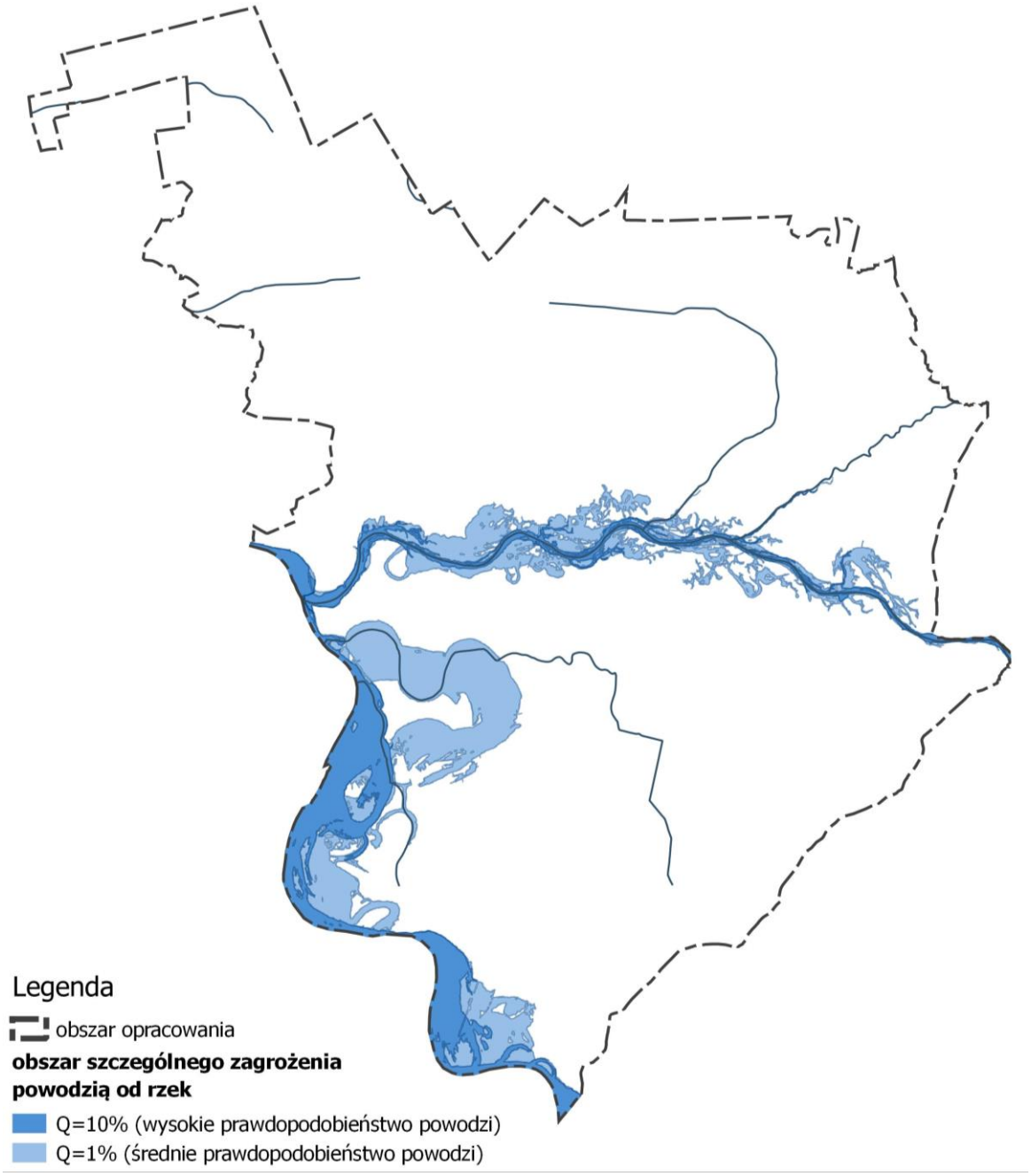

Ryc. 8 Zagrożenie powodziowe w gminie Ulanów (źródło: ISOK)

9.3. Zagrożenie osuwiskowe

W granicach obszaru opracowania nie obserwuje się zjawisk geodynamicznych ani obszarów predysponowanych do ich powstawania.

9.4. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Do głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza w Gminie Ulanów zalicza się emisję z indywidualnych i zbiorowych kotłów węglowych i drzewnych oraz transport drogowy.

Ciepłownictwo

Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest przede wszystkim spalanie paliwa stałego w postaci węgla, drewna opałowego, ekogroszku. W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w indywidualnych i zbiorowych piecach centralnego ogrzewania. Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduję, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki. Wśród zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery w wyniku spalania paliw wymienia się: pyły, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, ozon.

Emisja komunikacyjna

Emisja zanieczyszczeń z pojazdów najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu kołowego. Na terenie Gminy Ulanów głównym źródłem emisji komunikacyjnej są pojazdy poruszające się wzdłuż drogi krajowej nr 19 oraz wojewódzkiej nr 858, w mniejszym stopniu wzdłuż dróg powiatowych i gminnych. Emisja z transportu kołowego jest źródłem zanieczyszczenia powietrza takimi substancjami jak: tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory, tlenki azotu, pyły zawierające metale ciężkie, pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych. Na wielkość emisji zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Zgodnie z badaniem wykonanym w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej w gminie dominują pojazdy zasilane silnikami benzynowymi (55%) oraz olejem napędowym (31%). Pozostałe wykorzystują głównie paliwo LPG.

Emisja niezorganizowana

Do tej kategorii zaliczane są inne nie wymienione źródła emisji m.in. wypalanie traw, a także zanieczyszczenia napływowe spoza gminy.

9.5. Hałas

Głównym źródłem hałasu w gminie jest transport odbywający się drogą krajową nr 19 oraz drogą wojewódzką nr 858. Uciążliwości akustyczne powoduje także linia kolejowa szerokotorowa LHS relacji: Hrubieszów – Katowice z mijanką w miejscowości Huta Deręgowska. Hałas występuje także na pozostałych szlakach komunikacyjnych (drogach powiatowych oraz gminnych), szczególnie w godzinach wzmożonego ruchu – porannych oraz popołudniowych. Jego źródłem są również obiekty

przemysłowe (większe zakłady drzewne w Ulanowie oraz Wólce Tanewskiej) oraz rekreacyjne (Stadion w Ulanowie).

Do oceny zagrożenia zanieczyszczenia hałasem pochodzącego z ciągów komunikacyjnych wykorzystywane są wyniki badań prowadzonych w okresach pięcioletnich przez GDDKiA, dotyczące natężenia ruchu kołowego. Zgodnie z Generalnym Pomiarem Ruchu w 2015 roku, w ciągu doby na drogach krajowych województwa podkarpackiego poruszało się 9226 pojazdów silnikowych. Na odcinku drogi nr 19 wskaźnik ten był o wiele niższy i wyniósł 6950. W przypadku dróg wojewódzkich, w województwie podkarpackim średnio na dobę przemieszczało się nimi 3946 pojazdów, podczas gdy wartość na odcinku biegnącym przez gminę osiągnęła 2793. Szczegółowe dane dla dróg zlokalizowanych na terenie gminy Ulanów przedstawia poniższa tabela.

Tab. 7 Ruch kołowy na drodze krajowej oraz wojewódzkiej w 2015 roku – Generalny Pomiar Ruchu (źródło: https://www.gddkia.gov.pl/)

Droga	Długość odcinka (km)	Nazwa odcinka	Motocykle	Sam. osob. mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe bez przycz.	Sam. ciężarowe z przycz.	Autobusy	Ciągniki rolnicze	Ogółem
Krajowa nr 19	13,225	Domostowa – Zarzecze	35	4849	888	153	964	56	5	6950
Wojewódzka nr 858	17,800	Zarzecze – Dąbrowica	39	2221	187	56	254	28	8	2793

Z przeprowadzonych obserwacji wynika, że drogi w gminie Ulanów, w porównaniu do pozostałych dróg tych samych kategorii w województwie, nie są nadmiernie obciążone ruchem kołowym. Jednak analizując wartości z poprzedniego badania, można zauważyć wyraźny wzrost liczby pojazdów na dobę na powyższych ciągach komunikacyjnych. W 2010 roku na odcinku drogi krajowej nr 19 Domostowa – Zarzecze wyniosła ona 5688, z kolei drogi wojewódzkiej nr 858 Zarzecze – Dąbrowica 2262. Obecnie trwa jednak rozbudowa drogi krajowej do parametrów drogi ekspresowej, która zakłada ograniczenie emisji spalin i hałasu w stosunku do obecnie eksploatowanych dróg. Inwestycja największe znaczenie będzie miała na krótkim odcinku biegnącym poza kompleksami leśnymi, gdzie istnieje większa szansa zainwestowania danego terenu zabudową mieszkaniową lub usługową. W przypadku drogi wojewódzkiej prognozuje się dalsze zwiększanie ruchu kołowego, a więc i nasilenie emisji zanieczyszczenia hałasem.

Presja hałasu przemysłowego na terenie gminy ma dużo mniejsze znaczenie z uwagi na niewielki udział zabudowy produkcyjnej. Ponadto w ostatnich latach zakłady oddawane do użytkowania projektowane są w świetle nowych przepisów, wymuszających stosowanie rozwiązań ograniczających emisję hałasu do środowiska. Poziom jego natężenia zależy od wielu czynników, tj. rodzaj stosowanych maszyn, procesów technologicznych, izolacyjności hal czy funkcji urbanistycznej terenów sąsiednich. Największe zakłady produkujące wyroby meblarskie zlokalizowane są stosunkowo blisko (jednak poza centrum) zabudowy mieszkaniowej, dlatego mogą przyczyniać się do pogorszenia klimatu akustycznego dla części mieszkańców gminy.

9.6. Gospodarka odpadami

Miasto i Gmina Ulanów posiada zorganizowany system selektywnej zbiórki odpadów oparty o Uchwałę Nr XVI/116/2016 Rady Miejskiej w Ulanowie z dnia 22 czerwca 2016 roku w sprawie: Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy i Miasta Ulanów. Odpady są

segregowane z podziałem papier, makulaturę i tekturę; szkło bezbarwne i kolorowe; tworzywa sztuczne; metal (np. puszki, złom); opakowania wielomateriałowe (np. opakowania po napojach); zużyty sprzętu elektryczny i elektroniczny; odpady wielkogabarytowe (np. meble); odpady budowlane i rozbiórkowe; zużyte opony; odpady biodegradowalne, w tym odpady zielone; popiół. Odbierane są także odpady zmieszane.

Odpady z nieruchomości niezamieszkałych mogą odbierać następujące podmioty: Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z. o.o. w Krzeszowie ul. Biłgorajska 16, 37 – 418 Krzeszów; Miejski Zakład Komunalny Spółka z o.o., ul. Komunalna 1, 37 – 450 Stalowa Wola; „Stare Miasto-Park" Sp. z o.o. Wierzawice 874, 37 – 33 Leżajsk; AUTO – ZŁOM BOGUSŁAW PAŹ Przewłoka 46 27 – 670 Łoniów; FCC Tarnobrzeg Spółka z o.o., ul. Strefowa 8, 39 – 400 Tarnobrzeg; Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ulanowie, ul. Lipnik 1, 37 – 410 Ulanów.

Za odbiór odpadów z nieruchomości zamieszkałych odpowiada Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z. o.o. Odpady zmieszane są transportowane do sortowni odpadów zmieszanych i z selektywnej zbiórki oraz do kompostowni (m. Sigiełki, 37-418 Krzeszów). Odpady zielone przekazywane są do Zakładu Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych MZK w Stalowej Woli oraz Kompostowni osadów i biokomponentów KOMWITA (ul. Siedlanka Boczna 2, 37-300 Leżajsk). Pozostałości z sortowania odpadów komunalnych trafiają na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Sigiełkach. Na terenie gminy (w Ulanowie przy ul. Lipnik) funkcjonuje także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który prowadzi Zakład Usług Komunalnych Sp. z. o.o. w Ulanowie. Mieszkańcy mogą do niego dostarczać zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Odpady z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych odbierane są przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krzeszowie. Za zbieranie przeterminowanych leków odpowiada Apteka Echinacea w Ulanowie.

9.7. Zagrożenia dla obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Park Krajobrazowy Lasy Janowskie utworzony został w celu ochrony przyrody nieożywionej, ożywionej, dóbr kultury oraz walorów krajobrazowych. Rolą otuliny o powierzchni 37.312 ha, w granicach której mieści się gmina Ulanów, jest zabezpieczenie jego zasobów przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi w szczególności z działalności człowieka. Zgodnie z planem ochrony przyjętym Rozporządzeniem Nr 13 Wojewody Lubelskiego z dnia 6 maja 2005 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego "Lasy Janowskie", do zagrożeń zewnętrznych zalicza się:

- zanieczyszczenie wód powierzchniowych,
- zanieczyszczenie powietrza pyłami przemysłowymi, jak również pochodzących z lokalnych kotłowni, palenisk domowych, a także pyły i gazy powstające w procesie spalania paliw stałych oraz węglowodory i związki ołowiu powstające ze spalania paliw płynnych w pojazdach mechanicznych,
- okresowe pojawianie się szkodników leśnych i chorób grzybowych,
- szkody wywołane przez wiatr, śnieg, okiść,
- ekspansję gatunków obcego pochodzenia zagrażającą rodzimym gatunkom roślin i zwierząt.

Zagrożenia występują również w przypadku obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu, którego fragment położony jest w zachodniej części obszaru opracowania, w dolinie rzeki San. Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych opracowanym dla przedmiotowego obszaru Natura 2000, do presji i zagrożeń, które mogą mieć miejsce na terenie analizy, zalicza się: uprawę oraz zmianę sposobu uprawy; stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych; nawożenie;

leśnictwo; tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane; odpady i ścieki, w tym pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych; połowy ryb (na tyczkę, z wykorzystaniem okrężnicy); polowanie; sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze w tym pojazdy zmotoryzowane; infrastruktura sportowa i rekreacyjna; zanieczyszczenia wód powierzchniowych; zanieczyszczenie gleby i odpady stałe (z wyłączeniem zrzutów); regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych; ogólne modyfikowanie funkcjonowania wód; tamy, wały, sztuczne plaże – ogólnie; pożary i gaszenie pożarów.

W przypadku obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi do największych zagrożeń i presji zaliczono takie działania i obiekty, jak: wędkarstwo; sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzime); tereny przemysłowe (fabryki); regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych; modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie; wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek; gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia;t, wały, sztuczne plaże – ogólnie; eutrofizacja (naturalna); zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; polowanie; pożary i gaszenie pożarów; wydobywanie torfu, w tym ręczne wycinanie torfu; zakwaszenie (naturalne); obce gatunki inwazyjne; nawożenie; restrukturyzacja gospodarstw rolnych; modyfikowanie prądów rzecznych; genetyczne zanieczyszczenie (rośliny); linie elektryczne i telefoniczne; ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe; zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia przenoszone drogą powietrzną; wycinka lasu; zalesianie terenów otwartych; zanieczyszczenie gleby i odpady stałe (z wyłączeniem zrzutów); wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek; pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych; zabudowa rozproszona; ciągła miejska zabudowa; zarzucenie pasterstwa, brak wypasu.

10. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

W przypadku braku realizacji Programu Ochrony Środowiska Gmina i Miasto Ulanów zostaną pozbawione podstawowych narzędzi do prowadzenia polityki ukierunkowanej na poprawę stanu środowiska oraz polepszenie warunków życia miejscowej ludności. Przewidywany rozwój gospodarczy oraz towarzyszący mu wzrost komsumpcji prowadzić będzie do pogorszenia stanu komponentów środowiska przyrodniczego, co doprowadzi do utraty zasobów wpływających również na życie mieszkańców gminy. Dodatkowo nasilające się w wyniku zmian klimatu zjawiska ekstremalne, bez realizacji zadań zawartych w Programie, mogą być przyczyną znacznie większych szkód powstałych między innymi wskutek powodzi. Do podstawowych zagrożeń związanych z brakiem realizacji projektowanego dokumentu zaliczono:

- zwiększone emisje zanieczyszczeń z transportu kołowego, a także z domowych kotłowni do powietrza;
- zmniejszanie się różnorodności biologicznej;
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- pogorszenie klimatu akustycznego;
- coraz mniejsza świadomość ekologiczna mieszkańców gminy;
- nieracjonalna gospodarka zasobami naturalnymi;
- zwiększone ryzyko występowania zjawisk ekstremalnych (przede wszystkim susz i powodzi);
- pogorszenie się stanu zdrowia mieszkańców gminy;
- negatywne oddziaływanie na obszary sąsiednich gmin.

11. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

11.1. Ocena oddziaływania na środowisko poszczególnych zadań wyznaczonych w projektowanym dokumencie

W prognozie oddziaływania na środowisko określono rodzaje oddziaływań, jakie mogą zaistnieć w wyniku wprowadzenia ustaleń projektowanego dokumentu. O znaczącym oddziaływaniu na środowisko można mówić w sytuacji naruszenia określonych prawem standardów jakości środowiska (powietrza, wód powierzchniowych, gleb, hałasu, promieniowania elektromagnetycznego itp.). Zgodnie z art. 51. ust. 2. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w prognozie przeanalizowano wpływ ustaleń Programu na zdrowie ludzi oraz poszczególne komponenty środowiska t.j.: rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność, obszary chronione (w tym obszary Natura 2000), walory krajobrazowe, powierzchnie ziemi, wody podziemne i powierzchniowe, powietrze, klimat, zasoby naturalne oraz zabytki i dobra materialne.

Rodzaj oddziaływania na środowisko zadań ustanowionych w Programie, będzie uzależniony od rzeczywistego zagospodarowania obszaru, lokalizacji oraz skali przedsięwzięć. W ramach oceny oddziaływania wyszczególniono cztery rodzaje oddziaływań na środowisko:

ODDZIAŁYWANIE POZYTYWNE – przypisane przedsięwzięciom, których realizacja wiąże się z korzystnymi zmianami w różnych komponentach środowiska.

BRAK ISTOTNEGO ODDZIAŁYWANIA – przypisany przedsięwzięciom, których realizacja nie ma znaczącego wpływu na wybrane elementy środowiska.

ODDZIAŁYWANIE ZRÓŻNICOWANE – przypisane przedsięwzięciom, których realizacja może powodować zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na komponenty środowiska.

POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIE NEGATYWNE – przypisane przedsięwzięciom, których realizacja, mimo korzystnego wpływu na poszczególne elementy środowiska, powoduje jednocześnie znaczące szkody w zakresie innych komponentów.

Tab. 8 Legenda – wyjaśnienie symboliki wykorzystanej w poniższej matrycy

Oceniane zmienne	Oddziaływanie	Symbol
Właściwa ocena oddziaływania	Pozytywne	+
	Negatywne	-
	Brak istotnego oddziaływania	
	Zróżnicowane	+/-

Oceniane zmienne	Oddziaływanie	Symbol
Mechanizm oddziaływania	Bezpośrednie	B
	Pośrednie	P
Czas trwania oddziaływania	Krótkoterminowe	Kr
	Średnioterminowe	Śr
	Długoterminowe	Dt
	Stałe	St
	Chwilowe	Ch

Tab. 9 Ocena oddziaływania na środowisko zadań własnych wskazanych w Programie ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
1	ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja oświetlenia ulicznego z wykorzystaniem nowoczesnych technologii przyczyniających się do ograniczenia zużycia energii	+/- P/B Dt/K r							+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt		Hałas związany z modernizacją może wiązać się z krótkotrwałym oddziaływaniem negatywnym na ludzi
2		Rewitalizacja miasta Ulanów uwzględniająca m.in. remont dróg, ul. Konopnickiej, ul. Retmańska, chodników, miejsc postojowych przy budynkach użyteczności publicznej, termomodernizacja budynków publicznych	+/- P/B Dt/K r							+ P Dt	+ P Dt		+ B Dt	Hałas związany z pracami budowlanymi może wiązać się z krótkotrwałym oddziaływaniem negatywnym na ludzi
3		Wdrożenie w procedurach przetargowych zielonych i efektywnych energetycznie zamówień	+ P Dt							+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt		-

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
4		Budowa dróg gminnych i dróg dojazdowych do gruntów rolnych oraz budowa ścieżek rowerowych	+/- P/B Dt/Kr	- B Dt	- B Dt	- B Dt		- B Dt		+ P Dt	+ P Dt			**ODDZIAŁYWANIE SŁABE NEGATYWNE** Budowa nowych dróg może wiązać się z likwidacją siedlisk zwierząt i roślin oraz pokrywy gebowej, podczas budowy krótkotrwale wystąpią również uciążliwości związane z hałasem **ODDZIAŁYWANIE POZYTYWNE** Budowa ścieżek rowerowych pozytywnie wpłynie na ograniczenie spalania paliw stałych w ruchu kołowym
5		Termomodernizacja budynku Niepublicznego Ośrodka Zdrowia w Ulanowie	+ P Dt							+ P Dt	+ P Dt		+ B Dt	-
6		Termomodernizacja świetlic wiejskich w Wólce Bielińskiej i Kurzynie Wielkiej	+ P Dt							+ P Dt	+ P Dt		+ B Dt	-
7		Budowa instalacji OZE w budownictwie mieszkaniowym w zakresie instalacji fotowoltaicznej – projekt parasolowy w ramach RPO WP 2014 - 2020	+ P Dt		-/+ B/P Dt					+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt		-
8		Termomodernizacja budynku Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ulanowie	+ P Dt							+ P Dt	+ P Dt		+ B Dt	-

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
9		Termomodernizacja budynku Niepublicznego Ośrodka Zdrowia w Bielinach	+ P Dt							+ P Dt	+ P Dt		+ B Dt	-
10		Budowa terminalu przeładunkowego w Hucie Deręgowskiej	+/- P/B Dt/K r							+ P Dt	+ P Dt			Hałas związany z pracami budowlanymi może wiązać się z krótkotrwałym oddziaływaniem negatywnym na ludzi
11	zagrożenie hałasem	Remont drogi powiatowej nr 1063, nr 1062 w Wólce Bielińskiej	+/- P/B Dt/K r		+/- P/B Dt/ Kr				+ B Śr				+ B Śr	Hałas związany z pracami budowlanymi może wiązać się z krótkotrwałym oddziaływaniem negatywnym na ludzi, jak również zwierzęta (w miejscach, gdzie droga prowadzi przez tereny niezainwestowane)
12		Współfinansowanie remontu drogi wojewódzkiej nr 858.	+/- P/B Dt/K r		+/- P/B Dt/ Kr				+ B Śr				+ B Śr	
13		Remont dróg gminnych /m.in. nr 102815R oraz rozbudowa sieci komunikacyjnej	+/- P/B Dt/K r		+/- P/B Dt/ Kr				+ B Śr				+ B Śr	
14		Remont drogi gminnej, Wymysłów – Golce w Kurzynie Małej	+/- P/B Dt/K r		+/- P/B Dt/ Kr				+ B Śr				+ B Śr	
15		Remont drogi gminnej nr 102824 (Kurzyna Wielka – Zarowie)	+/- P/B Dt/K r		+/- P/B Dt/ Kr				+ B Śr				+ B Śr	

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
16		Remont i przebudowa dróg gminnych	+/- P/B Dt/Kr		+/- P/B Dt/ Kr				+ B Śr				+ B Śr	
17		Ustalanie lokalizacji zabudowy chronionej akustycznie poza terenami narażonymi na wystąpienie ponadnormatywnych źródeł hałasu (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, decyzje o warunkach zabudowy)	+ B St										+ B Dt	-
18	oddziaływanie pól elektromagnetycznych	Kontrola rozmieszczania nowych instalacji zgodnie z wymaganymi strefami ochronnymi	+ P Dt											-
19	gospodarowanie wodami	Uregulowanie gospodarki wodnej na terenie Gminy Ulanów wraz z modernizacją ujęcia wody i stacji uzdatniania wody w miejscowości Bieliniec oraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.	+/- B Dt/Kr	+ P Dt	+ P Dt		+ B Dt							Hałas związany z pracami budowlanymi może wiązać się z krótkotrwałym oddziaływaniem negatywnym na ludzi

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
20	gospodarka wodno-ściekowa	Budowa kanalizacji sanitarnej – Kępa Rudnicka	+/- B Dt/Kr	+ P Dt	+ P Dt		+ B Dt							
21		Tworzenie terenów inwestycyjnych (w zwartych systemach osadniczych)	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ P Dt			+ B Dt	+ P Dt	+ P Dt			-
22		Budowa oczyszczalni przydomowych w gminie Ulanów	+/- B Dt/Kr	+ P Dt	+ P Dt		+ B Dt							Hałas związany z pracami budowlanymi może wiązać się z krótkotrwałym oddziaływaniem negatywnym na ludzi
23	zasoby geologiczne	Egzekwowanie systemu kontroli i kar za nielegalną eksploatację kopalin						+ P Kr				+ P Kr		-
24	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Odbiór i transport do miejsca składowania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych z terenu Gminy i Miasta Ulanów w latach 2021-2022	+ B Dt				+ P Dt	+ B Dt					+ B Dt	-

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
25		Unieszkodliwienie i usuwanie materiałów i odpadów zawierających azbest z terenu gminy	+ B St		+ B St					+ P St			+ P St	-
26	zasoby przyrodnicze	Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych		+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt					-
27		Bieżąca pielęgnacja pomników przyrody w gminie, bieżąca konserwacja drzew i terenów zieleni		+ B Dt	+ P Dt	+ P Dt			+ B Dt					-
28		Remont Dworu w Bielinach wraz z odnową podworskiego parku		+ B Dt	+/- P/B Dt/ Kr	+ P Dt			+ B Dt				+ B Dt	Prace budowlane mogą powodować płoszenie zwierząt bytujących w zadrzewieniach otaczających Dwór
29	zagrożenia poważnymi awariami	Budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Bieliny, Bukowina, Bieliniec, Dąbrówka, Dąbrowica i Kurzyna Średnia	+/- P/B Dt/Kr	- B Dt	- B Dt	- B Dt	+/- B Dt	- B Dt	+ B Dt				+ P Dt	**ODDZIAŁYWANIE POTENCJALNIE NEGATYWNE** Budowa zbiorników może przyczynić się do likwidacji istniejących siedlisk roślin i zwierząt, a także do zmiany stosunków wodnych, w fazie budowy możliwe będzie również negatywne oddziaływanie na ludzi w zakresie hałasu (wybrane zbiorniki sąsiadują z zabudową mieszkaniową) **ODDZIAŁYWANIE POZYTYWNE** Retencja zasobów wodnych, ochrona przeciwpowodziowa

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
30		Współpraca z organami i służbami ratownictwa biorącymi udział w przeciwdziałaniu bądź usuwaniu skutków poważnych awarii	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt		+ P Dt		+ B Dt	+ B Dt	-
31	edukacja ekologiczna	Uruchomienie Punktu Informacji o PGN na terenie gminy i miasta Ulanów	+ P Dt							+ P Dt	+ P Dt			-

Tab. 10 Ocena oddziaływania na środowisko zadań monitorowanych wskazanych w Programie ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
1	ochrona klimatu i jakości powietrza	Gazyfikacja miejscowości Borki	+/- P Dt/Kr		+/- P Dt/Kr					+ P Dt	+ P Dt			Hałas związany z pracami budowlanymi może wiązać się z krótkotrwałym oddziaływaniem negatywnym na ludzi
2		Gazyfikacja miejscowości Dąbrowica	+/- P Dt/Kr		+/- P Dt/Kr					+ P Dt	+ P Dt			
3		Monitoring powietrza	+ P Dt							+ P Dt	+ P Dt			-
4		Bieżące utrzymanie dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych	+ P Kr							+ P Kr	+ P Kr			-
5	zagrożenie hałasem	Budowa drogi powiatowej Nr 1070R Bieliny – Nowa Wieś na odcinku Bukowina - Ryczki	+/- P/B Dt/Kr		+/- P/B Dt/Kr				+ B Śr				+ B Śr	-
6		Przebudowa drogi powiatowej Nr 1064R Kurzyna - Dąbrowica	+/- P/B Dt/Kr		+/- P/B Dt/Kr				+ B Śr				+ B Śr	Hałas związany z pracami budowlanymi może wiązać się z krótkotrwałym oddziaływaniem negatywnym na ludzi, jak również zwierzęta (w miejscach, gdzie droga prowadzi przez tereny niezainwestowane)
7		Przebudowa drogi powiatowej Nr 1039R Jarocin - Ulanów	+/- P/B Dt/Kr		+/- P/B Dt/Kr				+ B Śr				+ B Śr	

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
8		Przebudowa drogi powiatowej Nr 1049R DK19 – Szyperki – Jarocin w miejscowości Huta Deręgowska i Szyperki	+/- P/B Dt/Kr		+/- P/B Dt/Kr				+ B Śr				+ B Śr	
9		Remont drogi powiatowej Nr 1063R Ulanów – Wólka Bielińska w miejscowości Glinianka i Wólka Bielińska	+/- P/B Dt/Kr		+/- P/B Dt/Kr				+ B Śr				+ B Śr	
10		Budowa mostu na rzece San wraz z przebudową drogi powiatowej Nr 1076R Bieliny – Rudnik	+/- P/B Dt/Kr		+/- P/B Dt/Kr				+ B Śr				+ B Śr	
11		Monitoring hałasu	+ P Dt		+ P Dt									-
12	oddziaływanie pól elektromagnetycznych	Monitoring pól elektromagnetycznych	+ P Dt		+ P Dt									-

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
13	gospodarowanie wodami	Konserwacja cieków	+/- P/B Śr/Kr	- B Śr	- B Śr	- B Śr	+/- B Śr							**ODDZIAŁYWANIE POTENCJALNIE NEGATYWNE** Roboty związane z konserwacją cieków mogą powodować zmiany stosunków wodnych, likwidację siedlisk przyrodniczych (np. w przypadku koszenia skarp brzegowych), mogą również być przyczyną uciążliwości akustycznej (w zależności od loaklizacji) **ODDZIAŁYWANIE POZYTYWNE** Utrzymanie funkcji zapewniających m.in. ochronę przeciwpowodziową
14	gospodarka wodno-ściekowa	Monitoring wód	+ P Dt				+ B Dt					+ P Dt		-
15	gleby	Monitoring gleb		+ P Dt				+ B Dt				+ B Dt		-

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
16	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wspieranie inicjatyw związanych z gospodarką odpadami o zasięgu regionalnym	+ P Dt				+ P Dt	+ P Dt					+ P Dt	-
17	zasoby przyrodnicze	Kontrola nad właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem lasów państwowych i prywatnych	+ P Dt	+ B Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ P Dt	+ P Dt			-
18	zagrożenia poważnymi awariami	Budowa zbiornika retencyjnego na terenie leśnictwa Glinianka na dz. nr ew. 893 obręb Dąbrowica, gmina Ulanów" Nadleśnictwo Rudnik, RDLP Lublin	+ P Dt	- B Dt	- B Dt	- B Dt	+/- B Dt	- B Dt	+ B Dt				+ P Dt	**ODDZIAŁYWANIE POTENCJALNIE NEGATYWNE** Budowa zbiornika może przyczynić się do likwidacji istniejących siedlisk roślin i zwierząt, a także do zmiany stosunków wodnych **ODDZIAŁYWANIE POZYTYWNE** Retencja zasobów wodnych, ochrona przeciwpowodziowa
19		Uruchomienie programu zwalczania Barszczu Sosnowskiego na terenie całego powiatu (gminy z terenu powiatu niżańskiego)	+ B Dt											-

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
20		Wsparcie w wyposażaniu jednostek OSP należących do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego w sprzęt umożliwiający realizację ratownictwa specjalistycznego na poziomie podstawowym (technicznego, wodnego, wysokościowego, medycznego, działań poszukiwawczo-ratowniczych).	+ B Śr	+ B Śr	+ B Śr	+ B Śr	+ B Śr	+ B Śr		+ P Śr		+ B Śr	+ B Śr	-
21		Zapewnienie właściwego poziomu wyszkolenia członków OSP należących do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt		+ P Dt		+ B Dt	+ B Dt	-
22		Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych i drogowych	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt	+ B Dt		+ P Dt		+ B Dt	+ B Dt	-
23	edukacja ekologiczna	Dofinansowanie działań z zakresu edukacji ekologicznej oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na przeprowadzanie zadań związanych z edukacją ekologiczną mieszkańców gminy	+ B Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	-

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Oddziaływanie na:											Uwagi
			ludzi	rośliny	zwierzęta	różnorodność biologiczną	wodę	powierzchnię ziemi	krajobraz	powietrze	klimat	zasoby naturalne	zabytki i dobra materialne	
24		Współfinansowanie działań ekologicznych prowadzonych na terenie gminy	+ B Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	+ P Dt	-

11.2. Ocena oddziaływania ustaleń projektowanego dokumentu na poszczególne komponenty środowiska

Oddziaływanie na ludzi

W myśl przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska znaczące oddziaływanie na środowisko oznacza także znaczące oddziaływanie na zdrowie ludzi, o którym można mówić w sytuacji, gdy przekraczane są standardy emisyjne oraz dopuszczalne normy hałasu. Bezpośredni, ale krótkoterminowy lub chwilowy charakter może mieć uciążliwość akustyczna związana z fazą budowy/przebudowy obiektów kubaturowych (zbiorniki wodne) bądź dróg. Będzie to oddziaływanie o znaczeniu lokalnym. Może ono być skumulowane z hałasem generowanym na drogach publicznych.

Większość przewidywanych w projekcie Programu ochrony środowiska przedsięwzięć będzie miało pozytywny wpływ na życie ludzi. Rozwój energetyki z odnawialnych źródeł, termomodernizacje przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń szkodliwych dla zdrowia, naprawa nawierzchni dróg poprawi klimat akustyczny, rozbudowa sieci kanalizacyjnej poprawi warunki bytowe mieszkańców gminy. Z uwagi na duże ryzyko powodzi, jednym z ważniejszych elementów Programu są działania wpływające na zapewnienie bezpieczeństwa m. in. poprzez budowę zbiorników retencyjnych. Powyższe działania mają charakter długotrwały i mogą w znaczący sposób przyczynić się do poprawy warunków bytowania ludności.

Nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na ludzi.

Oddziaływanie na rośliny

W miejscu powstawania nowych obiektów na terenie dotychczas niezabudowanym nastąpi lokalne, bezpośrednie i długoterminowe lub stałe zubożenie lub zlikwidowanie istniejącej roślinności. Zmniejszeniu ulegnie powierzchnia biologicznie czynna. Nowe obiekty kubaturowe lub drogi powinny być wprowadzane na tereny o najniższych wartościach przyrodniczych (tak jak w przypadku zbiorników wodnych, które lokalizowane są m.in. na nieużytkach). Do niekorzystnych oddziaływań może dochodzić także w przypadku remontów dróg czy budynków na terenie gminy. Podczas prac zniszczeniu ulec mogą pewne zasoby roślinne (przez składowanie materiałów – również w obrębie systemów korzeniowych drzew, tymczasowe zajęcie gruntów porośniętych przez rośliny zielne, itd.). Do potencjalnego niszczenia zbiorowisk roślinnych, w niewielkim stopniu przyczyni się również bieżąca konserwacja cieków wodnych.

Możliwe jest także, że w przypadku budowy zbiorników wodnych zajdzie konieczność usunięcia części istniejących zadrzewień i zakrzewień. W takiej sytuacji można mówić o oddziaływaniu negatywnym, bezpośrednim, długoterminowym (w przypadku likwidacji dendroflory), bądź czasowym (w sytuacji zniszczenia zbiorowisk roślin na etapie budowy) o znaczeniu lokalnym.

Należy jednak zaznaczyć, że przed realizacją inwestycji, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko nastąpi ponowna analiza stanu środowiska oraz oddziaływania na jego elementy w konktertnej, znanej już lokalizacji, w ramach oddzielnej procedury niezbędnej do uzyskania decyzji środowiskowej. Niektóre zadania wskazane w ramach Programu ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów są już obecnie na etapie uzyskiwania powyższych decyzji, zostały one wskazane w rozdz. 8. Dla trzech zbiorników wodnych wydano już decyzje o warunkach zabudowy.

Do pozytywnego oddziaływania zaliczono natomiast wszelkie działania dążące do eliminacji źródeł zanieczyszczeń szkodzących roślinom, przedostających się zarówno do gruntu, jak i powietrza (uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej, termomodernizacje czy wdrażanie inwestycji OZE). Ważne są również bieżące działania polegające na ochronie obszarów i obiektów prawnie chronionych, pielęgnacji pomników przyrody, odnowie parku podworskiego, kontroli nad właściwym utrzymaniem i zagospodarowaniem lasów, wspieraniu akcji edukacyjnych czy służb odpowiedzialnych za usuwanie skutków katastrof, tj. pożary lasów.

Oddziaływanie Programu na siedliska Natura 2000 zostało omówione w punkcie *Oddziaływanie na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.*

Oddziaływanie na zwierzęta

Ustalenia Programu nie powinny stworzyć istotnego zagrożenia dla fauny analizowanego terenu. Wprowadzenie nowych obiektów budowlanych zmienia dotychczasowe funkcjonowanie potencjalnie występujących tam gatunków zwierząt, przekształcając ich siedliska i zmuszając do migracji, jednak tereny przeznaczone pod lokalizację konkretnych inwestycji w dużej mierze nie są jeszcze znane, a lokalizacja obiektów, nad którymi rozpoczęto prace formalno-prawne wskazuje na racjonalny wybór obszarów o niskich walorach przyrodniczych (nieużytki przeznaczone pod budowę zbiorników wodnych). Ponadto w gminie Ulanów występują rozległe tereny lasów, łąk i pastwisk oraz związane ze środowiskiem wodnym, w związku z czym przewiduje się, że potencjalnie płoszone gatunki z łatwością odnajdą siedliska zastępcze.

W związku z zadaniami dotyczącymi konserwacji cieków wodnych możliwe jest negatywne oddziaływanie na ichtiofaunę. W wyniku prac technicznych może dojść do trwałego pogorszenia jakości przyrodniczej siedliska gatunków żyjących w rzekach (przez zamulenie), zabijania gatunków żyjących na dnie i w mule, zaburzenia tarła i migracji ryb w przypadku niewłaściwych terminów robót, niszczenia siedlisk gatunków żyjących na brzegach. Budowa zbiorników wodnych również znacznie wpłynie na przekształcenie istniejących ekosystemów oraz może prowadzić do ustępowania zamieszkujących dane miejsce gatunków.

Należy również zaznaczyć, że przed realizacją inwestycji, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko nastąpi ponowna analiza stanu środowiska oraz oddziaływania na jego elementy w konktertnej, znanej już lokalizacji, w ramach oddzielnej procedury niezbędnej do uzyskania decyzji środowiskowej. Niektóre zadania wskazane w ramach Programu ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów są już obecnie na etapie uzyskiwania powyższych decyzji, zostały one wskazane w rozdz. 8. Dla trzech zbiorników wodnych wydano już decyzje o warunkach zabudowy.

Większość zaplanowanych w Programie ochrony środowiska działań będzie w sposób pozytywny wpływać na faunę obszaru gminy. Zadania z zakresu regulacji gospodarki wodno-ściekowej przyczynią się do polepszenia środowisk życia wielu gatunków wodnych i glebowych, inwestycje związane z instalacjami OZE wpłyną na poprawę stanu powietrza, a zbiorniki wodne staną się miejscem żerowania dla nowych zwierząt (głównie ptaków i płazów). Na obecnym etapie nie przewiduje się, aby przyjęte w Programie rozwiązania miały znacząco negatywny wpływ na faunę zarówno lokalną, jak i krajową.

Oddziaływanie Programu na siedliska Natura 2000 zostało omówione w punkcie *Oddziaływanie na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.*

Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Realizacja ustaleń Programu spowoduje utratę istniejących siedlisk, na terenach dotąd niezainwestowanych. Jeśli jednak lokalizacja planowanych inwestycji zostanie wybrana w sposób

respektujący uwarunkowania przyrodnicze, takie działania będą powodowały oddziaływanie o bardzo niewielkim stopniu zagrożenia dla przyrody. Powinny być to obszary o przeciętnych i niskich walorach przyrodniczych. Jednocześnie dokument wprowadza zadania pozytywnie wpływające na cenne zasoby gminy, dodatkowo są one chronione prawnie poprzez objęcie formami ochrony przyrody. W przypadku realizacji zadań związanych z budową nowych obiektów (m.in. zbiorników wodnych) konieczne będzie wykazanie braku znaczącego oddziaływania na elementy środowiska przyrodniczego, w tym na różnorodność biologiczną w oddzielnych procedurach.

Oddziaływanie na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000

W granicach terenu opracowania znajdują się dwa obszary Natura 2000: Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnej Tanwi (PLH060097) oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Dolnego Sanu (PLH180020). Celem ochrony na obszarach Natura 2000 jest utrzymanie w przynajmniej dotychczasowym stanie zachowania chronionych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt.

Na obecnym etapie znana jest lokalizacja jedynie wybranych obiektów mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Dwa zbiorniki wodne mają zostać zrealizowane w granicach Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi oraz jeden w zasięgu Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu. Zgodnie z danymi pozyskanymi z Urzędu Gminy i Miasta Ulanów w przypadku dwóch zbiorników prowadzone są oddzielne procedury w związku z koniecznością wydania decyzji środowiskowej, dla trzeciego zbiornika stwierdzono, że taki dokument nie jest wymagany. Przedmiotowe inwestycje zostały dofinansowane ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego w ramach Programu Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu, Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków. Poniżej przedstawiono szczegółowy opis toczących się postępowań związanych z zadaniem pn. Budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Bieliny, Bukowina, Bieliniec, Dąbrówka, Dąbrowica i Kurzyna Średnia.

Tab. 11 Szczegółowa charakterystyka postępowań związanych z zadaniem pn. Budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Bieliny, Bukowina, Bieliniec, Dąbrówka, Dąbrowica i Kurzyna Średnia

Przedmiot inwestycji	Charakterystyka	
	Aktualny status procedury wydania pozwolenia na realizację inwestycji	Uwagi
Zbiornik retencyjny w m. Bieliny na dz. nr 772	Etap uzyskiwania decyzji środowiskowej	Dla przedmiotowego zbiornika opracowana została Karta Informacyjna Przedsięwzięcia. Dnia 10.11.2020 r. uzyskano uzgodnienie projektu decyzji o warunkach zabudowy z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Rzeszowie (znak pisma: RZ.RPP.611.726.2020.MB). Ponadto dnia 01.12.2020 r. uzyskano opinię stwierdzającą brak konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko wystawioną przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nisku (znak pisma PSNZ.465.22.2020). 19 listopada 2020 r. wystąpiono również o opinię do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie, dnia 7 grudnia 2020 r. uzyskano odpowiedź z wyznaczeniem nowego terminu wyrażenia opinii do dnia 21 grudnia 2020 r. (znak pisma WOOŚ.4220.12.25.2020.DS.4). Budowa zbiornika zostanie zrealizowana tylko w przypadku uzyskania

Przedmiot inwestycji	**Charakterystyka**	
	Aktualny status procedury wydania pozwolenia na realizację inwestycji	**Uwagi**
		decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, która wykaże brak negatywnego wpływu m.in. na przedmiot ochrony Obszaru Natura 2000. Program Ochrony Środowiska jest dokumentem strategicznym, który nie ma wpływu na toczącą się oddzielnie procedurę o zdecydowanie bardziej szczegółowym charakterze.
Zbiornik retencyjny w m. Bukowina na dz. nr 279/15	Dnia 17.09.2020 r. wydana została decyzja o warunkach zabudowy	Brak wymogu uzyskania decyzji środowiskowej.
Zbiornik retencyjny w m. Bieliniec na dz. nr 1504	Dnia 21.10.2020 r. wydana została decyzja o warunkach zabudowy	Brak wymogu uzyskania decyzji środowiskowej.
Zbiornik retencyjny w m. Dąbrowica na dz. nr 90	Etap uzyskiwania decyzji środowiskowej	Aktualnie, w związku z odmową uzgodnienia projektu decyzji o warunkach zabudowy z dnia 20 sierpnia 2020 r. (znak pisma WPN.612.1011.2020.KW.2) przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie, trwają prace nad przygotowaniem Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia w celu uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.
Zbiornik retencyjny w m. Dąbrówka na dz. nr 1223,1225	Dnia 17.09.2020 r. wydana została decyzja o warunkach zabudowy	Brak wymogu uzyskania decyzji środowiskowej.
Zbiornik retencyjny w Kurzynie Średniej	Inwestycja na etapie planowania	Dla zbiornika w Kurzynie Średniej nie wyznaczono jeszcze dokładnej lokalizacji, dlatego nie można ocenić, czy będzie miał on negatywny wpływ na Obszar Natura 2000. Należy jednak zaznaczyć, że może on zostać zlokalizowany poza prawnymi formami ochrony przyrody. Gdyby jednak mieścił się w ich granicach, wówczas podobnie jak w przypadku pozostałych zbiorników, przeanalizowana zostanie potrzeba uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Uwzględniając powyższe działania, można wyciągnąć wniosek o racjonalnym rozmieszczeniu planowanych inwestycji przez Urząd Gminy i Miasta Ulanów. W przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu na środowisko, w tym na przedmiot ochrony obszarów Natura 2000, inwestycje z analizowanego zadania w pewnych wariantach lub części mogą nie zostać zrealizowane. Na etapie opracowywania Programu Ochrony Środowiska nie można jednak przesądzić o ich negatywnym wpływie na środowisko. Przyszłe oraz aktualne, niezależnie prowadzone przez Urząd Gminy postępowania ostatecznie zdecydują o budowie zbiorników wodnych w miejscowościach Bieliny, Dąbrowica oraz Kurzyna Średnia. Wydane decyzje o warunkach zabudowy dla zbiorników w miejscowościach: Bieliniec, Bukowina oraz Dąbrówka można uznać za jednoznaczne z brakiem znacząco negatywnego oddziaływania na środowisko.

W związku z brakiem określenia konkretnej lokalizacji wybranych zadań, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze, nie ma obecnie możliwości oceny ich wpływu na obszar Natura 2000. W pierwszej kolejności powinny to być tereny położone poza przedmiotowymi formami ochrony przyrody, a w przypadku braku takiej możliwości, ich wpływ na przedmioty ochrony Obszarów zostanie z należytą dokładnością przeanalizowany w ramach oddzielnej procedury. Z uwagi na duże zagrożenie powodziowe w granicach gminy Ulanów nie można wykluczyć zastosowania jednego z działań wymienionych w art. 34 ustawy o ochronie

przyrody. Podczas realizacji zadań wskazanych w Programie należy mieć jednak na uwadze następujące zapsiy ustawy:

Art. 33.1. Zabrania się, z zastrzeżeniem art.34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:
1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.
Art.34.1. Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich – dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, o której mowa wart.27 ust.3 pkt 1, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.
2. W przypadku, gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie, o którym mowa w ust.1, może zostać udzielone wyłącznie w celu:
1) ochrony zdrowia i życia ludzi;
2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
3) uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędnym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego;
4) wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

W przypadku Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi obowiązują również zapisy z Planu zadań ochronnych ustanowionego zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 15 stycznia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Tanwi PLH060097.

Szczegółowy opis oddziaływania na siedliska przyrodnicze został przedstawiony w rozdziałach dotyczących oddziaływania na rośliny, zwierzęta oraz różnorodność biologiczną. Na obecnym etapie nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000. Program przewiduje szereg działań wpływających pozytywnie na stan środowiska przyrodniczego, również w obrębie Obszarów Natura 2000.

Korytarze ekologiczne i powiązania przyrodnicze

Większość Gminy i Miasta Ulanów leży w zasięgu korytarzy migracyjnych o zasięgu krajowym (Dolina Sanu oraz Lasy Janowskie). Z tego powodu działania mające charakter inwestycyjny mogą negatywnie wpłynąć na drogi migracyjne zwierząt. Z uwagi na brak wskazania dokładnej lokalizacji części planowanych przedsięwzięć nie można z całkowitą pewnością wykazać znacząco negatywnego oddziaływania na korytarze ekologiczne. Wskazane w Programie obiekty mogą zostać zlokalizowane poza najważniejszymi szlakami migracji, nie wpływając znacząco na powiązania przyrodnicze gminy.

Dodatkowo Program przewiduje działania, które służą zachowaniu istniejących korytarzy (m.in. kontrola nad prawidłowym utrzymaniem i zagospodarowaniem lasów czy usuwanie skutków poważnych awarii).

Oddziaływanie na wodę

Negatywny wpływ na stosunki wodne może mieć realizacja zadań z zakresu budowy zbiorników wodnych. Jednocześnie, mimo możliwych zmian naturalnych stosunków wodnych, planowane przedsięwzięcia będą oddziaływac na wodę w sposób pozytywny.

W przypadku konserwacji cieków należy ograniczyć do minimum ingerencję w środowisko wodne (preferowane są roboty bez użycia cuężkiego sprzętu), należy również pamiętać o tym, że zaprzestanie bieżącej konserwacji rowów melioracyjnych może doprowadzić do ich zaniku, a więc zmniejszenia retencji wodnej. Do magazynowania wody przyczynią się również niewielkie zbiorniki wodne, które jednocześnie wpisane są do realizacji w Programie Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2017 – 2019 z perspektywą do 2023 r. Poniżej przedstawiono szczegółowy opis toczących się postępowań związanych z zadaniem pn. Budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Bieliny, Bukowina, Bieliniec, Dąbrówka, Dąbrowica i Kurzyna Średnia.

Tab. 12 Szczegółowa charakterystyka postępowań związanych z zadaniem pn. Budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Bieliny, Bukowina, Bieliniec, Dąbrówka, Dąbrowica i Kurzyna Średnia

Przedmiot inwestycji	Charakterystyka	
	Aktualny status procedury wydania pozwolenia na realizację inwestycji	Uwagi
Zbiornik retencyjny w m. Bieliny na dz. nr 772	Etap uzyskiwania decyzji środowiskowej	Dla przedmiotowego zbiornika opracowana została Karta Informacyjna Przedsięwzięcia. Dnia 10.11.2020 r. uzyskano uzgodnienie projektu decyzji o warunkach zabudowy z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Rzeszowie (znak pisma: RZ.RPP.611.726.2020.MB). Ponadto dnia 01.12.2020 r. uzyskano opinię stwierdzającą brak konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko wystawioną przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nisku (znak pisma PSNZ.465.22.2020). 19 listopada 2020 r. wystąpiono również o opinię do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie, dnia 7 grudnia 2020 r. uzyskano odpowiedź z wyznaczeniem nowego terminu wyrażenia opinii do dnia 21 grudnia 2020 r. (znak pisma WOOŚ.4220.12.25.2020.DS.4). Budowa zbiornika zostanie zrealizowana tylko w przypadku uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, która wykaże brak negatywnego wpływu m.in. na stosunki wodne. Program Ochrony Środowiska jest dokumentem strategicznym, który nie ma wpływu na toczącą się oddzielnie procedurę o zdecydowanie bardziej szczegółowym charakterze.
Zbiornik retencyjny w m. Bukowina na dz. nr 279/15	Dnia 17.09.2020 r. wydana została decyzja o warunkach zabudowy	Brak wymogu uzyskania decyzji środowiskowej.
Zbiornik retencyjny w m. Bieliniec na dz. nr 1504	Dnia 21.10.2020 r. wydana została decyzja o warunkach zabudowy	Brak wymogu uzyskania decyzji środowiskowej.
Zbiornik retencyjny w m. Dąbrowica na dz. nr 90	Etap uzyskiwania decyzji środowiskowej	Aktualnie, w związku z odmową uzgodnienia projektu decyzji o warunkach zabudowy z dnia 20 sierpnia 2020 r. (znak pisma WPN.612.1011.2020.KW.2) przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie, trwają prace nad przygotowaniem Karty

Przedmiot inwestycji	**Charakterystyka**	
	Aktualny status procedury wydania pozwolenia na realizację inwestycji	**Uwagi**
		Informacyjnej Przedsięwzięcia w celu uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.
Zbiornik retencyjny w m. Dąbrówka na dz. nr 1223,1225	Dnia 17.09.2020 r. wydana została decyzja o warunkach zabudowy	Brak wymogu uzyskania decyzji środowiskowej.
Zbiornik retencyjny w Kurzynie Średniej	Inwestycja na etapie planowania	Dla zbiornika w Kurzynie Średniej nie wyznaczono jeszcze dokładnej lokalizacji, dlatego nie można ocenić, czy będzie miał on negatywny wpływ na stosunki wodne. Należy jednak zaznaczyć, że może on zostać zlokalizowany poza prawnymi formami ochrony przyrody. Gdyby jednak mieścił się w ich granicach, wówczas podobnie jak w przypadku pozostałych zbiorników, przeanalizowana zostanie potrzeba uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Uwzględniając powyższe działania, można wyciągnąć wniosek o racjonalnym rozmieszczeniu planowanych inwestycji przez Urząd Gminy i Miasta Ulanów. W przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu na środowisko, w tym na środowisko gruntowo-wodne, inwestycje z analizowanego zadania w pewnych wariantach lub części mogą nie zostać zrealizowane. Na etapie opracowywania Programu Ochrony Środowiska nie można jednak przesądzić o ich negatywnym wpływie na środowisko. Przyszłe oraz aktualne, niezależnie prowadzone przez Urząd Gminy postępowania ostatecznie zdecydują o budowie zbiorników wodnych w miejscowościach Bieliny, Dąbrowica oraz Kurzyna Średnia. Wydane decyzje o warunkach zabudowy dla zbiorników w miejscowościach: Bieliniec, Bukowina oraz Dąbrówka można uznać za jednoznaczne z brakiem znacząco negatywnego oddziaływania na stosunki wodne.

Powiększenie oraz retencjonowanie zasobów wodnych jest szczególnie istotne z uwagi na zagrożenie powiatu niżańskiego susza rolniczą oraz znaczne areały narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Założenia projektu są zgodne z warunkami korzystania z tych obszarów.

Zdecydowana większość zadań wskazanych w Programie ochrony środowiska ukierunkowana jest na ograniczanie i zapobieganie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych (np. regulacja gospodarki wodno-ściekowej, odbieranie odpadów z nieruchomości na terenie gminy). Program przewiduje także modernizację ujęcia wody i stacji uzdatniania wody w miejscowości Bieliniec. Zmniejszenie się ilości nieczystości odprowadzanych do wód w znaczącym stopniu poprawi ich jakość. Nie przewiduje się wystąpienia znacząco negatywnego wpływu na wody, ustalenia Programu nie wpłyną negatywnie na cele ilościowe, jakościowe i środowiskowe[1] określone w Ramowej Dyrektywie Wodnej.

[1] **Cele ilościowe** - wartości (przepływy w ciekach wodnych, poziomy wodonośne, rezerwy pojemności) konieczne dla zarządzania ilością zasobów. Są one ustalane z jednej strony dla zaspokojenia potrzeb wynikających z działalności człowieka i wymagań środowiska wodnego, z drugiej strony uwzględniają możliwe do wykorzystania zasoby wód podziemnych i powierzchniowych.

Cele jakościowe - poziom jakości wody ustalony dla odcinka rzeki (cieku), którego osiągnięcie w określonym terminie warunkuje spełnienie funkcji uznanych za priorytetowe (woda dla celów pitnych, kąpielisko, warunki dla życia ryb, równowaga biologiczna).

Cele środowiskowe - Prawo wodne transponując zapisy Ramowej Dyrektywy Wodnej wprowadza następujące cele środowiskowe:

- uniknięcie niekorzystnych zmian w stanie wód,
- osiągnięcie lub zachowanie dobrego stanu wód,
- odwrócenie znaczących i utrzymujących się tendencji wzrostowych zanieczyszczenia wód podziemnych w wyniku działalności człowieka,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem i zasilaniem wód podziemnych.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Do niekorzystnych przekształceń terenu, związanych z realizacją ustaleń Programu dochodzić będzie przede wszystkim podczas prowadzenia wszelkich prac budowlanych. Realizacja inwestycji będzie skutkowała trwałym zniszczeniem pokrywy glebowej. Przekształcenie profilu glebowego zaistnieje wszędzie tam, gdzie prowadzone będą prace budowlane (m in. wykopy pod zbiorniki wodne). Wystąpią zatem oddziaływania bezpośrednie, długoterminowe i stałe o charakterze lokalnym na skutek zajmowania gruntów pod zabudowę oraz chwilowe, związane z etapem prowadzenia prac budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.).

W granicach opracowania występują tereny szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczone w rejonie rzeki San i Tanew. Program przewiduje zadania, które mają na celu minimalizację ryzyka powodziowego, jednak w przypadku ich wystąpienia może dojść do zniszczenia pokrywy glebowej.

Program przewiduje szereg działań przyczyniających się do ograniczenia emisji szkodliwych substancji do gleby (przede wszystkim zadania dotyczące regulacji gospodarki wodno-ściekowej oraz odpadami na terenie gminy).

Oddziaływanie na krajobraz

W wyniku realizacji ustaleń Programu na obszarze objętym opracowaniem krajobraz w nieznacznym stopniu ulegnie przekształceniom. Dokument wprowadza nowe obiekty kubaturowe, które mogą w znaczący sposób wpłynąć na najbliższe otoczenie. Program przewiduje między innymi zadania dotyczące utworzenia sztucznych zbiorników wodnych. Dzięki temu mogą powstać elementy o charakterze półnaturalnym, w sposób pozytywny urozmaicające aktualny krajobraz.

Pozytywnie na krajobraz gminy wpłyną natomiast remonty zniszczonych nawierzchni drogowych, tworzenie ternów inwestycyjnych w zwartych systemach osadniczych, bueżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych, remont dworu wraz zodnową parku w Bielinach.

Oddziaływanie na powietrze

W Prgramie ochrony środowiska wprowadzono zadania, które korzystnie wpłyną na jakość powietrza. Do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń przyczynią się takie działania, jak: termomodernizacje budynków, modernizacja oświetlenia ulicznego z wykorzystaniem nowoczesnych technologii przyczyniających się do ograniczenia zużycia energii, wdrożenie w procedurach przetargowych zielonych i efektywnych energetycznie zamówień, budowa ścieżek rowerowych, gazyfikacja wybranych miejscowości oraz przede wszystkim wdrażanie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Zwiększenie udziału tzw. czystej energii w całkowitym zużyciu energii jest wypełnieniem obowiązku naszego kraju w związku z członkowstwem w Unii Europejskiej. W celu poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców zaplanowano również uruchomienie Punktu Informacji o Planie Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie gminy i miasta Ulanów.

Powyższe działania ocenia się jako pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe, o znaczeniu lokalnym. Dodatkowo pośrednio na poprawę stanu środowiska wpłyną również remonty dróg, dzięki którym ruch kołowy będzie odbywał się z optymalną prędkością, dzięki czemu zmniejszy się emisja spalin z silników samochodowych.

Oddziaływanie na klimat

Realizacja ustaleń projektu Programu nie spowoduje znaczących zmian warunków klimatycznych w obszarze analizy ani w ujęciu ponadlokalnym. Część zadań pośrednio będzie miałą pozytywny wpływ na klimat, jednak ze względu na skalę działań będzie on znikomy.

Ekstremalne zjawiska atmosferyczne jakie mogą wystąpić w obszarze opracowania to przede wszystkim intensywne opady i gwałtowne roztopy, powodujące wezbranie wód rzecznych. W programie przewiduje się realizację przedsięwzięć minimalizujących ryzyko wystąpienia powodzi. Innym prawdopodobnym zjawiskiem ekstremalnym są upały, których nasilenie obserwuje się w ostatnich latach. Wystąpienie niekorzystnych zjawisk pogodowych może wpłynąć na przestój w prowadzeniu działalności rolniczej z powodu susz rolniczych. Program zakłada tworzenie zbiorników retencyjnych, które mają gromadzić wodę. W Programie przewidziano także ochronę powierzchni leśnych, które mogą w sposób pozytywny łagodzić skutki ekstremalnych zjawisk atmosferycznych i zmian klimatycznych.

W kontekście łagodzenia skutków ekstremalnych zjawisk klimatycznych, ustalenia Programu ocenia się na pozytywne, pośrednie, długoterminowe, o znaczeniu lokalnym.

Oddziaływanie na zasoby naturalne

Projekt Programu w sposób prawidłowy chroni zasoby środowiska przyrodniczego. Przede wszystkim przewidziano stosowanie instalacji OZE, co przyczynić się może do ograniczenia wykorzystywania surowców nieodnawialnych. Ustalenia dokumentu ograniczają możliwość wystąpienia negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne oraz powietrze. Planowane zadania dotyczą także ochrony gleb najwyższych klas bonitacyjnych poprzez ograniczanie nieczystości odprowadzanych do gruntu. Ważnym zapisem jest także egzekwowanie systemu kontroli o kar za nielegalną eksploatację kopalin.

Nie przewiduje się wystąpienia oddziaływania negatywnego na zasoby naturalne obszaru opracowania i terenów z nim sąsiadujących.

Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Zadania mające pozytywny wpływ na powietrze pośrednio (wyjątkowo bezpośrednio – np. termomodernizacje) oddziałują również na kondycję i stan materiałów z jakich powstały budynki na terenie gminy (szczególnie obiekty zabytkowe). Program zawiera również działanie polegające na remoncie dworu w Bielinach wraz z odnową podworskiego parku, który stanowi ważny zabytek dla miejscowej ludności. Na poprawę stanu dróg wpłyną natomiast przewidywane remonty nawierzchni. Dokument zapewnia również ochronę przeciwpowodziową poprzez budowę zbiorników retencyjnych. W przypadku powodzi zniszczeniu ulec mogą bowiem obiekty zlokalizowane w strefach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Dodatkowo pozytywny wpływ na zabytki i dobra materialne, w przypadku wystąpienia innych zjawisk ekstremalnych lub poważnych awarii, będą miały zadania związane z przeciwdziałaniem oraz usuwaniem ich skutków.

W wyniku przeprowadzonej analizy oddziaływań zapisów projektu Programu ochrony środowiska, na obecnym etapie nie prognozuje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko obszaru opracowania i terenów z nim powiązanych.

12. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

W celu ograniczenia ewentualnego negatywnego wpływu na środowisko zadań wyznaczonych w Programie, zaproponowano następujące środki łagodzące i zalecenia:

Tab. 13 Środki łagodzące i zalecenia

Oddziaływanie	Środki łagodzące i zalecenia
przerwanie ciągłości pokrywy glebowej na skutek wykonywania wykopów i innych prac ziemnych (np. pod zbiorniki wodne)	– zabezpieczenie usuniętych warstw urodzajnych gleby oraz wykorzystanie jej do humusowania wybranych nawierzchni lub do przeprowadzania prac rekultywacji pokrywy glebowej po zakończeniu zasadniczych prac budowlanych, – ograniczenie do niezbędnego minimum wprowadzania ciężkiego sprzętu na teren nieobjęty inwestycją
usunięcie szaty roślinnej w miejscu lokalizacji inwestycji	– wprowadzanie roślinności kompensacyjnej w innych miejscach
niszczenie drzew i krzewów podczas robót budowlanych	– odpowiednie zabezpieczenie pni (obudowy z desek) i systemów korzeniowych (wygrodzenia, ekrany korzeniowe) – unikanie składowania materiałów w obrębie systemu korzeniowego
skażenie gleb na skutek wycieku oleju napędowego z pracujących na budowie maszyn	– odpowiednie uszczelnienie terenu przeznaczonego na zaplecze budowy i bazy materiałowe oraz zapewnienie łatwej dostępności do odpowiedniej ilości i rodzaju sorbentów, umożliwiających minimalizację skutków ewentualnych awarii sprzętu budowlanego (służą do absorbowania szkodliwych cieczy), – opracowanie efektywnej procedury postępowania w przypadku wycieku płynów eksploatacyjnych ze sprzętu
niszczenie miejsc lęgowych podczas prac budowlanych	– szczegółowa inwentaryzacja oraz oznaczenie miejsc lęgowych najcenniejszych gatunków, w celu ich zabezpieczenia (jeśli jest to możliwe), – przeniesienie zwierząt w inne stanowiska, po zakończeniu prac odtworzenie dawnych miejsc lęgowych, – w pobliżu można pozostawić karpy po wykarczowaniu drzew przy okazji prac budowlanych (będą one schronieniem np. dla płazów w okresie jesienno-zimowym), – zakaz składowania materiałów czy parkowania pojazdów na obszarach lęgowych, dojeżdżanie możliwie wyłącznie przy zachowaniu istniejących dróg, – wycinka drzew i krzewów powinna przebiegać wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, w przypadku konieczności wycinki w tym czasie – kontrola zasiedlenia przez ptaki zrealizowana przez ornitologa
pogorszenie klimatu akustycznego obszaru poprzez emisję hałasu	– w czasie budowy stosowanie nowoczesnych maszyn o niskiej emisji hałasu (posiadające osłony, tłumiki, itd.), wykonywanie robót tylko w porze dziennej, – na drogach: stosowanie cichej nawierzchni, ograniczeń prędkości
oddziaływanie na krajobraz poprzez wprowadzanie obiektów kubaturowych	– stosowanie zieleni osłonowej/krajobrazowej, która odizoluje przedsięwzięcie od harmonijnego krajobrazu otoczenia, – stosowanie materiałów, kolorystyki, gatunków rodzimych, które wpisują się w otaczający krajobraz
oddziaływanie na stan powietrza atmosferycznego, klimat akustyczny, dobra materialne, podczas dojazdów na teren budowy, transportu elementów	– wyłączanie silników maszyn w czasie przerw w pracy i załadunku, – ograniczenie czasu pracy silników spalinowych, maszyn

Oddziaływanie	Środki łagodzące i zalecenia
w czasie realizacji oraz podczas wywozu zdemontowanych elementów na etapie likwidacji	budowlanych i samochodów na biegu jałowym, – stosowanie wysokiej jakości paliwa, – zabezpieczanie materiałów sypkich przed rozwiewaniem i pyleniem (przykrywanie),
skażenie środowiska ściekami bytowymi na etapie prac budowlanych	– ujmowanie i gromadzenie poprzez system przenośnych i szczelnych sanitariatów, przystosowanych do transportu kołowego, – regularny odbiór sanitariatów przez podmioty uprawnione, posiadające odpowiednią decyzję administracyjną
powstawanie odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych	– selektywne magazynowanie w pojemnikach lub kontenerach uwzględniających specyfikę danej grupy odpadów w sposób zapobiegający przedostawaniu się substancji niebezpiecznych do gruntu i wód poprzez stosowanie szczelnych i opisanych pojemników, – wywożenie odpadów tylko i wyłącznie przez uprawnione podmioty i dysponujące odpowiednimi decyzjami administracyjnymi
skażenie gleb, wód podziemnych poprzez nieodpowiednie składowanie odpadów	– zorganizowanie specjalnych stref przeznaczonych do magazynowania odpadów (gromadzenie w sposób selektywny, w szczelnych i opisanych pojemnikach), – systematyczne wywożenie odpadów przez uprawnione podmioty
zmiany stosunków wodnych	– uwzględnianie warunków hydrogeologicznych podczas procesu projektowania przedsięwzięć i procesu wykonawczego, – stosowanie odpowiednich technologii oraz materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych, – prace, które ingerują w środowisko wodne powinny być wykonywane pod nadzorem przyrodniczym
zmiany w środowisku przyrodniczym spowodowane budową zbiorników wodnych	– obsadzenie brzegów zbiorników roślinnością rodzimą, – wykonywanie ręcznie prac w ekosystemach wodnych, w których sprzęt mechaniczny dokonywałby nadmiernych zniszczeń, – wprowadzenie zacieniającej roślinności brzegowej celem ograniczenia potrzeby wykaszania dna, – zastosowanie osadników przechwytujących rumowisko w celu ograniczenia zakresu odmulania, – niedopuszczalność stosowania środków chemicznych dla zwalczenia roślinności wodnej, – konieczność uwzględnienia wymogów ekologicznych przy ustaleniu terminów wykonywanych prac

13. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie waz z uzasadnieniem ich wyboru

Wymagania prawne dotyczące realizacji Programu ochrony środowiska narzucają konieczność jego zgodności z dokumentami wyższego szczebla, w związku z czym wyznaczenie alternatywnych celów, kierunków i zadań bardzo często staje się niemożliwe. Dodatkowo wskazane w Programie

działania wynikają z rzeczywistych uwarunkowań i potrzeb Gminy i Miasta Ulanów, a także prognozowanych problemów z zakresu środowiska przyrodniczego. Większość zadań przewidzianych do realizacji wpływa na przyrodę w sposób pozytywny, powodując szkody jedynie na etapie robót budowlanych, które mają charakter krótkotrwały i chwilowy. Potencjalnie negatywne oddziaływanie występuje w przypadku działań związanych z budową zbiorników wodnych. Stosowanie odnawialnych źródeł energii wynika z ustaleń polityki Unii Europejskiej propagującej odejście od paliw stałych, których spalanie znacznie szkodzi środowisku. Z kolei inwestycje związane z mozliwą zmianą stosunków wodnych stanowią odpowiedź na potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa ludności i ich mienia w obliczu zagrożenia powodziowego. Ponadto dla części takich inwestycji nie określono dokładnej lokalizacji, parametrów i skali. W wyniku przeprowadzonych analiz przewiduje się, że nie będą to inwestycje zajmujące duże obszary, a ich znaczenie będzie jedynie lokalne. W wyniku realizacji Programu nie przewiduje się jednak znaczącego negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze. Zaproponowane zadania umożliwiają rozwój Gminy i Miasta Ulanów z poszanowaniem zasad funkcjonowania przyrody. Dlatego też w prognozie nie wskazuje się rozwiązań alternatywnych.

Podstawowe problemy z zakresu ochrony środowiska zostały w projekcie Programu rozwiązane w sposób prawidłowy. Projekt dokumentu uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

14. Trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Trudności jakie napotkano przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko wynikają przede wszystkim z ogólnego charakteru ocenianego dokumentu. Ze względu na brak możliwości sprecyzowania lokalizacji, skali, parametrów poszczególnych przedsięwzięć utrudnione było dokonanie dokładnej oceny ich wpływu na poszczególne komponenty środowiska.

Trudności wynikają także z braku dostępnych danych, umożliwiających precyzyjne określenie stanu jakościowego środowiska w graniach Gminy i Miasta Ulanów, w szczególności dotyczy to powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do Programu ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020–2024 z perspektywą do roku 2029.

Prezentowane opracowanie, w myśl art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, stanowi integralną część procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu ochrony środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska, zgodnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Dokument stanowi więc główny instrument strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska, podstawę tworzenia dokumentów strategicznych gminy, zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podstawę do ubiegania się o fundusze celowe. Jako fundament funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem, Program spaja wszystkie działania dotyczące ochrony środowiska i przyrody na terenie gminy Ulanów.

Celem prognozy sporządzonej do niniejszego dokumentu jest identyfikacja prawdopodobnych oddziaływań na środowisko ustaleń Programu, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych.

Ulanów to gmina miejsko-wiejska położona w województwie podkarpackim, powiecie niżańskim. Zajmuje powierzchnię ok. 119,6 km². Dzieli się na 13 sołectw (Bieliniec, Bieliny, Borki, Bukowina, Dąbrowica, Dąbrówka, Glinianka, Huta Deręgowska, Kurzyna Mała, Kurzyna Średnia, Kurzyna Wielka, Wólka Bielińska, Wólka Tanewska) oraz miasto Ulanów. Graniczy z gminami Harasiuki, Jarocin, Krzeszów, Nisko, Pysznica, Rudnik nad Sanem. Pod względem fizycznogeograficznym obszar opracowania położony jest na pograniczu trzech mezoregionów – Doliny Dolnego Sanu, Płaskowyżu Tarnogrodzkiego oraz Równiny Biłgorajskiej. Wzdłuż zachodniej granicy gminy przepływa rzeka San. Lasy zajmują tu ok. 41%, a użytki rolne ok. 52%.

Podstawowymi zagadnieniami zawartymi w Programie ochrony środowiska są: ocena stanu środowiska, cele Programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie oraz system realizacji Programu ochrony środowiska. Oceny stanu środowiska dokonuje się z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji. W części dotyczącej celów i zadań Programu ochrony środowiska uwzględniono cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska oraz harmonogram rzeczowo-finansowy. Celem nadrzędnym Programu jest: *Poprawa jakości i stanu środowiska przyrodniczego, która przyczyni się do wzmocnienia potencjału oraz zrównoważonego rozwoju Gminy i Miasta Ulanów przy jednoczesnym rozwoju społeczno-gospodarczym.*

W prognozie scharakteryzowano stan środowiska oraz określono jego zagrożenia, a także przeanalizowano wpływ ustaleń projektowanego dokumentu na środowisko przyrodnicze, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Szczególną uwagę zwrócono na oddziaływanie ustaleń Programu na obszary Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu oraz Dolina Dolnej Tanwi. Omówiono skutki środowiskowe ustaleń na wody powierzchniowe i podziemne oraz klimat. Przeanalizowano oddziaływanie na walory krajobrazowe. Oceniono przewidywane oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, skumulowane, lokalne, ponadlokalne na komponenty środowiska wymienione powyżej oraz określono ich czas trwania. Ponadto określono rodzaje oddziaływań na zdrowie ludzi, zwierzęta, rośliny, bioróżnorodność, powierzchnię ziemi, powietrze, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

Nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu na zdrowie ludzi i środowisko przyrodnicze w tym: zwierzęta, rośliny, bioróżnorodność, obszary chronione, powierzchnię ziemi, walory krajobrazowe, jakość wód podziemnych i powierzchniowych, jakość powietrza, klimat, zasoby naturalne oraz zabytki i dobra materialne. Z uwagi na brak określenia dokładnej lokalizacji części inwestycji zaznacza się, że zostaną one precyzyjnie przeanalizowane pod kątem środowiskowym podczas oddzielnej procedury. Część z zaplanowanych działań już jest na etapie uzyskiwania decyzji środowiskowej.

Wskazane w Programie zadania mają na celu utrzymanie dobrego stanu środowiska bądź jego poprawę. Projekt dokumentu uwzględnia potrzeby wynikające z rozwoju gminy. Podstawowe problemy z zakresu ochrony środowiska zostały w projekcie rozwiązane w sposób prawidłowy. Dokument uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

16. Dokumenty i materiały źródłowe

Akty prawne uwzględnione w opracowaniu

- Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043) (2008/25/WE) (Dz. Urz. Unii Europejskiej L 12 str.383);
- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 220 grudnia 2000 r.) tzw. Ramową Dyrektywę Wodną;
- Dyrektywa Ptasia (Dyrektywa Rady 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa);
- Dyrektywa Siedliskowa (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory);
- Ramowa Dyrektywa Wodna (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej);
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu. Nowy Jork.1992.05.09 (Dz. U. 1996, Nr 53, poz. 238);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. 2016 poz. 138),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. 2016 poz. 1395);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2014 poz. 1713);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2018 poz. 1119);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2148);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 poz. 2448);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 20 czerwca 2007 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi (Dz. U. z 2007 Nr 121 poz. 840);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 poz.1031);

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. z 2016 poz. 1395);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 poz. 1311);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 poz.1409);
- Rozporządzenie nr 27/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 16 listopada 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2020, poz. 1439);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2020 poz. 282 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2020 poz. 1219 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2020 r poz. 293 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. 2020 poz. 1463);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2017 poz. 1161 t.j ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2020 poz. 283 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2019 poz. 1437 tj. ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2020 poz. 1064 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2020 poz. 797 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2020 poz. 55 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2020 poz. 310 t.j. ze zm.);

Publikacje i pozostałe materiały źródłowe

- Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności;
- II Polityka Ekologiczna Państwa (dokument z perspektywą do 2025);
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- Kondracki J., Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2022;
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Ulanów, 2015 r.;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022;

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1911);
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Warszawa 2016;
- Plan Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2019-2023;
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły przyjęty rozporządzeniem Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;
- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku;
- Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej;
- Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Niżańskiego na lata 2014-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2021;
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023r.;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020;
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ulanów, 2012 r.
- Regionalny Program Województwa Podkarpackiego 2014-2020;
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.";
- Strategia „Sprawne Państwo 2020";
- Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020";
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Strategia Rozwoju Gminy Ulanów na lata 2016 – 2020 (Uchwała Nr XII/96/2016 Rady Miejskiej w Ulanowie z dnia 27 stycznia 2016 r.);
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020;
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020;
- Strategia Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2016-2023;
- Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022;
- Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA, Liro Anna (red.), IUCN Poland, Warszawa, 1998.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku;
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030;
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;

Materiały kartograficzne oraz warstwy tematyczne GIS (shp):

- Mapa geologiczno-gospodarcza Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny;
- Szczegółowa mapa geologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny;
- Mapa Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET. Liro A. IUCN, Warszawa, 1995;
- Mapy jednolitych części wód. KZGW Warszawa;
- warstwy tematyczne GDOŚ – formy ochrony przyrody;
- warstwy tematyczne IBS PAN w Białowieży – sieć korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000 wg koncepcji Jędrzejewskiego.

Warstwy tematyczne CBDG:
- hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych;
- hydrogeologia – Jednolite Części Wód Podziemnych;
- środowisko – regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Kondracki 2002).

Strony internetowe:
- https://www.gdos.gov.pl/
- http://www.pgi.gov.pl/
- http://crfop.gdos.gov.pl/
- http://mapa.korytarze.pl/
- https://www.bdl.lasy.gov.pl/
- https://bdl.stat.gov.pl/
- http://www.geoportal.gov.pl/
- http://www.psh.gov.pl/.

Spis rycin i tabel

Ryc. 1 Lokalizacja gminy Ulanów na tle gmin powiatu niżańskiego 21
Ryc. 2 Podział administracyjny Miasta i Gminy Ulanów na tle mapy topograficznej 21
Ryc. 3 Warunki budowlane w granicach gminy Ulanów (na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego) 29
Ryc. 4 Granice jednolitych części wód powierzchniowych 32
Ryc. 5 Granice jednolitych części wód podziemnych 34
Ryc. 6. Formy ochrony przyrody 42
Ryc. 7 Krajowe korytarze ekologiczne w granicach gminy Ulanów 43
Ryc. 8 Zagrożenie powodziowe w gminie Ulanów (źródło: ISOK) 47

Tab. 1 Zestawienie celów i kierunków interwencji Programu Ochrony Środowiska 22
Tab. 2 Złoża surowców naturalnych na terenie Gminy Ulanów (źródło: http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web) 30
Tab. 3 Wskaźniki klimatyczne w Gminie Ulanów na podstawie danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski – rok 2010 oraz 2019, https://klimat.imgw.pl/pl/biuletyn-monitoring) 35
Tab. 4 Wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia ludzi i roślin (źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim, raport wojewódzki za rok 2019, Rzeszów GIOŚ, 2020) 35
Tab. 5. Wykaz istniejących pomników przyrody na terenie Gminy Ulanów (źródło: http://crfop.gdos.gov.pl/; Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Ulanów) 40
Tab. 6 Harmonogram pozyskiwania pozwoleń oraz decyzji dla poszczególnych inwestycji (dane: Urząd Gminy i Miasta Ulanów) 45
Tab. 7 Ruch kołowy na drodze krajowej oraz wojewódzkiej w 2015 roku – Generalny Pomiar Ruchu (źródło: https://www.gddkia.gov.pl/) 49
Tab. 8 Legenda – wyjaśnienie symboliki wykorzystanej w poniższej matrycy 52

Tab. 9 Ocena oddziaływania na środowisko zadań własnych wskazanych w Programie ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów 54
Tab. 10 Ocena oddziaływania na środowisko zadań monitorowanych wskazanych w Programie ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów 61
Tab. 11 Szczegółowa charakterystyka postępowań związanych z zadaniem pn. Budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Bieliny, Bukowina, Bieliniec, Dąbrówka, Dąbrowica i Kurzyna Średnia 69
Tab. 12 Szczegółowa charakterystyka postępowań związanych z zadaniem pn. Budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Bieliny, Bukowina, Bieliniec, Dąbrówka, Dąbrowica i Kurzyna Średnia 72
Tab. 13 Środki łagodzące i zalecenia 76

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że autorem prognozy oddziaływania na środowisko, zgodnie z wymogami art. 51 ust. 2 pkt. 1 lit. f oraz art. 74a ust. 2 ustawy z dn. 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 283 t.j. ze zm.), jest osoba, która ukończyła, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, jednolite studia magisterskie na kierunku związanym z kształceniem w obszarze nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi i brała udział w przygotowaniu co najmniej 5 prognoz oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

mgr inż. Patrycja Kosyło

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska, organ wykonawczy gminy w celu realizacji polityki ochrony środowiska sporządza „Program Ochrony Środowiska" uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych. Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, ustala cele i zadania oraz programy zarządzania środowiskiem, odnoszące się do aspektów środowiskowych. Głównym celem sporządzonego Programu Ochrony Środowiska jest dążenie do poprawy aktualnego stanu środowiska na terenie gminy i miasta, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami. „Program" służy również realizacji celów na poziomie regionalnym, które zostały przyjęte w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym. Projekt „Programu" został poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zwrócono się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie i Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie o uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko. Zapewniono udział społeczeństwa w opiniowaniu projektu Programu Ochrony Środowiska. Projekt dokumentu „Programu" wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został przekazany do konsultacji społecznych. Wyznaczono termin na składanie uwag i wniosków do projektów ww. dokumentów. W wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski. Program jest zgodny z założeniami wynikającymi z dokumentów strategicznych na szczeblu unijnym, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym. Planowane działania przewidziane do realizacji dotyczą wszystkich dziedzin ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i wpłyną pozytywnie na zdrowie mieszkańców, środowisko oraz walory naturalne gminy i miasta. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie i Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie zaopiniowali pozytywnie projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020-2024 z perspektywą do 2029 roku" wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko do Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020-2024 z perspektywą do 2029 roku". Projekt „Programu" został przesłany do zaopiniowania Zarządowi Powiatu Niżańskiego. Uchwałą nr 336/2020 z dnia 10.09.2020 r. Zarząd Powiatu Niżańskiego zaopiniował pozytywnie projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Ulanów na lata 2020-2024 z perspektywą do 2029 roku". Ponieważ zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska „Program" powinien być przyjęty do realizacji w drodze uchwały, w związku z powyższym proponuje się przyjęcie uchwały, zgodnie z przedłożonym projektem.